બાલબોધ સારાવલી.

(જોતીષસાર.)

મૂળસહિત ગુજરાતી ભાષાન્તર.

(જોતીષના સંપુર્ણ વિષયોથી ભરપૂર)

પ્રસિદ્ધ કરનાર.

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે બુકસેલર

સંસ્કૃત અને ગુજરાતી પુસ્તકાલય,

ત્રણ દરવાજા—અમદાવાદ.

આવૃત્તિ ૪. પ્રત ૨૦૦૦.

અમદાવાદ.

ધી રાજનગર ટાઇપ ફાઉન્ડરી પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં

પટેલ જેસંગભાઇ મુળજીએ છાપ્યું.

સંવત ૧૯૬૨. સને ૧૯૦૬.

બાલબોધ સારાવલી,

અથવા

જોતીષસાર.

શુદ્ધ ગુજરાતી ટીકામાં ભાષાંતર સાથે,

(જોતીષના સંપુર્ણ વિષયોથી ભરપુર.

પ્રસિદ્ધ કરનાર.

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે બુકસેલર

સંસ્કૃત અને ગુજરાતી પુસ્તકાલય,

ત્રણ દરવાજા--અમદાવાદ.

આવૃત્તિ ૪. પ્રત ૨૦૦૦.

અમદાવાદ.

"ધી રાજનગર ટાઇપ ફાઉન્ડરી પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં

પટેલ જેસંગભાઇ મુળજીએ છાપ્યુ.

સંવત ૧૯૬૨. સને ૧૯૦૬.

અનુક્રમણિકા.

॥ श्रीगणेशायनमः विघ्नेश्वरामिति ॥

बालबोध सारावली.

विघ्नेश्वरंनमस्कृत्वदेवींचैवसरस्वतीम् ॥
गुरुंचबालबोधार्याक्रियतेसारसंग्रहः ॥ १ ॥

ટીકા—વિઘ્નના નિયંતા ગણપતિને તથા સરસ્વતિ દેવીને અને પોતાના ગુરૂ ઓઓને નમસ્કાર કરીને જ્યોતી: શાસ્ત્રને નહીં જાણનારા બાળકોને બોધ થવા સારૂ જ્યોતિષનો સાર વિદ્વાનથી કરાય છે. ૧ ॥

चैत्र, वैशाख, ज्येष्ठ, अषाढ, श्रावण, भाद्रपद, अश्वीन, कार्तिक मार्गशीर्ष, पोष, माघ फाल्गुन ॥ १२ ॥

ટીકા—ચૈત્રેતિ ॥ ચૈતર ૧ વૈશાખ ૨ જેઠ ૩ અશાડ ૪ આવણ ૫ ભાદરવો ૬ આસો ૭ કાર્તિક ૮ માર્ગશિર્ષ ૯ પોષ ૧૦ મહા ૧૧ ફાલ્ગુન ૧૨.

अथ कृष्णपक्ष, शुक्लपक्ष.

ટીકા—એકેક મહિનામાં બે બે પક્ષ છે. અંધારીયું ૧ અને અજવાળીયું ૨.

अथ तिथयः

प्रतिपदा, द्वितीया, तृतीया, चतुर्थी, पंचमी, षष्ठी, सप्तमी, अष्ठमी, नवमी, दशमी, एकादशी, द्वादशी, त्रयोदशी, चतुर्दशी, पोर्णिमा, अमावास्या.

ટીકા—પડવે ૧ બીજ ૨ ત્રીજ ૩ ચોથ ૪ પાંચમ ૫ છઠ ૬ સાતમ ૭ આઠમ ૮ નોમ ૯ દશમ ૧૦ અગીઆરશ ૧૧ બારશ ૧૨ તેરસ ૧૩ ચૌદશ ૧૪ પુનમ ૧૫ અમાસ ૦)

अथ वाराः

रविवार, चंद्रवार, मंगलवार, बुधवार, बृहस्पतिवार, शुक्रवार शनैश्चरवार ॥ ७ ॥

ટીકા—રવિવાર ૧ સોમવાર ૨ મંગલવાર ૩ બુધવાર ૪ ગુરૂવાર ૫ શુક્રવાર ૬ શનિવાર ૭.

अथ नक्षत्राणि.

अश्विनी, भरणि, कृत्तिका, रोहणी, मृगशिर, आर्द्रा, पुनर्वसु, पुष्य, आश्लेषा, मघा, पूर्वाफाल्गुनी, उत्तराफाल्गुनी, हस्त, चित्रा, स्वाती, विशाखा, अनुराधा, ज्येष्ठा, मूळ, पूर्वाषाढा, उत्तराषाढा, अभिजित् श्रवण, धनिष्ठा, शततारका, पूर्वाभाद्रपदा, उत्तराभाद्रपदा, रेवती ॥ २८ ॥

ટીકા—મુખ્ય નક્ષત્ર સત્તાવીસ છે તેમાંથી ઉત્તરાષાઢાનો ચોથો પાયો અને શ્રવણનો પહેલો ■ ઓ. આ બે પાયા મલીને અઠ્ઠાવિસમું નક્ષત્ર થાય છે. તેનું નામ અભીજીત છે. અશ્વિની ૧ ભરણી ૨ કૃત્તિકા ૩ રોહિણી ૪ મૃગશર ૫ આદ્રા ૬ પૂનર્વસુ ૭ પુષ્પ ૮ આશ્લેશા ૯ મઘા ૧૦ પુર્વાફાલ્ગુની ૧૧ ઉત્તરા ફાલ્ગુની ૧૨ હસ્ત ૧૩ ચિત્રા ૧૪ સ્વાતિ ૧૫ વિશાખા ૧૬ અનુરાધા ૧૭ જયેષ્ટા ૧૮ મુળ ૧૯ પૂર્વાષાઢા ૨૦ ઉત્તરાષાઢા ૨૧ અભિજીત ૨૨ શ્રવણ ૨૩ ધનિષ્ટા ૨૪ શતભિષા ૨૫ પુર્વાભાદ્રપદ ૨૬ ઉત્તરાભદ્રપદ ૨૭ રેવતી ૨૮

अथ राशयः ७

मेष, वृषभ, मिथुन, कर्क, सिंह, कन्या, तूळा, वृश्चिक, धन, मकर, कुंभ, मीन ॥ १२ ॥

ટીકા—મેષ ૧ વૃષભ ૨ મિથુન ૩ કર્ક ૪ સિંહ ૫ કન્યા ૬ તુલા ૭ વૃશ્ચિક ૮ ધન ૯ મકર ૧૦ કુંભ ૧૧ મિન ૧૨ એવાં બાર નામ છે.

अवकहडं चक्र ॥ ८ ॥

चू चे चो ला अश्विनी. ली लू ले लो भरणी, अ ई ऊ ए कृत्तिका ओ वा वी वू रोहिणी. वे वो क कि मृगशिर. कू घ ङ छ आर्द्रा. के को ह हि पुनर्वसु. हु हे हो ड पुण्य. डि डु डे डो आश्लेषा. म मी मू मे मघा. मो ट टी टु पूर्वाफाल्गुनी. टे टो पा पी उत्तराफाल्गुनी. पू ष ण ठ हस्त. पे पो र रि चित्रा. रु रे रो त स्वाती. ती तू ते तो विशाखा. न नि नू ने अनुराधा. नो या यी यू ज्येष्ठा. ये यो भा भी मूळ. भू धा फा ढा पूर्वाषाढा. भे भो ज जि उत्तराषाढा. जु जे जो खा अभिजित्. ख खी खु खे श्रवण. ग गि गु गे धनिष्ठा. गो स सी सु शतभिषा. से सो द दि पूर्वाभाद्रपदा. दु थ झ ञ उत्तराभाद्रपदा. दे दो च चि रेवती.

ટીકા—અઠ્ઠાવીસ નક્ષત્ર છે તેના એકેકના ચાર ચાર ચરણ ગણવાથી એકસોને બાર ચરણ થાય છે, તે એકસોને બાર ચરણના અક્ષર આ છે કે, ચુ ચે ચો લ અશ્વિની ૧, લિ લુ લે લો ભરણી ૨, અ ઈ ઉ એ કૃતિકા ૩, ઓ વા વી વુ રોહીણી ૪, વે વો ક કી મૃગ ૫, કુ ઘ ઙ છ આરદ્રા ૬, કે કો હ હિ પુનર્વસુ ૭, હુ હે હો ડ પુષ્ય ૮, ડિ ડ ડે ડો આશ્લેષા ૯, મ મિ મુ મે મઘા ૧૦, મો ટ ટી ટુ પૂર્વા ફા૦ ૧૧, ટે ટો પ પી ઉત્તરા ફા૦ ૧૨, પુ ષ ણ ઠ હસ્ત ૧૩, પે પો ર રિ ચિત્રા ૧૪, રૂ રે રો ત સ્વાતી ૧૫, તિ તુ તો વિશાખા ૧૬, ન નિ નૂ

ને અનુરાધા ૧૭, નો ય યિ યુ જયેષ્ઠા ૧૮, યે યો ભ ભી મૂળ ૧૯, ભુ ધા ફ ઢા પૂર્વાષાઢા ૨૦, ભે ભો જ જી ઉત્તરાષાઢા ૨૧, જુ જે જો ખા અભિજીત ૨૨, ખ ખી ખુ ખે શ્રવણ ૨૩, ગ ગિ ગુ ગે ધનિષ્ઠા ૨૪, ગો સ સી સુ શતતારકા ૨૫, સે સો દ દિ પૂર્વાભાદ્રપદ ૨૬, દુ ઝ ઞ થ ઉત્તરાભાદ્રપદ ૨૭, દે દો ચ ચિ રેવતી ૨૮. જે નક્ષત્રને જે ચરણમાં જેનો જન્મ છે તેનું તે અક્ષર પહેલું લઇ નામ રાખવું એનું નક્ષત્ર નામ અને આ અક્ષરનું અવકહડા ચક્ર એવું નામ છે.

नामाक्षरात् राशी. ९

अश्विनी भरणी कृत्तिका पादे मेषः ॥ १ ॥
कृत्तिकाणां त्रयो पादा रोहिणी मृगशिरार्द्ध वृषभः ॥ २ ॥
मृगशिरार्द्ध आर्द्रा पुनर्वसु पाद त्रयं मिथुनं ॥ ३ ॥
पुनर्वसु पाद मेकं पुष्य ऽश्लेषांतं कर्क ॥ ४ ॥
मघा च पूर्वा फाल्गुनी उत्तरा पादे सिंहः ॥ ५ ॥
उत्तराणां त्रयो पादा हस्त चित्रार्धं कन्या ॥ ६ ॥
चित्रार्धं स्वाति विशाखा पाद त्रयं तूला ॥ ७ ॥
विशाखा पाद मेकं तु अनुराधा ज्येष्ठांतं वृश्चिकः ॥ ८ ॥
मूलं च पुर्वाषाढा उत्तराषाढा पादे धनुः ॥ ९ ॥
उत्तराणां त्रयः पादा श्रवण धनिष्ठार्धं मकरः ॥ १० ॥
धनिष्ठार्धं शतभिषा पूर्वा भाद्रपदा पाद त्रयं कुंभ. ॥ ११ ॥
पूर्वा भाद्रपद पादमेकं उत्तरा रेवत्यं तं मीन. ॥ १२ ॥

ટીકા—અશ્વિનીનાં ચાર ચરણ તેવાંજ ભરણીનાં ચાર ચરણ અને કૃતિકાનો એક ચરણ એવા નવ ચરણની એક મેષ રાશી થઇ ॥ ૧ ॥ તેમજ કૃતિકાનાં ત્રણ, રોહણીનાં ચાર અને

મૃગનાં બે મળી વૃષભ રાશી ॥ ૨ ॥ મૃગનાં બે આરદ્રાનાં ચાર અને પુનર્વસુનાં ત્રણ ચરણ મળી મિથુન ॥ ૩ ॥ પુનર્વસુ-નો એક પુષ્યનાં ચાર અને આરલેષાનાં ચાર મળી કર્ક ॥ ૪ ॥ મઘાના ચાર, પૂર્વા ફા૦ ચાર, ઉત્તરા ફા૦ નો એક મળી સિંહ ॥ ૫ ॥ ઉત્તરા ફા૦ ત્રણ, હસ્તનાં ચાર, ચિત્રાનાં બે મળી ક-ન્યા ॥ ૬ ॥ ચિત્રાનાં બે, સ્વાતીનાં ચાર, વિશાખાનાં ત્રણ લેઇ તુળા ॥ ૭ ॥ વિશાખાનો એક, અનૂરાધાનાં ચાર ને જે-ષ્ઠાનાં ચાર મળી વૃશ્ચિક ॥ ૮ ॥ મૂળનાં ચાર, પૂર્વાષાઢાનાં ચાર અને ઉત્તરાષાઢાનો એક લેઇ ધન ॥ ૯ ॥ ઉત્તરાષાઢાનાં ત્રણ, શ્રવણનાં ચાર અને ધનિષ્ઠાનાં બે મળીને મકર ॥ ૧૦ ॥ શતતારકાનાં ચાર અને પુર્વાભાદ્રપદનાં ત્રણ મળી કુંભ ॥ ૧૧ ॥ પુર્વાભાદ્રપદનો એક, ઉત્તરાભાદ્રપદનાં ચાર, રેવતીનાં ચાર લેઇ મિન ॥ ૧૨ ॥

अथ चंद्रदिशा. १०

मेषेचसिंहेधनु पूर्वभागे वृषेचकन्यामकरेच याम्ये ॥ मिथुनेतु-लेकुंभेच पश्चिमायां कर्केअलीमी नच उत्तरायां ॥ १ ॥

ટીકા—મેષ, સિંહ, અને ધન આ ત્રણ રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો તે પૂર્વ દિશામાં છે એમ જાણવું. વૃષભ, કન્યા, અને મકર આ ત્રણ રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો દક્ષિણ દિશામાં છે એમ જાણવું, અને કર્ક, વૃશ્ચિક અને મિન આ ત્રણ રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો ઉત્તર દિશામાં છે એવું જાણવું ॥ ૧૦ ॥

अथ चंद्र फलम. ११

सन्मुखं अर्थलाभाय दक्षिणेसुखसंपदो ॥
पृष्ठतोमरणंचैव वामेचंद्रोधनक्षयं ॥

ટીકા—કંઇ પણ કામે જે દિશામાં જતા હોયે તે દિશામાં

ચંદ્ર સામો આવે તો પૈસો મળે, અને જતાં દક્ષિણ ભાગમાં ચંદ્ર હોય તો સુખ અને સંપત્તિ મળે. પાછલા ભાગમાં ચંદ્ર હોય તો મરણ થાય અને ડાબા ભાગમાં ચંદ્ર હોય તો ધનનો નાશ થાય ॥ ૧ ॥

अथ वस्त्रं. १२

मेषेचसिंहेअलिरक्तताच ॥ मिथुनेचकन्याधनुपीतवस्त्रं ॥ वृषे चकर्केचतुलेश्वेतरूपं कुंभेचमीने मिथुनेच कृष्णम् ॥ फलम् ॥ रक्त वस्त्रेभवेद्युद्धं पीतवस्त्रेशुभाशुभम्। श्वेतवस्त्रेभवेल्लाभंकृष्णेमृत्युर्नसंशयः

ટીકા— મેષ સિંહ, વૃશ્ચિક રાશીનો ચંદ્રમા હોય તો તેનું વસ્ત્ર લાલ રંગનું સમજવું મિથુન, કન્યા, અને ધન આ રાશીમાં હોય તો પીળા રંગનું વસ્ત્ર તથા વૃષભ, કર્ક, તુળા આ રાશિમાં હોય તો ધોળા રંગનું વસ્ત્ર અને મિથુન, કુંભ, મિન, આ રાશિનાં હોય તો કાળા રંગનું વસ્ત્ર. એવા રંગ જાણવા. લાલ વસ્ત્રમાં (યુદ્ધ) પિત વસ્ત્રમાં શુભ ને અશુભ, શ્વેતમાં લાભ અને કાળા વસ્ત્રમાં મૃત્યુ, એવાં ફળ જાણવાં ॥ ૧૨ ॥

अथ योगिनी. १३,

प्रतिपन्नवमीपूर्वे १।९ इशान्यांदर्शअष्टमी ८।३० तृतीयैकादशी ३।११ अग्नौयाम्यांपंचत्रयोदशी ५।१३ द्वादशीचचतुर्थी १२। ४ चनैऋत्येयोगनीसदा ॥ षष्ठीचतुर्दशीचैवपश्चिमयोगिनीन्यसेत्। सप्तमीपूर्णिमाचैववायव्येयोगिनी वसेत् । द्वितीयादशमीयुक्ताशिवायसतिउत्तरे ॥

ટીકા—પ્રતિપદા અને નવમીના દિવસે યોગિની પૂર્વ દિશામાં સમજવી, અષ્ટમી અને અમાવાસ્યાને દહાડે ઇશાનકોણમાં સમજવી, તૃતિયા અને એકાદશીના દિવસે અગ્નિકોણમાં

સમજવી, પંચમી અને ત્રયોદશીના દિવસે દક્ષિણ દિશામાં સ. મજવી, ચતુર્થી અને દ્વાદશીના દિવસે નૈઋત્યકોણમાં સમજવી, ષષ્ઠિ ચતુર્દશીના દિવસે પશ્ચિમ દિશાએ સમજવી, સપ્તમી પુ. નમને દિવસે વાયવ્યકોણમાં રહે છે, દ્વિતીયા અને દશમી ઉ. ત્તર દિશામાં છે.

अथ योगिनी फलम् १४.

योगिनीसुखदावामेपृष्टेवांछितदायिनी ॥ दक्षिणेधनहंत्रीच सन्मुखेमरणप्रदा ॥ शुक्रेयात्रायांसन्मुखेवाम । र । शेषम् ॥

ટીકા—કોઈ પુરૂષ કાંઈ જાય તે વખત આ યોગિની ડાબે ભાગે હોય તો તેને સુખ થાય. પછવાડે હોય તો ઇચ્છિત ફળ આપે, દક્ષિણ ભાગમાં હોય તો ધનનો નાશ કરે, સન્મુખ હોય તો મરણ પામે. હવે શુક્ર અને તીથી યાત્રામાં સન્મુખ અથવા વામ ભાગમાં હોય તો સારૂં ॥ ૧૪ ॥

अथ दिशाशुलम् १५

शनिचंद्रे त्यजेत्पूर्वदक्षिणांतुदिशांगुरौ ॥ सूर्ये शुक्रेपश्चिमांचबुधभौमोत्तरांत्यजेत् ॥

ટીકા—શનિવાર અને સોમવારમાં દિશા શુલ પુર્વ દિશામાં હોય છે, માટે તે વારમાં તે દિશામાં જવું નહિ. ગુરૂવારે દક્ષિણ દિશામાં રહે છે માટે જવું નહીં શુક્ર અને રવિવારમાં પશ્ચિમ દિશામાં રહે છે માટે ત્યાં જવું નહીં, બુધ અને મંગળવારે ઉત્તર દિશામાં રહે છે માટે ત્યાં જવું નહીં.

अथ राशि स्वामिनः १६

मेषवृश्चिकयोर्भौमः शुक्रोवृषतुलाप्रभुः ॥
बुधः कन्यामिथुनयोः मोक्तः कर्कस्यचंद्रमाः ॥ १० ॥

स्यान्मीनधनुषोर्जीवः शनिर्मकरकुंभयोः ॥
सिंहस्याधिपतिः सूर्यः कथितोगणकोत्तमैः ॥ ११ ॥

ટીકા—મેષ અને વૃશ્ચિક રાશિનો સ્વામી મંગળ છે. વૃષભ અને તુળાનો સ્વામિ શુક્ર છે, મિથુન અને કન્યાનો સ્વામિ બુધ છે, કર્કનો ચંદ્રમા, સિંહનો સૂર્ય, ધન અને મીનનો સ્વામી ગુરૂ છે, મકર અને કુંભનો સ્વામિ શનિ છે.

अथ वर्गा, १७

अ इ उ ए गरुड, क ख ग घ ङ. मार्जार, च छ ज झ ञ सिंह, ट ठ ड ढ ण श्वान, त थ द ध न सर्प, प फ ब भ म मूषकः, य र ल व हरिण, श ष स ह मेंढा, स्ववर्गात्पंचमेशत्रुः चतुर्थेमित्रसंज्ञकः ॥ उदासीस्तृतीयेस्याद्वर्गभेदस्त्रिधोच्यते.

ટીકા—અ ઇ ઉ એ, આ અ વર્ગમાં અક્ષર જેના હશે તેનુ ગરૂડનું જાતક જાણવું, ક ખ ગ ઘ ઙ; આ ક વર્ગનું એક બીલાડાનુ જાતક જાણવું, ચ છ જ ઝ ઞ, આ ચ વર્ગ એનું સિંહ જાતક, ટ ઠ ડ ઢ ણ, આ ટ વર્ગનું—એનુ કુતરાનું જાતક, ત થ દ ધ ન, આ ત વર્ગ એનું સર્પનું જાતક, ય ર લ વ, આ ય વર્ગ એનું હરણનું જાતક, શ ષ સ હ, આ શ વર્ગ એનું મેંઢાનું જાતક. પોતાના વર્ગથી પાંચમો વર્ગ શત્રુ અને ચોથો મિત્ર તથા ત્રિજો ઉદાસી એવા વર્ગના ત્રણ ભેદ છે એમ જાણવું ॥ १७ ॥

अथ भद्रा १८

दशम्यांचतृतीयायांकृष्णपक्षेपरेदले ॥ सप्तम्यांचचतुर्दश्यां विष्टिः पूर्वदलेस्मृता ॥ १ ॥ एकादश्यांचतुर्थ्यांचशुक्लपक्षेपरेदले॥

अष्टम्यांपूर्णिमायांच भद्रापूर्वदलस्मृता ॥ २ ॥ मीनेमेषेचसिंहे अलि-
निनिवसतेस्वर्गलोकेच भद्रा, कंन्यायांतौलिमंस्थेधनुषिच मकरेना-
गलोकेस्थितिश्च ॥ कर्ककुंभे वृषेच मिथुनहिमकरेवर्ततेमर्त्यभद्रा, सं-
पाचंद्रप्रवाहात्त्रिभुवनविजयामत्यसंस्थाविवर्ज्या ॥ ३ ॥ युद्धेभूप-
तिदर्शने भगवनेघाते चपाठेद्वेवैद्यस्था गमनेजलप्रतरणे शत्रोस्त
थोच्चाटने ॥ सिद्दोष्ट्रखरमाहिषेअजरुगेअश्वेगृहेपातने स्त्रीसेवःऋतु
मज्जनेपुशकटेभद्र सदागृह्यते ॥ ४ ॥

ટીકા - કૃષ્ણ પક્ષમાં દશમી અને તૃતિયાના બીજા ભાગમાં વિષ્ટિ થાય છે, તેમજ કૃષ્ણ પક્ષની સપ્તમી અને ચતુર્દશીના પૂર્વ ભાગમાં થાય છે. શુકલ પક્ષમાં એકાદશી અને ચતુરથીના ઉત્તર ભાગમાં અને તેજ પક્ષની અષ્ટમી અને પુરણીમાના પૂર્વ ભાગમાં ભદ્રા થાય છે. તિથીના ઘડીના બે ભાગ કરી એકનું નામ પૂર્વ બીજાનું નામ ઉત્તર જાણવું. મિન, મેષ, સિંહ, વૃશ્ચિક આ રાશીનો ચંદ્રમા હોય તો ભદ્રા સ્વર્ગ લોકમાં હોય. કંન્યા તુળા, ધન, મકર, આ રાશીનો ચંદ્રમા હોય તો ભદ્રા પાતાળ લોકમાં હોય. કર્ક, કુંભ, વ્રષભ, મિથુન આ રાશીનો ચંદ્રમા હોય તો મનુષ્ય લોકમાં ભદ્રા જાણવી. આથી એમ જાણવું કે મૃત્યુ લોકમાં ભદ્રા હોય તે વખતમા કશું કામ કરવું નહીં. (હવે મત્તાંતરથી મેષ, વષભ, મકર કર્કનો ચંદ્રમા હોય તો ભદ્રા સ્વર્ગમાં છે, કન્યા, મિથુન, તુળા, ધનનો ચંદ્રમા હોય તો ભદ્રા પાતાળમાં છે, કુંભ, મિન, તુળા, અને વૃશ્ચિકનો ચંદ્રમા હોય તો ભદ્રા મનુષ્ય લોકમાં છે એવું શીઘ્રબોધમાં કાશીનાથ પંડિતે લખ્યું છે. બીજા ગ્રંથમાં એવું પણ છે કે કુંભ કર્કનો ચંદ્રમા હોય તો મનુષ્ય લોકમાં ભદ્રા છે. મેષ, વ્રષભ, મથુન એ ત્રણ રાશિમાં ચંદ્રમા હોય તો સ્વર્ગ લોકમાં ભદ્રા

છે, અને કન્યા ધન, તુળા, મકર આ રાશિનો ચંદ્રમા હોય તો ભદ્રા પાતાળમાં છે અને તે જ્યાં હોય ત્યાં ફળ આપે । ભદ્રા-શુદ્ધ રાજાનું દરશન જ્યાં થાય છે ત્યાં અરણ્યમાં જતાં ઘાત કરતી વેળા પાઠ કરવામાં યુદ્ધ કરવામાં વૈદ્ય આવવાની વેળા જળમાં તરતા શત્રુનું ઉચ્ચાટન કરતી વેળા સાંઢ, ઉંટ, ગધેડું, ભેંશ. બકરો, હરિણ, ઘોડો એવાં જાનવર પોતાના ઘરમાં લાવતી વેળા સ્ત્રી સેવન, ઋતુદાન, ગાદીમાં બેસતાં એવા સર્વ કાળમાં ભદ્રા લેવી ॥ ૧૮ ॥

अथ घातचंद्र. १९.

चंद्रगुनशशोनारणांद्विनविद्रमाकराः ॥
वेदाष्टामिसाहिता घातचंद्राः प्रकीर्तिताः ॥ १ ॥
आद्यः शेषः शिरःकुर्यान्मनस्तोषं द्वितीयके ॥
तृतीयेधन संपत्तिः चतुर्थेकलहप्रियः ॥ २ ॥
पंचमेज्ञानवृद्धिश्चषष्ठेसंपत्तिरुत्तमा ॥
सप्तमे राजसन्मानं मरणं चाष्टमेतथा ॥ ३ ॥
नवमेधर्मलाभंचदशमेगनसेप्सितम् ॥
एकादशेसर्वलाभंद्वादशेहानिरेवच ॥ ४ ॥

ટીકા—મેષ રાશીનો ઘાત ચંદ્ર પહેલો, વૃષભનો ઘાત ચંદ્ર પાંચમો, મીથુનનો ઘાત ચંદ્ર નવમો, કર્કનો ઘાત ચંદ્ર બીજો, સિંહનો ઘાત ચંદ્ર છઠો, કન્યાનો ઘાત ચંદ્ર દશમો, તુળાનો ઘાત ચંદ્ર ત્રીજો, વૃશ્ચિકનો ઘાત ચંદ્ર સાતમો, ધનનો ઘાત ચંદ્ર ચોથો, મકરનો ઘાત ચંદ્ર આઠમો, કુંભનો ઘાત ચંદ્ર અગીઆરમો, મીનનો ઘાત ચંદ્ર બારમો ॥ ૧૯ ॥

अथ ग्रहफलम्. २०

द्विजन्मनिपंचम ५ सप्तमगाश्चतु ४ राष्टम ८ द्वादशधर्मयुताः

९ धनधान्यहिरण्यविनाशकराराविराहुशनैश्चरभुमिसुताः ॥ १ ॥

ટીકા--ચંદ્રમા પહેલો હોય તો તે પૈસો આપે, બીજો મનને સંતાપ આપે, ત્રીજો ધન આપે, ચોથો કલહ કરાવે, પાંચમો જ્ઞાનની વૃદ્ધિ કરે, છઠો ઉત્તમ સંપત્તિ આપે. સાતમો રાજાથી માન આપે, આઠમો મરણતુલ્ય દુઃખ આપે, નવમો ધર્મ કરાવે, દશમો મનોકામના પૂર્ણ કરે, અગીઆરમો સર્વ લાભ આપે, બારમો હાનિ કરે, રવિ, રાહુ, શનિ, મંગળ, આ ગ્રહ પહેલા, બીજા પાંચમા, સાતમા, ચોથા, આઠમા, બારમા, નવમા, એટલા સ્થાનોમાં હોય તો ધન, ધાન્ય, સોનું, એનો નાશ કરે એમ જાણવું ॥ ૨૦ ॥

अथ लग्नोदयात्मप्रमाणम्. २१

मीनमेषेचतिस्त्रोस्युः श्चतस्रोवृषकुंभयोः ॥

मिथुनमकरेपंचशेषल्याः षषट्स्मृताः ॥

ટીકા—મીન મેષની ત્રણ ત્રણ ઘડીઓ હોય ને વૃષભ કુંભની ચાર ચાર ઘડી તેમજ મિથુન મકરની પાંચ પાંચ ઘડી અને બાકી બાર લગ્નમાંથી રહેલા કર્ક, સિંહ, કંન્યા, તુલા, વૃશ્ચિક અને ધન આ ૭ લગ્ન ૭ ૭ ઘડી ભોગવે છે. આ રિતીથી દર એક દહાડામાં સાઠ ઘડીનો ભોગ થાય છે કે તેને ગણીએ તો પેહેલા બેની ૭ ૬ બીજા બેની ૮ આઠ ત્રીજા બેની ૧૦ દશ ઘડી આ ૭ લગ્નની ૨૪ બીજા ૭ લગ્નની ૩૬ મલી ૬૦ થાય ॥ ૨૧ ॥

अथ [illegible] .२२.

विष्कंभप्रीतिरायुष्मान्सौभाग्यःशोभनस्तथा ॥

अतिगंडः सुकर्माचधृतिः शूलस्तथैवच ॥

गंडोवृद्धिध्रुवश्चैवव्याघातोहर्षणस्तथा ॥

वज्रंसिद्धिर्व्यतीपातोवरीयान्परिघःशिवः ॥

सिद्धिः साध्यः शुभः शुक्लोब्रह्मैंद्रोवैधृतिस्तथा

सप्तविंशतिराख्याताःनामतुल्यफलाअमी ॥

ટીકા—વિષ્કંભ ૧ પ્રીતિ ૨ આયુષ્માન ૩ સૌભાગ્ય ૪ શોભન ૫ અતિગંડ ૬ સુકર્મા ૭ ધૃતિ ૮ શૂલ ૯ ગંડ ૧૦ વૃદ્ધિ ૧૧ ધ્રુવ ૧૨ વ્યાઘાત ૧૩ હર્ષણ ૧૪ વજ્ર ૧૫ સિદ્ધિ ૧૬ વ્યતીપાત ૧૭ વરીયાન ૧૮ પરિઘ ૧૯ શિવ ૨૦ સિદ્ધિ ૨૧ સાધ્ય ૨૨ શુભ ૨૩ શુક્લ ૨૪ બ્રહ્મ ૨૫ ઐંદ્ર ૨૬ વૈધૃત ૨૭ આ સત્તાવિશ યોગ પોતાના નામ પ્રમાણે ફલ આપનારા જાણવા ॥

अथ करणविचार. २३

तिथिवृद्धिगुणीकृत्यएकहीनंचकारयेत् ॥

सप्तभिश्चहरेद्भागंशेषंकरणमुच्यते ॥

बवश्चबालवश्चैवकौलवस्तैतलस्तथा ॥

गरश्चवणिजोविष्टिः सप्तैतानिचराणिच ॥

कृष्णपक्षेचतुर्दश्यांशकुनिः पश्चिमेदले ॥

चतुष्पादश्चनागश्चअमावास्यादलद्वये ॥

शुक्लप्रतिपदायाश्चकिंस्तुघ्नः प्रथमेदले ॥

स्थिराण्येतानिचत्वारिकरणानि जगुर्बुधाः ॥

शुक्लप्रतिपदांतेचबवाख्यःकरणोभवेत् ॥

एकादशैवज्ञेयानिचरस्थिरविभागतः ॥

ટીકા— જે તિથિ જેટલી ઘડીએ હોય તેની બમણી કરવી એમ બે જે આંક થાય તેમાંથી એક એક આંક કમી કરવો,

અને બાકી રહેલા આંકને સાતથી ભાગતાં જે આંક બાકી રહે તે સંખ્યાનું કરણ જાણવું. તેનાં નામ બવ ૧ બાલવ કૈલવ ૩ તૈતલ ૪ ગર ૫ વણિજ ૬ વિષ્ટિ ૭ આ સાત કરણ ચર છે, અને કૃષ્ણ પક્ષની ચતુર્દશીના ઉત્તર ભાગમાં શકુની કરણ થાય છે, અને અમાવાસ્યામાં ચતુષ્પાદ અને નાગ કરી બે કરણ ભોગવે છે. શુક્લ પ્રતિપદાને પેહેલા ભાગમાં કિંસ્તુઘ્ન કરી કરણ થાયછે, બદ્ધા મળી અગ્યાર કરણ છે. શુકલ પ્રતિપદાના બીજા ભાગમાં બવ કરણ થાયછે. પછી દ્વિતીયામાં બે બાલવ ને તૈતિલ, આ પ્રમાણથી કરણની ગતિ ચાલે છે. ॥ ૨૩ ॥

अथ नक्षत्राधिपाः २४.

दस्रोनलोयमोधाताचंद्रोरुद्रोदितिर्गुरुः ॥
भुजंगपश्चपितरोभगोर्यम दिवाकरौ ॥
त्वष्टात्रायुश्चशक्राग्निमित्रोशुक्रश्चनैर्ऋतिः ॥
जलात्रिश्वेविधिर्विष्णुर्वासवोवरुणस्तथा ॥
अजैकपादाहिर्बुध्न्यः पूषेतिकथिताबुधैः ॥
अष्टाविंशतिसंख्यानांनक्षत्राणामधीश्वराः ॥

ટીકા—અશ્વિનીનો સ્વામી દસ્ર ૧ યમ, ૨ અગ્નિ, ૩ બ્રહ્મા. ૪ ચંદ્ર, ૫ શિવ, ૬ અદિતી. ૭ બૃહસ્પતિ, ૮ સર્પ, ૯ પિત્રિ, ૧૦ ભગ, ૧૧ અર્યમાં, ૧૨ સૂર્ય, ૧૩ ત્વષ્ટા, ૧૪ વાયુ, ૧૫ ઇન્દ્રાગ્ની, ૧૬ મિત્ર, ૧૭ ઇન્દ્ર, ૧૮ રાક્ષસ, ૧૯ જળ, ૨૦ વિશ્વેદેવા, ૨૧ બ્રહ્મદેવ, ૨૨ મહાવિષ્ણુ, ૨૩ વસુ, ૨૪ વરૂણ, ૨૫ અજૈકચરણ, ૨૬ અહિર્બુધ્ન્ય, ૨૭ પૂષા. ૨૮ એ પ્રમાણે અશ્વિનીથી આરંભીને રેવતી પર્યંત અનુક્રમે એકેક નક્ષત્રના સ્વામિ જાણવા. ॥ ૨૪ ॥

अथनक्षत्रतिथिवारैःशुभाशुभयोगाः २५.

आदित्येचाश्विनीहस्तोमूलंपुष्योत्तरात्रयम् ॥
सिद्धियोगाधनिष्ठाचतिथिरष्टमीतथा । सिद्धियोगः ॥
सूर्येविशाखाभरणी ज्येष्ठामैत्रोमघातथा ॥
चतुर्दशीद्वादशीचविरुद्धासप्तमीतथा ॥ विरुद्धयोगः ॥
सोमेपुष्योनुराधाचश्रवणोरोहिणीमृगः ॥
नवमीदशमीचापिसिद्धियोगःप्रकीर्तितः ॥ सिद्धियोगः ॥
चंद्रेचित्राविशाखाचतथाषाढाद्वयं शुभे ॥
एकादशीतथाषष्ठीवर्जनीयात्रयोदशी ॥ विरुद्धयोगः ॥
शनौचरोहिणी स्वाती श्रवणेपूर्व फल्गुनी ॥
मघाचनवमीसिध्धाचतुर्थीचचतुर्दशी ॥ सिध्धियोगः ॥
शनौहस्तोत्तराषाढाचित्राचोत्तरफल्गुनी ॥
रेवतीच सदावर्ज्यातिथिः षष्ठीचसप्तमी ॥ विरुध्धयोगः ॥

१।६।११ नंदा २।७।१२ भद्रा ३।८।१३ जया ४।९।१४ रिक्ता ५।१०।१५ पूर्णानंदाशुक्रेबुधेभद्राशनौरिक्ताकुजेजयागुरौपूर्णातिथिर्ज्ञेयासिद्धियोगाःशुभेशुभाः ॥

ટીકા—રવિવારેજો, અશ્વિની, હસ્ત, મૂળ, પુષ્ય, ઉત્તરાફાલ્ગુની, ઉતરાષાઢા, ઉત્તરાભાદ્રપદા, આ નક્ષત્ર હોય ને અષ્ટમી તિથીમાં ધનિષ્ઠા નક્ષત્ર હોય તો સિદ્ધિયોગ થાય છે. તેમજ વીવારે વિશાખા, ભરણી, જયેષ્ઠા, અનુરાધા, મઘા, હોય તો સિદ્ધિયોગ થાય છે. ચતુર્દશી, દ્વાદશી, સપ્તમી આ તિથી જો હોય તો વિરૂદ્ધ યોગ કહેવાય. તે દહાડે સિદ્ધિયોગ નહી એમ જાણવું. સોમવારે, પૂષ્ય, અનુરાધા, શ્રવણ, રોહિણી, મૃગ

આમાંથી નક્ષત્ર અને નવમી કાં દશમીતિથી હોયતો સિદ્ધિયોગ થાય, સોમવારે, ચિત્રા, વિશાખા પૂર્વાષાઢા, ઉત્તરાષાઢા, આનક્ષત્ર અને એકાદશી, ષષ્ઠી, ત્રયોદશી આ તિથી વગર તિથી હોય તો સીદ્ધીયોગ થાય. શનિવારે, રોહિણી, સ્વાતી, શ્રવણ, પૂર્વાફાલ્ગુની મઘા, આ નક્ષત્ર અને નવમી, ચતુરથી ચતુર્દશી, તિથી હોય તો સિદ્ધિયોગ થાય. શનિવારે, હસ્ત. ઉત્તરાષાઢા, ચિત્રા, ઉત્તરાફાલ્ગુની, આ નક્ષત્ર છતાં, રેવતી વગર અને ષષ્ઠી સપ્તમી વગર તિથી હોય તો સિદ્ધિયોગ થાય. પ્રતિપદા, ષષ્ઠી. એકાદશી, આ તિથીનું નંદા, દ્વિતિયા, સપ્તમી, દ્વાદશી, આતિથીનું ભદ્રા. તૃતીયા અષ્ટમી, ત્રયોદશી, આતિથીનું જયા, ચતુરથી નવમી ચતુર્દશી, આ તિથીનું નામ રિકતા, પંચમી દશમી, પુર્ણિમા, આ તિથીનું પુર્ણા શુક્રવારે નંદા, પુર્ણા, હોય, બુધવારે ભદ્રા હોય, શનીવારે રિકતા હોય, મંગળવારે જયા હોય, ગુરૂવારે પુર્ણા હોય, તો સિદ્ધયોગ થાય આ યોગ મંગળ કાર્યમાં લેવા યોગ્ય છે. ॥ ૨૫ ॥

अथ संवर्त्तकयोगः २६

सप्तम्यांचरवेर्वारोबुधस्यप्रतिपद्दिने ।
संवर्त्ताख्यःस्तदायोगोवर्जितव्यःसदाशुभे ॥

ટીકા—સપ્તમી તિથીમાં જોરવીવાર અને પ્રતિપદામાં બુધવાર હોય તો સંવર્ત નામનો યોગ થાય આ યોગ શુભ કાર્યમાં વર્જિત (તજવો) કરવો ૨૬ ॥

थअ अमृतासिद्धयोगः २७

हस्तः सूर्येमृगः सोमवारेभौमेतथाश्विनी ॥
बुधेमैत्रंगुरौपुष्योरेवतीभृगुनंदने ॥

रोहिणीसूर्यपुत्रेच सर्वसिद्धिप्रदायकः ॥

असावमृतसिद्धिश्चयोगः प्रोक्तः पुरातनैः ॥

ટીકા—રવિવારે હસ્ત નક્ષત્ર, સોમવારે મૃગ, મંગળવારે અશ્વિની, બુધવારે અનુરાધા, ગુરૂવારે પુષ્ય, શુક્રવારે રેવતી, શનીવારે રોહીણી નક્ષત્ર હોય તો અમૃત સીદ્ધિ નામનો સર્વ સીધી આપવા વાળો યોગ થાય છે. ॥ ૨૭ ॥

अथ क्रकचयोगः २८

तिथ्यंकेनसमायुक्तोवारांकोयदिजायते ॥

त्रयोदशस्तुक्रकचोयोगोनिंद्यस्तथाशुभे ॥

ટીકા— ચાલુ તિથીનો જે અંક હોય તેનાબાં રવિવારાદિ જે વારનો અંક હશે તે મેળવવો, અને તે મેળવણીનો અંક જો તેર થાય તો તે તીથીમાં ક્રકચ યોગ થશે. આ યોગ શુભ કામમાં વર્જ્ય કહ્યા છે. ॥ ૨૮ ॥

अथ यमघंटयोगः २९

मघासूर्येविशाखेन्दौ भौमेचार्द्राऽनलोगुरौ ॥

बुधेमूलंविधिः शुक्रेयमघंटः शनौकरः ॥

ટીકા—રવીવારે મઘા નક્ષત્ર, સોમવારે વિશાખા, મંગળવારે આરદ્રા, ગુરૂવારે કૃત્તિકા, બુધવારે મુળ, શુક્રવારે રોહિણી, શનીવારે હસ્ત એવા નક્ષત્રો હોય તો યમઘંટ નામનો યોગ થાય. ॥ ૨૯ ॥

अथ मृत्युयोगः ३०

नंदासूर्येमंगलेचभद्राभार्गवचंद्रयोः ॥

बुधेजयागुरौरिक्ताशनौपूर्णाचमृत्युदा ॥

ટીકા—રવીવારે પ્રતિપદા, ષષ્ઠી, અને એકાદશી, આનંદા

તિથિ હોય. સોમવારે ભદ્રા તિથિ, દ્વિતીયા, સપ્તમી, દ્વાદશી હોય, મંગળવારે પ્રતિપદા, ષષ્ઠી, એકાદશી, નંદાતિથી હોય. બુધવારે તૃતીયા, અષ્ટમી, ત્રયોદશી, જયાતિથિ હોય. ગુરૂવારે ચતુર્થી, નવમી ચતુર્દશી. રિક્તા તિથી હોય, શુક્રવારે દ્વિતીયા, સપ્તમી, દ્વાદશી, ભદ્રા તિથી, હોય. શનીવારે પંચમી, દશમી, પૂર્ણિમા, અમાવાસ્યા, પુર્ણાતીથી હોય ત્યારે મૃત્યુ યોગ થાય ॥૩૦॥

अथ तिर्यङ्मुखः अधोमुखः ऊर्ध्वमुखः ३१

रेवतीमृगुर्कंठेज्येष्ठामैत्राहस्तत्रयंमृगः ॥ पुनर्वसुश्चविज्ञेयोगणश्चोतिर्यङ्मुखः ॥ बीजारोपंपणाज्जियंसर्वसिद्धिंचकारयेत् ॥ पूर्वात्रयंमघाऽश्लेषाविशाखाकृत्तिकायमः मूलंचाधोमुखोज्ञेयोनव कोष्टकार्येनुये: ॥ कूपार्यानिधिकार्यंचखननंविवरस्यच ॥ युद्धंचाधोमुखेपचनकार्यंकारयेद्बुधः ॥ उत्तरात्रितयंपुष्योरोहिण्याद्राश्रुतित्रयं । ऊर्ध्वमुखोगणोज्ञेयोनक्षत्राणांमनीषिभिः । प्रासादछत्रमहालिप्राकारतुंगतोरणम् ॥ राज्याभिषेकंतंचकुर्यादूर्ध्वमुखेगणे ॥

ટીકા—રેવતી ૧, અશ્વિની ૨, જયેષ્ઠા ૩, અનુરાધા ૪, મૃગ ૫, હસ્ત ૬, ચિત્રા ૭, સ્વાતી ૮, પુનર્વસુ ૯, એટલાં નક્ષત્રો, સમુદાયનું નામ. તિર્યા મુખ નક્ષત્ર ગણ આ નવ નક્ષત્રમાં, જમીનમાં બીજ વાવવું, વાણીયાનું બધું કામ (વેપાર વિગેરે) કરવું. એવાં સર્વ સિદ્ધિદાયક કામ કરવાં. પુર્વાફાલ્ગુની ૧, પુર્વાષાઢા ૨, પુર્વાભાદ્રપદ ૩, મઘા ૪, આશ્લેષા ૫, વિશાખા ૬, કૃત્તિકા ૭, ભરણી ૮, મુળ ૯, આ નવ નક્ષત્રનાં નામ અધોમુખગણ, આ નવ નક્ષત્રમાં ભુમીનું કામ, અગ્નિનું કામ, યુદ્ધ અને જેટલાં અધોમુખ કામ હશે તેટલાં કરવાં. પુષ્ય, ૧ ઉત્તરાફાલ્ગુની, ૨ ઉત્તરાષાઢા, ૩ ઉતરાભાદ્રપદ, ૪ રોહિણી, ૫ આર્દ્રા, ૬ શ્રવણ, ૭ ધનિષ્ઠા, ૮ શતતારકા, ૯ આ નવ નક્ષત્ર

ગણનું નામ ઉર્ધ્વમુખગણ. આ નક્ષત્રમાં ઘર મંદીર બાંધવું, છત્ર ધરવું, ઘર બાંધવું, કોટ કરવો, બુરજ બાંધવો, તોરણ બાંધવું, રાજ્યાભિષેક કરવો, મંત્રદિક્ષા કરવી, એવાં જે ઉર્ધ્વમુખ કામ હશે તે કરવાં ॥ ૩૧ ॥

आनंदादियोगाः ६२

आनंदाख्यः कालदंडश्चधूम्रोधातासौम्यध्वांक्षकेतुः क्रमेण । श्रीवत्साख्योवज्रकंमुद्गरश्चछत्रंमित्रं मानसंपद्मलुंबौ ॥ उत्पातमृत्यु किलकाण सिद्धि शुभोमृताख्यो मुशलं गदश्च ॥ मातंगरक्षश्च र-सुस्थिराख्यः प्रवर्धमानः फलदाः स्वनाम्ना ॥ दास्रादर्केमृगादिंदौ सार्पाद्भौमकरात्बुधे ॥ मैत्राद्गुरौ भृगौविश्वाद्गणामंदे च वारुणा-त् ॥ ध्वांक्षवज्रमुद्गरेषुक्रमेण ५ नाड्ये वेदाः ४ पद्मलुंबेगदेऽश्वा ७ धूम्रेकाणेमुशलेभू १ द्वयं २ द्वे २ श्वोत्पातमृत्युकाणांश्चगर्वे ॥

ટીકા—આનંદ ૧ કાળદંડ ૨ ધુમ્ર ૩ ધાતા ૪ સૌમ્ય ૫ ધ્વાંક્ષ ૬ ધ્વજ ૭ શ્રીવત્સ ૮ વજ્ર ૯ મુદગર ૧૦ છત્ર ૧૧ મિત્ર ૧૨ માનસ ૧૩ પદ્મ ૧૪ લુંબક ૧૫ ઉત્પાત ૧૬ મૃત્યુ ૧૭ કાણ૧૮ સિદ્ધિ૧૯ શુભ ૨૦ અમૃત ૨૧ મુશળ ૨૨ ગદ ૨૩ માતંગ ૨૪ રક્ષ ૨૫ ચર ૨૬ સુસ્થિર ૨૭ પ્રવર્ધમાન ૨૮ આ યોગના નામ છે, ને તે નામ જેવું ફળ કરવાવાળા છે. રવિવારે અશ્વિનીથી, સોમવારે મૃગશિર્ષથી, મંગળવારે આશ્લેષાથી, બુધવારે હસ્તથી ગુરૂવારે અનુરાધાથી, શુક્રવારે ઉતરાભાદ્રપદાથી, શનિવારે શતતારકાથી, સત્તાવીસ નક્ષત્ર ગણેથી ઉપર કીધેલા નામના યોગ જાણવા અને આ યોગના વિષે દુષ્ટ ઘડી આરંભથી કીધેલી જાણવી. ધ્વાંક્ષ, વજ, મુદગર. આ ત્રણની પાંચ પાંચ ઘડી તજવા છે. પદ્મ, લંબની ચાર ચાર ઘડી, ગદની સાત ઘડી, ધુમ્ર કાણ, મુશલની એક ઘડી, મૃત્યુ, ઉત્પાત, કાલ એમની બે બે ઘડી ત્યાગ કરવી. ૩૨

	र.	चं.	मं.	बु	गु.	शु.	श.	
१	अ.	मृ.	ऽश्ले.	ह.	अ.	उ.	श.	आनंद
२	भ.	आ.	म.	चि	ज्ये	अ.	पू	कालदंड
३	कृ.	पु.	पू.	स्वा.	मू	श्र.	उ.	धूम्र
४	रो	पु.	पू.	वि.	पू.	ध.	रे.	धाता.
५	मृ.	ऽश्ले.	ह.	ऽनु.	उ.	श.	अ.	सौम्य.
६	आ.	म.	चि.	ज्ये.	अ.	उ.	भ	ध्वांक्ष
७	पु.	पू.	स्वा.	मू.	श्र.	रे	कृ.	केतु.
८	पु.	उ.	वि.	पू.	ध.	अ.	रो.	श्रीवत्स.
९	ऽश्ले.	ह.	ऽनु	उ.	श.	भ.	मृ.	वज्र.
१०	म.	चि.	ज्ये.	श्र.	पू	कृ.	आ.	मुद्गर.
११	पू.	स्वा.	मू.	श.	उ.	रो.	पु.	छत्र.
१२	उ.	वि.	पू	ध.	रे.	मृ.	पु.	मित्र.
१३	ह.	ऽनु.	उ	श.	अ	आ.	ऽश्ले	मान
१४	चि.	ज्ये.	अ.	पू.	भ.	आ.	म.	पद्म.
१५	स्वा.	मू.	श्र	उ.	कृ.	पू.	पू.	लक्ष्मक.

	र.	चं.	मं.	बु.	गु	शु.	श.	
१६	वि.	पू.	ध.	रे.	रो	पु	उ.	उत्पात.
१७	ऽनु.	उ.	श.	अ	मृ	ऽश्ले	ह	मृत्यु.
१८	ज्ये	अ.	पू.	भ.	आ.	म	चि.	काण.
१९	मु.	श्र.	उ.	कृ.	पु.	पू.	स्वा.	सिद्धि.
२०	पू.	ध	रे.	रो	पु.	उ.	वि.	शुभ.
२१	उ.	श.	अ	मृ	ऽश्ले	ह.	ऽनु	ऽमृत.
२२	अ.	पू.	भ.	आ.	म.	चि.	ज्ये	मुशल.
२३	श्र.	उ.	कृ.	पू.	पू.	स्वा.	मू.	गद.
२४	ध.	रे.	रो.	पू.	उ.	वि.	पु.	मातंग.
२५	श.	अ.	मृ	ऽश्ले.	ह.	ऽनु	उ	राक्षस.
२६	पू.	भ.	आ.	म	चि	ज्ये.	अ.	चर.
२७	उ.	कृ	पू.	पू.	स्वा.	मु	श्र.	सुस्थिर.
२८	रे.	रो.	पू.	उ.	वि.	पू.	ध.	प्रवर्धमान.

नाभसद्वयफलापरेयोगाः

अथ त्रीययोगः ३३.

पंचमीकरार्कसंयुताशुभेसप्तमीकुमारीचनीयुता ॥ चंद्रचांद्रयु-

ग्गुहाधिपातथि श्वांद्रमित्रमेनसयुताष्टमी ॥ शुक्रांतर्गीक्याद्दशमाति-
थिर्थेदेकादशी सौरिविधानुयुक्ता ॥ देवेज्यपुष्येणनवम्यतीवर्गि
घातिथिर्थैमधुन वसर्पि:

ટીકા—પંચમી તિથી, હસ્ત નક્ષત્ર, રવિવાર એક હોય, સપ્તમી તીથી મંગળવાર અશ્વિની નક્ષત્ર એક હોય, સોમવાર મૃગ નક્ષત્ર ષષ્ઠી તિથી એક હોય, અષ્ટમી બુધવાર અનુરાધા એક હોય, દશમી તિથી, રેવતી નક્ષત્ર શુક્રવાર એક હોય, એકાદશી તિથી શનીવાર રોહણી નક્ષત્ર એક હોય, નવમી પુષ્ય ગુરૂવાર એક હોય, તો ઘણીજ નિંદ્ય તિથી દુષ્ટ યોગ જાણવો. ॥ ૩૩ ॥

त्रिपुष्करयोगः ३४.

भद्रातिथीरविजभूसुतवारकीर्तिर्द्वीशार्यमाज चरणादितिवन्हिवैश्वे ॥
त्रिपुष्करोगस्तिमृत्युविनाशकृत्सौ वैपुष्करोत्रिगुणकृद्वसुतक्षचांद्रे ॥

ટીકા—ભદ્રાતથીને દીવસે રવી, ૧ મંગળ, ૨ શનીવારમાં ૩ આનુક્રમથી, વીશાખા ૧ ઉત્તરાફાલ્ગુની, ૨ પુર્વાભાદ્રપદા, ૩ પુનર્વસુ, ૧ કૃતીકા, ૨ ઉતરાષાઢા, ૩ આ નક્ષત્ર હોય તો ત્રીપુષ્કર યોગ થાય આ યોગ મૃત્યુનો નાશ કરવા વાલો હોય અને જે કામ કર્યું તેનું ત્રીગુણીત ફળ કરે, વસુ આઠ, તક્ષ નવ, ચાંદ્ર એક દહાડામાં દ્વીગુણીત ફળ કરે. ॥ ૩૪ ॥

अथ रवीयोगः ३५.

सूर्यभाद्वेद४गो९तर्क६दिग्१०विश्व१३नख२० संमिते ॥ चं-
द्रर्क्षेरवियोगास्युर्दोषसंघविनाशकाः ॥

ટીકા—જે દહાડે સૂર્ય જે નક્ષત્ર હશે, તે નક્ષત્રથી ચોથું, નવમું, છઠું, દસમું, તેરમું વીસમુ ચંદ્ર નક્ષત્ર એટલે દીન નક્ષત્ર હોય તો, દોશના ટોલાને નાશ કરનારો રવી યોગ જાણવો. ૩૫

नंदा १।६।११भद्रा२।७।१२जया३।८।१३रिक्ता ४।९।१४पूर्णा५।
१०।१५।चतिथयःक्रमात्॥वार अथंममन्वत्यांतिथयः प्रतिपन्मुखा ॥

ટીકા—પડવે, બીજ, ત્રીજ, ચોથ, પાંચમ, છઠ, સાતમ, આઠમ, નોમ, દશમ, અગીઆરસ, બારસ, તેરશ, ચૌદશ, અને પુનમ તથા અમાસ આ તિથીને અનુક્રમે નંદા, ભદ્રા, જયા, રીક્તા અને પુર્ણા એવી રીતે ત્રણ વખત ગણવાથી નંદા તિથીઓ જાણવી તેનુ કોષ્ટક ઉપર પ્રમાણે.

નંદા	૧—૬—૧૧
ભદ્રા	૨—૭—૧૨
જયા	૩—૮—૧૩
રીક્તા	૪—૯—૧૪
પુર્ણા	૫-૧૦-૧૫-૩૦

नक्षत्रसंज्ञानि २६

चरंचलंस्मृतंस्वा ।पुनर्वसुश्रुति यं ॥ क्रूरमुग्रंन घापूर्वात्रिन-यंभरणीतथा ॥ धुवंस्थिराचिनिर्दिष्टं रोहिणीचोत्तरात्रयं ती-क्ष्णंदारुणमश्लेषाज्येष्ठाद्रामूलमेवच ॥ लघुक्षिप्रं तंपुष्यहस्तोश्विन्यभिजित्तथा ॥ मृदुमंत्रस्मृतंचित्रानुराधारेवतीमृगः ॥ मिश्रंसा-धारणंप्रोक्तंविशाखाकृत्तिका तथा ॥ नक्षत्रेष्वेषुकर्माणिनामतु-ल्यानिकारयेत्.

ટીકા—સ્વાતી, ૧ પુનર્વસુ, ૨ શ્રવણ ૩ ધનીષ્ઠા, ૪ શતતારકા, ૫ આ પાંચ નક્ષત્ર ગણનું ચર અને ચલ એવું નામ છે. મઘા, ૧ પુર્વાફા. ૨ ઉત્તરાફા. ૩ હસ્ત, ૪ ભરણી, ૫ આ પાંચ નક્ષત્ર ગણનું ક્રુર અને ઉગ્ર એવું નામ છે. રોહિણી, ઉત્તરાફા. ઉત્તરાષા ઉત્તરાભા આ ચાર નક્ષત્ર ગણનુ નામ ધ્રુવ અને સ્થિર એવું છે. અશ્લેષા, જયેષ્ઠા, ૨ આરદ્રા, ૩ મુળ, ૪ આ ચાર નક્ષત્ર ગણનું નામ તીક્ષ્ણ; અને દારૂણ છે. પુષ્ય, ૧ હસ્ત, ૨ અભીજીત, ૩ આ ત્રણ નક્ષત્ર ગણનુ નામ લઘ: ક્ષીપ્ર; એવું છે. મંદ, અને ચેત્ર [illegible] તનુ નામ છે. અનુરાધા, રેવતી; મૃગ;

વીશાખા; કૃત્તીકા. આ પાંચ નક્ષત્રનું નામ મીશ્ર; સાધારણ છે આ નક્ષત્રોને વીશે જેવાં નામ છે; તેવાં કામ કરવાં.

तिथीनामाधिपत्य. ३७.

क्रमाग्निर्विधिर्गिरिजातनूजो गणेशोऽहिगुहो रविश्च ॥ महे-
शदुर्गान्तकविश्वविष्णुः कामो हरो मैत्रितरोहिर्णी ॥

ટીકા—પડવેનો અગ્ની, બીજનો બ્રહ્મદેવ, તીજનો પાર્વતી, ચોથનો ગણેશ, પાંચમનો સર્પ, છઠનો કાર્તીક સ્વામી, સાતમનો રવી, આઠમનો ઇશ્વર, નવમીનો દુર્ગા, દશમનો યમરાજ અગીઆરશનો વેશ્વેશ્વર, બારશનો કેશવ તેરશનો મદન, ચોદશનો શિવ, પુનમનો ચંદ્ર, આ રીતે તીથીના અધીપતી સમજવા.

जातक कोष्टक.

अ वर्ग.	क वर्ग.	च वर्ग	ट वर्ग.
गरुड.	बिलाडी.	सिंह.	श्वान.
त वर्ग.	प वर्ग.	य वर्ग.	श वर्ग.
सर्प.	चूहा	मृग.	मेंढा.
वैरम्.	वैरम्.	वैरम्.	वैरम्.

घातचंद्र दीक्षा नीगरनुं कोष्टक.

	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म	कुं.	मी
स्वामी.	मं.	शु.	बु.	च	सू.	बु.	शु	मं.	गु.	श	श.	गु.
घात.	१	२	९	२	६	१०	५	७	४	८	११	१२
दिशा.	पू.	द.	प.	उ.	पू.	द.	प	उ.	पू.	द.	प.	उ.

योनिप्रीती. ३८.

वर्णोवश्यंतथातारायोनिश्चग्रहमैत्रकम् ॥ गण कूटंभकूटंचना-
डीचैतेगुणाधिकाः ॥ द्विजामीनालिकर्काःनृपमिहयुग्मास्ततः परेक्षग-
तः॥ वर्णाधिक्यंवध्वा अशुभमदृश्यतेमुनिभिः॥ वश्यापूर्वार्द्धंवदर्धंगदृश्या-
जकराश्चो नृणांसर्वे ॥ वश्याहरेर्विनाकिंतेद्भया लोकव्यवहारत् ॥
मेषवृषधनिसिंहाश्चतुष्पदामकरपूर्वभागश्च ॥ कीटः कर्कराशिः
सरीसृपोवृश्चिकः स्थिरास्मृतः ॥ मकरस्यपश्चिमार्द्धंकुंभोमीनश्चजल-
चराः स्याताः मिथुन तुलाकन्याद्विपदाख्याताधनस्यपूर्वभागश्च॥

ટીકા—વર્ણ ૧ વશ્ય ૨ તારા ૩ યોની ૪ ગ્રહમૈત્રતા ૫ ગણકુટ ૬ રાશીકુટ ૭ નાડી ૮ એવા આઠ ગુણાધીક છે. એનામાં જે એ જણાવું હીન જોવું તેમના નામના પ્રથમાક્ષરથી નક્ષત્રનો ચરણ જાણી રાશી જાણવી, અને રાશીથી વર્ણ જાણવા કે, મેષનો ક્ષત્રીય વર્ણ; વૃષભનો વૈશ્ય; મીથુનનો શુદ્ર; કર્કનો બ્રાહ્મણ; સીંહનો ક્ષત્રીય, કન્યાનો વૈશ્ય, તુળાનો શુદ્ર, વૃશ્ચીકનો બ્રાહ્મણ, ધનનો ક્ષત્રીય, મકરનો વૈશ્ય, કુંભનો શુદ્ર, મીનનો બ્રાહ્મણ. આ વર્ણ સ્ત્રીનો વધારે હોય તો અશુભને આપનારો મુનીઓ કહે છે વર કરતાં વધુનો વર્ણ નીચ હોય તો તે હીન ઉત્તમ. વૈશ્યમાં સીંહ શીવાય બધા માણસને વૈશ્ય છે. અને જેટલા જલ રાશી છે તેટલા માણસના ભક્ષ્ય છે, વૃશ્ચીક રાશીનો સીંહ રાશી છોડી (વીના) બધી રાશી વૈશ્ય છે, અને વ્યવહારથી પણ કોણ કોણ વૈશ્ય (સ્વાધીન) છે એ જાણવું મેષ; વૃષભ; ધન; સીંહ: મકરનો પુર્વ ભાગ: આ રાશી ચતુષ્પદ (ચાર પદ) છે. કર્ક રાશી કીટ છે. સરીસૃપ વૃશ્ચીક આ રાશી સ્થિર છે. મકર રાશીનો પુર્વ ભાગ, કુંભ, મીન. આ જલચર રાશી છે. મીથુન તુળા કન્યા, ધન રાશીનો પુર્વ ભાગ, આ રાશી દ્વીપદ છે. ॥ ૩૬ ॥

राशीना वर्ण अने द्वीपद वगेरे जाणवानुं कोष्टक.

मे.	क्षत्री.	मे.	चतुष्पाद्.
वृ.	वैश्य.	वृ.	चतुष्पाद्.
मि.	शूद्र.	मि.	द्विपद.
क.	ब्राह्मण.	क.	कीट.
सिं.	क्षत्री.	सिं.	चतुष्पाद.
क.	वैश्य.	क.	द्विपद.
तु.	शूद्र.	तु.	द्विपद.
वृ.	ब्राह्मण.	वृ.	सरीसृप.
ध.	क्षत्री.	ध.	चतुष्पाद.
म.	वैश्य.	म.	चतुष्पाद.
कुं.	इ.	कुं.	जलचर.
मी.	ब्राह्मण.	मी.	जलचर.

धननीपूर्वमानात्रिपद मकरनीपाछिलार्द्ध जलचर.

॥ कन्यर्क्षाद्वरभं यावत्कन्यार्भवरभादपि ॥

॥ गणयेन्नवभिःशेषेत्रिपंचसप्तमसत्कष्टं ॥

ટીકા—કન્યાનક્ષત્રથી વર નક્ષત્ર, અને વર નક્ષત્રથી કન્યા નક્ષત્ર ગણી નવથી ભાગવું. જો ત્રણ, પાંચ, સાત શેષ રહે તો ખોટું કેહેવાય. ॥ ૩૭ ॥

अश्विनीवारुणंवाजिरेवतीभरणीगजः ॥ पुष्यश्चकृत्तिकाछाग नागश्चरोहिणीमृगः ॥ आर्द्रामूलम्पपिश्वानौमूषकः फाल्गुनीमघा ॥ मार्जारोदितिराश्लेषागोजातिरुत्तराद्वयम् ॥ महिषौस्वातिहस्तंच मृगौज्येष्ठानुराधिका । व्याघ्रश्चित्राविशाखेचश्रुत्याषाढौचमर्कटौ ॥ वसुभाद्रपदासिंहोन कुलश्चाभिजित्स्मृतः ॥ योनयः कथिताभानां वैरमैत्रीविचारयेत् ॥ गोव्याघ्रंगजसिंहमश्वमाहिषंश्वैणंचबभ्रूरगंवैरं वानरमेषकंचसुमहत्तद्वाद्विडालोन्दुरम् ॥ लोकानांव्यवहारतोन्यदपि च ज्ञात्वाप्रयत्नादिदं दंपत्योर्नृपभृत्ययोरपि सदावर्ज्यं शुभस्यार्थिभिः

ટીકા—આસ્વીની, સ્વાતીની, ઘોડા. રેવતી, ભરણીની હાથી. પુષ્ય, કૃતીકાની મેષ (બોકડો) રોહીણી, મૃગની સર્પ. આરદ્રા, મુલની કુતરો. મઘા, પુર્વાફાલ્ગુની ઉંદર. પુનર્વસુ, અશ્લેષાની બીલાડી. ઉત્તરાફાલ્ગુની ઉત્તરાષાઢાની ગાય. સ્વાતી, હસ્તની મહીષ. જેષ્ટા, અનુરાધાની મૃગ. ચીત્રા, વીશાખાની વાઘ. શ્રવણ, પુરવાષાઢાની વાંદરૂ. ઉત્તરાષાઢા ઉત્તરાભાદ્રપદની સીંહ. આભીજતની નકુલ. આ યોનીઓમાં ગાયને વાઘનું વેર. હાથીને સીંહનું વેર ઘોડાને આખલાનું વેર, કુતરાને હરણનું વેર, સર્પને નકુલનું વેર વાંદરૂને બોકડાનું વેર, ઉંદરને બીલાડીનું વેર. આ સીવાય વેપારમાં જે પ્રસીદ્ધ વેર હશે તે લેવું આને વર કન્યાનું તથા શેઠ ચાકરની યોની જોઈ નીરવેર હોઈ તો વીવાહ કરવો ને ચાકરી રહેવું.

अथ ग्रहमैत्री.२९

शत्रूमंदसितौसमश्चशशिजोमित्राणिशेपारेवतीक्ष्णांशुर्हिमराश्मिजश्चसुहृदौशेषाःसमाःशीतगोजीवेदूष्णकराः कुजस्यसुहृदाज्ञारिः सितार्कीसमौमित्रसुर्यसितौबुधस्यहिमगुःशत्रुःसमाश्चापरं ॥ सुरेः सौम्यसितावरी रविसुतो मध्योपरेत्वन्यथा सौम्यार्कीसुहृदौपमौ-कुजगुरूशुक्रस्यशेषावरी ॥ शुक्रज्ञाः सुहृदौसमःसूरगुरुःसौरस्यचान्येरयः ॥ अन्योन्यमित्रंशस्तंस्यात्समामित्रंतुमध्यमम् उदासीनःकनिष्ठंस्यान्मृत्युदंशात्रवंस्मृतं ॥

ટીકા—રવિના શુક્ર, શની શત્રુ છે. બુધ ઉદાસીન છે. બાકી ચંદ્ર, મંગળ, ગુરૂ, આ ત્રણ મિત્ર છે. ચંદ્રમાના, રવિ બુધ, મિત્ર છે મગળ, ગુરૂ, શુક્ર, શનિ, આ ઉદાસીન છે. મંગળના, ગુરૂ, ચંદ્ર, રવિ, આ ત્રણ મિત્ર છે. બુધ શત્રુ છે. શુક્ર શની, ઉદાસીન છે. બુધના રવી ને શુક્ર મિત્ર છે, ચંદ્રમા શત્રુ છે. મં-

ગળ, ગુરૂ, શની, આ ત્રણ ઉદાસીન છે. શનીનાં બુધને શુક્ર શત્રુ રવી ઉદાસીન. ચંદ્ર, મંગળ, ગુરૂ, આ ત્રણ મિત્ર છે. શુક્રના, બુધને શની મિત્ર. મંગળ, ગુરૂ ઉદાસીન. રવી, ચંદ્ર, આ બે શત્રુ ॥ જે બે જણાનું ઘટિત જોવાનું તેમનાં રાશીના સ્વામી મિત્ર હશે તો સારૂ અને એક ઉદાસીન એક મીત્ર એમ હોય તો તે મધ્યમ અને બે પણ ઉદાસીન હોય તો તે કનીષ્ટ, અને પરસ્પર શત્રુ હોય તો તે મૃત્યુ કરવાનાં. ॥ ૩૯ ॥

ग्रहोनी मैत्री शत्रु कोष्ठक.

सू.	चं.	मं.	बु.	गु.	शु.	श.	ग्रहाः
चं मं. गु	सू चं	चं सू. गु.	सू शु	चं सू मं	बु. श.	शु बु	मित्राः
बु.	मं. वृ. शु. श.	शु श.	मं. वृ	श.	मं. गु	गु	समाः
शु.	०	बु.	चं.	बु शु.	सू. चं	सू. चं. मं.	शत्रवः

अथ गणप्रीति. ४०

अश्विनीमृगरेवत्यौहस्तंपुष्यःपुनर्वसुः ॥ अनुराधाश्रुतिःस्वातीकथ्यंतेदेवतागणः ॥ तिस्रःपूर्वाउत्तराचातिस्रोप्यार्द्राचरोहिणी ॥ भरणीचमनुष्याख्योगणेशोकांथतोवुधैः । कृत्तिकाचमघाश्लेषा विशाखाशततारका । चित्राज्येष्ठाधनिष्ठाचमुलं रक्षोगणःस्मृतः ॥ स्वगणेपरमप्रीतिर्मध्यमादेव मर्त्ययोः ॥ मर्त्यराक्षसयोर्मृत्युःकलहोदेवरक्षयोः ॥ रक्षोगणः पुमांश्चेत्स्यात्कन्याभवतुमानवी ॥ केपीच्छंतितदोद्वाहंव्यस्तंकोपीहनेच्छति ॥

ટીકા—જેમનું અશ્વીની, મૃગ, રેવતી, હસ્ત, પુષ્ય, પુનર્વસુ અનુરાધા, શ્રવણ, રેવતી, આ નક્ષત્રમાં હોય તો તેમનો દ-

વગણ જાણવો. જેમનું પુર્વાફાલ્ગુની પુર્વાષાઢા, પુર્વાભાદ્ર, ઉત્તરાફાલ્ગુની ઉત્તરાષાઢા, ઉત્તરાભાદ્ર. આરદ્રા, રોહિણી, ભરણી, આ નક્ષત્રમાં જન્મ હશે તો તેમનો મનુષ્ય ગણ જાણવો. જેમનું કૃત્તિકા. મઘા, આશ્લેષા, વીશાખા, શતભીષા, ચીત્રા, જયેષ્ઠા ધનીષ્ઠા, મુળ, આ નક્ષત્રમાં જન્મ હશે તો તેમનો રાક્ષસ ગણ જાણવો. વધુને વરનો એકજ ગણ હશે તો તેમની પરમ પ્રીતી ચાલશે, અને એકનો દેવ અને એકનો મનુષ્ય ગણ હશે તો તેમની પ્રીતી મધ્યમ ચાલશે રાક્ષસ અને મનુષ્ય ગણ હશે તો મૃત્યુ થશે. દેવ અને રાક્ષસ એવા ગણ હશે તો તેમનો હમેશ કલહ થાય. જો વરનો રાક્ષસ ગણ હોય અને વહુનો મનુષ્ય ગણ હોય તો તેમનો વીવાહ કરવો. એવો કેટલાક ઋષીનો મત છે અને કોક આ વીરૂદ્ધ છે માટે ન કરવો એમજ કહે છે. ॥ ૪૦ ॥

अथ राशिमेलनम् ४१

षष्ठेस्त्रीपुंसयोर्वैरंमृत्युरुक्यादष्टमेध्रुवम् ॥ द्विर्द्वादशे च दारिद्रंनवमे-पंचमेकलिः ॥ मरणांपितृमात्रोश्च नश्यःहंनवपंचके॥ वरस्यपंचमेकंन्या कंन्यायानवमेवरः ॥ एतत्रिकोणकंग्राह्यंपुत्रपौत्रसुखावहम् ॥ षडाष्टकेभवेन्मृत्युः यत्नतस्ताद्विचारयेत् ॥

ટીકા—વર રાશિથી કન્યાની રાશિ ગણવી તેમજ કન્યા રાશિથી વરની રાશી ગણવી જો છઠી ને આઠમી રાશી આવી તો તે ષડાષ્ટક યોગ જાણવો મૃત્યુ આ યોગ થાય. આ ષડાષ્ટકમાં છઠી રાશી સમ એટલે વૃષભ, કર્ક, કન્યા, વૃશ્ચીક, મકરમીન, હોય તો તે મૃત્યુ ષડાષ્ટક નથી. (પ્રીતી ષડાષ્ટક કેહેવાય) અને આ વગર હોય તે મૃત્યુ ષડાષ્ટક જાણવું. એમજ ગણતાં જો બેને બાર આવશે તો તે દ્વિર્દ્વાદશક નામનો યોગ કહેવાય તેવું છતાં વિવાહ કરશે તો તે દરિદ્રી રહેશે તેમજ વહુ વરની રાશી ગણતાં પાંચ ને નવ આવશે તો તે નવમ પંચમ, આથી તે વહુ

વરમાં હમેશ કલેશ થશે, પણ એમ છે કે વરની રાશીથી કંન્યાની રાશી પાચમી હોય ને કંન્યાની રાશીથી વરની નવમી હોય તો તે નવમ પંચમને ત્રિકોણ એવું નામ છે એવી કન્યાથી પુત્ર પૌત્રાદિક સૌખ્ય થશે ॥ ૪૧ ॥

अथ नाडिचक्रम्.

सर्पाकारंलिखेच्चक्रंविवाहेचाश्विनादिकं ॥ आदिनीमसुखंभचंद्रस्त्वासाम्यंविचारयेत् ॥ एकनाडिस्थनक्षत्रेदं पत्योर्मरणं भवेत् ॥ सेवायांचभवेद्वगनिर्विवाहे त्वाशुभं भवेत् ॥ आद्यनाडीपातिहांतिमध्यनाडीचकन्यका ॥ वंद्ययाकुर्यादंत्यनाडीतस्मान्नाडीं परित्यजेत॥ जन्मनाजन्मनेत्युक्तं नाम्नानामप्रशस्यते ॥ उभयोर्नलहानिः स्यात्पुजन्मर्क्षांतमात्ययमा ॥ राशिपांशपतियुग्मसखित्वंनाशयेद्गणकृतं खलदोषम् ॥ ॠद्धकूटमपि खेडरिपुत्वंस्वेटमैत्रमपिदुष्टभकूटम् ॥राश्यैकोभिन्नर्क्षंचेदैक्ये राशिद्वयंतथा ॥ पादभेदेपिनाडीनांगरवानांचनदुष्टता॥

नाडी चक्र.

	रो		म		वि		श्र	
कृ	मृ	ऽश्ले	पू	स्वा	ऽनु	उ	ध	रे
भ	आ	पु	उ	चि	ज्ये	पू	श	उ
	अ	पु		ह		मू		पू

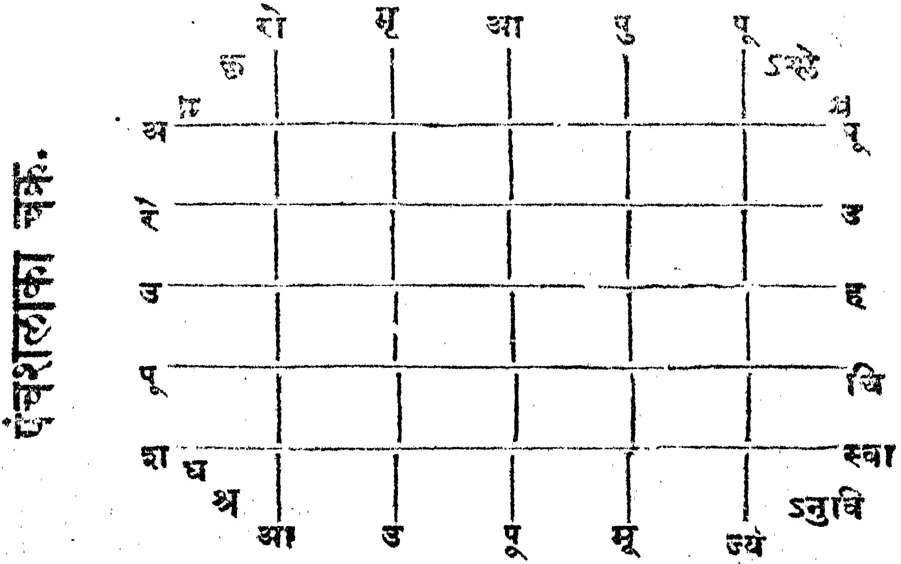
ટીકા—એક લીટીમાં આદિ, મધ્ય, અંત એવાં નામ લખી તે નામના નીચે સત્તાવીસ નક્ષત્ર એમ લખવાં કે ત્રીજાને ચોથું છઠાની નીચે સાતમું એમ લખી જે નામને નીચે જેટલા નક્ષત્ર આવશે તેમની તે નાડી જાણવી.

આદ્ય નાડી.	મધ્ય નાડી.	અંત નાડી.
અશ્વિની ૧	ભરણી ૨	કૃત્તિકા ૩
આરદ્રા ૬	મૃગ ૫	રોહિણી ૪
પુનર્વસુ ૭	પુષ્ય ૮	આશ્લેષા ૯
ઉતરા ફા. ૧૨	પુર્વા ફા. ૧૧	મઘા ૧૦
હસ્ત ૧૩	ચિત્રા ૧૪	સ્વાતી ૧૫
જયેષ્ઠા ૧૮	અનુરાધા ૧૭	વિશાખા ૧૬
મુળ ૧૯	પુર્વાષા. ૨૦	ઉતરાષા. ૨૧
શતતારકા ૨૪	ધનિષ્ઠા ૨૩	શ્રવણ ૨૨
પુર્વા ભા. ૨૫	ઉતરા ભા. ૨૬	રેવતી ૨૭

ઉપરની પંગતીમાં કહ્યા પ્રમાણે નાડી વરકન્યાની એક આવે તો તે અશુભકારક છે એમ જાણવું ને જો આદિ નાડી એક આવશે તો વરનું મરણ થાય. મધ્ય નાડી એક હોય તો વહુનું મરણ થશે. અને અંત્ય નાડી એક થાય તો તે વહુ વાંઝીયાપણું થશે. માટે વહુ વરની એક નાડી આવે તેમનો વિવાહજ કરવો નહી, વહુ વરના ઘટિત મેળ કરતાં નક્ષત્ર નામ મળશે તો તે લેવા. ન મળે તો વ્યવહારમાં જે નામ બેઉનાં હશે તે લેવાં પણ એકનું નક્ષત્ર અને એકનું વ્યવહારીક એમ લેવું નહી, કન્યાથી વરની ઉમર ઝાઝી (વધારે) હોય તો ઠીક. કદી વહુની જાસ્તિ ઉમર હોય તો તેમનો વિવાહ કર્યાથી બળહાની થાય છે માટે એમ ન કરવું, વહુ વરની રાશીનો સ્વામી નવમારા પતી એમનું મીત્રત્વ હશે તો દુષ્ટ ગણનો દોષ નાશ કરશે, રાશિકુટ બરાબર છે એમ જાણી વિવાહ ન કરવો. વહુ વરની એક રાશિ છતાં નક્ષત્ર ભિન્ન હશે અથવા એક નક્ષત્ર છતાં રાશિ ભિન્ન હશે, અથવા એક નક્ષત્રમાં ચરણ ભેદ હશે તો નાડી અને ગણનો દોષ નથી એમ જાણવું. ॥ ૪૨ ॥

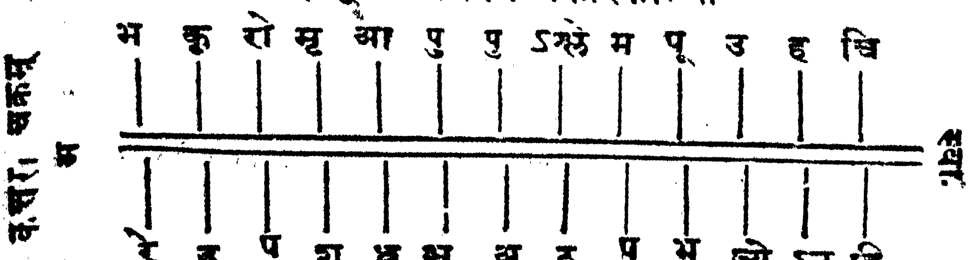
लत्तादि दोषाः ४३.

लत्तापातोयुतिर्वेधोजामित्रंशरपंचकम् ॥ एकार्गलोपग्रहोच-
क्रांतिसाम्यंततःपरे ॥ दग्धातिथिश्च विज्ञेयादशदोषामहाबलाः ॥
एतान्दोषान्परित्यज्यलग्नंसंशोधयेद्बुधः ॥ पंचोर्ध्वास्थापयेद्रेखाः
पंचतिर्यङ्मुखास्तथा । द्वेद्वेकोणयोर्द्वेचक्रंपंच शलाकिकं ॥ ई-
शानेकृत्तिकादेयाक्रमादृक्षाणिमानितु ॥ ग्रहास्तेषुप्रदातव्यायेचय-
त्रभातिष्ठिताः ॥ एकरेखास्थानकेट्यातुगताभवतिपूर्णिमा ॥ तन्नक्षत्रेस्थि-
तःसंज्ञोहाराख्योगणकोत्तमैः ॥ नक्षत्रंद्वादशंभानुस्तृतीयंलत्तयाकुजः ॥

षष्ठंजीवोष्टमंमंदोहंतिदक्षिणतःसदा । वामेनसप्तमंचांद्रिर्नवमांसिंह
कासुतः ॥ हंतिभंपंचमंशुक्रोद्वाविंशंपूर्णचंद्रमा ॥ रवेर्लत्ताहरेद्वित्तंकु-
जस्यकुलतेमृतिं ॥ बृहस्पतेर्बंधु नाशशनेःपुर्यःकुलक्षयं । बुधस्यकु-
लतेनाशंराहोर्लत्ताविनाशयेत् । शुक्रस्यपुःखदानित्यंत्राससदाच क-

ज्ञानिधेः ॥ इतिलत्ता ॥ सूर्ययुक्ताच्चनक्षत्राद्दोषः पातोनिगद्यते ॥ मघाश्लेषाचचित्राचमानुराधा चरेवती । श्रवणोपिचषट्केदंपातदोषोनिगद्यते । अश्विनीमत्राधिकृत्वागणयेद्बुधभावधीः । पावकः पवमानश्चविकारीकलहोपरः । मृत्युःक्षयश्चविज्ञे योपातषट्कस्यलक्षणम् ॥ पातेनपतितोब्रह्मापाते नपतितोहरिः ॥ पातेनपतितोशंभुस्तस्मात्पातं विवर्जयेत् ॥ इतिपातः ॥ यस्मिन्नास्थितश्चंद्रोग्रह स्तास्मिन्यदाभवेत् । युतिदोषस्तदाज्ञेयोविनाशुक्रं शुभाशुभाः । रविणासंयुतोहानिर्भौमेननिधनंशशी ॥ करोतिमूलनाशंन्वराहुकेतुशनैश्चरैः । इति युतिः ॥ एकरेखास्थितोवेधोदिननाथादिभिर्ग्रहैः विवाहितस्त्रसार्भर्तुनजीवतिकदाचन ॥ इतिवेधः ॥ लत्तामालव्यकेदेशेपातश्चकुरुजांगले ॥ एकार्गलंचकाश्मीरेवेधंसर्वत्रवर्जयेत् ॥ अपुत्राशुक्रवेधेच सौरेचंद्रेचदुःखदा ॥ परपुरुषताराहोःकेतौस्वच्छंदचारिणी ॥ चतुर्दशंचनक्षत्रंजामित्रंलग्नभात्स्मृतम् ॥ शुभयुक्तंतदिच्छंतिपापयुक्तंचवर्जयेत् ॥ चंद्रचांद्रीशुक्रजीवाजामित्रेशुभकारकाः ॥ स्वर्भानुर्भानुमंदाराजामित्रेनशुभप्रदाः ॥ चंद्राद्वालग्नतोवापिग्रहाज्ज्यामसप्तमे ॥ तत्रास्थितग्रहानूनंव्याधिवैधव्यकारकाः ॥

धार्यातिथिमासदशाष्टभेदाः संक्रांतितोवातदिनैश्चयोग्याः ॥

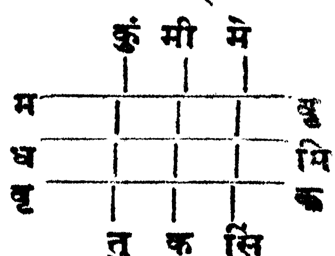
बाणचक्र	रोगबा ८।१७।२६ आदित्यवारयज्ञोपवीत.
	अग्निबाण २।११।२९ मंगलवारघरछवणा.
	राजबाण ४।१३।११ शनिवारराजसेवा. चाकरी.
	चोरबाण ३।१५।२४ मंगलबारपरदेशगमन.
	मृत्युबाण १।१०।१९।२८ बुधवार. विवाहसमये.

ग्रहैर्विभक्तायदिपंचकंस्याद्रोगः १ स्तथाग्नि २ नृपचौर ३ मृत्युः ४ ५. रग्निशुभं ६ राज्यशुभं ७ चौरशुभं ८ चरुक् ९ ॥ शुभंज्ञेयंक्रमान्नित्यंसंक्रांत्यादिदिनैर्दिनैः इतिबुधपंचकं ॥ योगांकोविषमेचैकोदेयोष्टाविंशतिःसमे ॥ अर्द्धकृत्वाश्विनीपूर्वमंकभंमूर्ध्निदीयते ॥ त्रयोदशातिरो रेखाएकार्द्धामूर्ध्निविस्तृता ॥ योगांकेप्राप्तनक्षत्रे ज्ञेयमेकार्गलंबुधैः ॥ सूर्यचंद्रगसोयोगोभवेदेकार्गलस्तदा । इत्येकार्गलः ॥

मे वृ मि क सिं क तु वृ ध म कु मी मासाः

३ ४ ८ ६ १० ८ १२ १० २ १२ ४ द० तिथयः

॥ क्रांतिसाम्यचक्रम् ॥

ऊर्द्ध्वास्तिस्रस्तिरास्तिस्रोमध्येमीनंलिखेद्बुधः सूर्यचंद्रमसादृष्टौ क्रांतिसाम्यंनिगद्यते ॥ मीनेचापेद्वितीयाचचतुर्थीवृषकुंभयोः मेषकर्कटयोः षष्ठीकन्यायां।मिथुनेष्टमी ॥ दशमीवृश्चिकेसिंहेद्वादशीमकरेतुले ॥ एतास्तुतिथयोदग्धाः शुभेकर्मणिवर्जिताः ॥

ટીકા—આ મહાબળવાળા દેશદોષ માટે તેમનો ત્યાગ કરીને વિદ્વને લગ્ન શુદ્ધી કરવી, ઉભી પાંચ રેષા કાઢવી અને

આડી પાંચ જાણવા કાઢવી અને આ ચક્રના ઇશાન ખુણાના અગ્રમાં એક બાજુ કૃત્તિકા લખી અને જમણી બાજુથી એકેક અગ્રમાં એકેક નક્ષત્રમાં લખવુ પછી જેને જન્મ લગ્નને નજીક જે પુનમ હશે તે પુનમમાં જે નક્ષત્રમાં ચંદ્રમાં હશે તે નક્ષત્રમાં લખી રવ્યાદિ ગ્રહ પણ જે નક્ષત્રમાં હશે તે નક્ષત્રમાં લખી વેધ જોવો. તે વેધ એવો છે કે રવી જે નક્ષત્રમાં છે તેથી બારમા નક્ષત્રનો વેધ કરે છે. મંગળ ત્રીજે નક્ષત્રનો વેધ કરેછે. ગુરૂ છઠે નક્ષત્રનો વેધ કરે છે. શની આઠમા નક્ષત્રનો વેધ કરે છે. બુધનો રાહુ પોતાના નક્ષત્રથી નવમા નક્ષત્રનો વેધ કરે છે. શુક્ર પાંચમા નક્ષત્રનો વેધ કરેછે. ચંદ્રમા બાવીસમા નક્ષત્રનો વેધ કરે છે. હવે વેધ થયો કે તે લત્તામાં રવિની લત્તા દ્રવ્યનું હરણ કરે છે. મંગળની લતા મરણ કરે છે, ગુરૂની લતા બંધુનો નાશ કરે છે. શનીની લત્તા કુલક્ષય (નખોદ) કરે છે. બુધની ત્રાસ કરે છે. રાહુની લત્તા નાશ કરે છે શુક્રની લત્તા દુઃખ આપે છે, ચંદ્રની લત્તા ત્રાસ કરે છે. હવે પાતદોષ, તે એમ જાણવો કે સૂર્ય જે નક્ષત્રમાં હોય તે નક્ષત્રથી મઘા, આશ્લેષા, ચિત્રા, અનુરાધા, રેવતી, શ્રવણ, આ છ નક્ષત્રમાં પાતદોષ થાય છે, તેનામાં મઘા હોય તો અગ્નીથી, આશ્લેષા હોય તો વનથી, ચિત્રા હોય તો વિકારથી, અનુરાધા હોય તો કલેશથી, રેવતી હોય તો મૃત્યુથી નાશ કરે, આ પાત દોષથી, બ્રહ્મા, વિષ્ણુ રૂદ્ર, એ પણ પડયા ને થાકયા છે માટે પાત દોષ વર્જ કરવો, હવે યુતિ ૩ ત્રીજો દોષ તે એમ જાણવો કે જે નક્ષત્રમાં ચંદ્રમા છે તે નક્ષત્રમાં બીજો ગ્રહ આવ્યો એટલે યુતિ દોષ શુક્ર શીવાય થાય છે, ચંદ્રની જોડે શુક્ર હોય તો યુતિ દોષ નથી, યુતિમાં રવિ ચંદ્રયુક્ત હોય તો હાનિ કરે, મંગળથી યુક્ત હોય તો મરણ કરે અને રાહુ, કેતુ, શનિથી યુક્ત હોય તો નખોદ વાલે, પહેલો વેધ દોષ કીધો, તેનામાં એક રેખા ઉપર રહેલો રવીઆદિ ગ્રહનો વેધ થયો તે

છતાં કોઇ વિવાહ કરશે તો તે વહુ વરમાંથી એક માસમાં એ-
કનુ મરણ થાય હવે લતાનો દોષ માળવા દેશમાં પાતનો દોષ,
કરૂજાંગાલ દેશમાં, એકાર્ગલ દોષ કાશમીર દેશમાં, અને વેધ
સરવ દેશમાં વર્જ્ય કરવો, શુક્ર વેધ છતાં વિવાહ કરે તો અપુત્ર
(પુત્ર વિનાની) થાય. શનીના વેધથી દુ:ખ થાય, રાહુ વેધથી
સ્ત્રી જારીણી થાય, કેતુ વેધથી સ્ત્રી સ્વછંદચારિણી થાય. હવે
લગ્ન નક્ષત્રથી સઉકનુ નક્ષત્ર જામિત્ર નામનુ છે પણ શુભ ગ્રહ
થી યુક્ત હોય તો શુભકારક છે અને પાપ ગ્રહથી યુકત હશે
તો તે વર્જ્ય કરવું, ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર ગુરૂ, આ જો જામીત્રમાં હશે
તો શુભ ફળ આપશે. રાહુ, રવિ, શની. ભૌમ (મંગલ) કેતુ
આ ગ્રહ હશે તો નાશ કરશે. ચંદ્રથી અથવા લગ્નથી સપ્તમ-
સ્થાનમાં સરવ ગ્રહ વર્જ્ય કરવા, જો તે સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હશે
એમ .છે કે જે તીથીમાં આ પંચક જોવાનું છે તે માસનો અંક
તીથીનો અંક અને બીજા દશ, આઠ, ચાર, અને માસ સંક્રાતિ
થી ઇષ્ટ દાડો જેટલા અંક થશે તે બધા એકઠા કરી નવથી ભા
ગતા અને જે શેષાંક રહે તેથી ફળ જાણવું એક રહે તો અગ્નિ
તથા રોગથી નાશ થાય. બે રહે તો રાજા અથવા ચોરથી નાશ
થાય. ત્રણ રહેશે તો મૃત્યુથી તેમજ ચાર રહેશે તો મૃત્યુ પાંચ
રહેશે તો અગ્નીથી શુભ થશે છ રહેશે તો રાજાથી શુભ થાય
સાત રહેશે તો ચોરથી શુભ થાય, આઠ રહેશે તો રોગ થાય,
નવ રહેશે તો શુભ થાય, શંક્રાતિ દાડાથી ફળ થશે, હવે એ-
કાર્ગલ દોષ એમ જાણવો, કે પુત્ર પંચકને લીધે જેવા એક કર
વાના અંક કીધા છે તે પ્રમાણેજ આ યોગ જાણવા સારૂ કરી તે
અંક જો વિષમ હોય તો તેનામાં એક મેળવી સમાંક કરી શુભ
હશે તો તેનામાં અઠાવીશ મેળવી તેનું અરધ કરવુ અને તે અંક
અશ્વની આદિ નક્ષત્રનાં ઉપર લખી તે રેખાથી તેર રેખા સુ

ફી યોગાંકમાં જે નક્ષત્ર આવ્યુ હશે તે નક્ષત્રમાં એકાર્ગલ દોષ છે એમ જાણવો. તે પણ સુર્ય અને ચંદ્રના યોગથી એકાર્ગલ થાય છે, હવે ઉપગ્રહ દોષ એમ છે કે સુર્યના નક્ષત્ર ૫ ૮ ૨ ૧૪ ૧૮ ૨૨ ૨૩ ૨૪ એટલા નક્ષત્રને વચમાં જો વિવાહનું નક્ષત્ર હોયતો ઉપગ્રહ દોષ જાણવો. દગ્ધતિથિ દોષ જાણવાનો બીજો પ્રકાર એમ છે કે, મેષ સંક્રાતિનો છઠો દહાડો, વૃષભ સંક્રાંતીનો ચોથો મિથુન સંક્રાંતીનો, આઠમો, કર્ક સં. નો છઠો, સિંહ સં. દશમોકંન્યા સં. આઠમો, તુળા સં. બારમો, વૃશ્ચિક સં. દસમો ધન સં બીજો, મકર, સં. બારમો કુંભ સં. ચોથો, મીન સં. બીજો દાડો દગ્ધ છે એમ જાણવો, હવે ક્રાંતિ સાંમ્ય એમ જાણવું કે ઉભી ત્રણને આડી ત્રણ સામ રેખા કાઢી તે રેખાને મધ્ય રેખા ઉપર મીન લખી બાકી રાશી મેષથી જમણા હાથથી લખી જે રાશીમાં જે ગ્રહ હશે તે લખવો અને તેનામાં ચંદ્ર સુર્ય એક રેખામાં આવ્યા તો ક્રાંતિસાંમ્ય દોષ થયો એમ જાણવું ॥ ૪૪

अथ गोधूलिकः ४४

त्याज्योलग्नेव्ययेमंदोषष्ठेशुक्रेंदुलग्नपाः ॥ रंध्रेचंद्रादयःपंचस-र्वेस्तेगुरुसत्तमः ॥ यत्रचैकादशश्चंद्रोद्वितीयोवातृतीयकः ॥ गोधू-लिकः सविज्ञेयः शेषाधूलिमुखाःस्मृताः ॥

ટીકા—જે લગ્ન વિવાહમાં લેવું તેથી બારમા સ્થાનમાં અને તે લગ્નમાં શની ત્યાજય કરવો, અને છઠા ઘરમાં ચંદ્ર, શુક્ર લગ્ન સ્વામી ન લેવાં. અને અષ્ટમ સ્થાનમાં ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, ગુરૂ, શુક્ર, આ પાંચ ત્યાજય (ત્યાગ) કરી લગનથી અગ્યારમો, અથવા બીજો, ત્રીજો, ચંદ્ર હોય, તે લગ્ન ગોધુળી, અને આ-યોગ શિવાય હોય તે ધુળી મુખ ખરાબ જાણવો. ॥ ૪૪ ॥

अथ कर्त्तरी. ४५

यदातुमार्गवक्रिणौव्ययार्थगौखलग्रहो ॥ तदाभवेत्तुकर्त्तरीक-
रग्रहेनशोभना ॥ यदातुन्मराशिजोथलग्नतोष्टमोयदा करग्रहो ॥
शुभस्तदा शुभं न पन्त्यमेवतः ॥ लग्नाच्चद्वादशेमार्गीग्रहोवक्रीद्वितीय-
गः ॥ कर्त्तरीतिसमाख्यातामृत्युदामिरव्रशोकहः ॥ मीनाक्षिकर्का-
लिमृगस्त्रयोष्ठमंलग्नंयदानाष्टमखेटदोषकृत् ॥ इतिलग्नविचारः ॥ ज-
न्ममासेजन्मभेचैव च जन्मदिनेबुधः ॥ ज्येष्ठ मासेचज्येष्ठस्यविवाह-
कारयेत्कचित् ॥ नकन्यावरयोज्येष्ठयोःपाणिपीडनम् ॥ द्वयो-
रेकतरज्येष्ठनज्येष्ठेदोषमावहेत् ॥ सिंहगुरौगतेकार्यो नविवाहः क-
दाचन ॥ मेषस्थेच दिवानाथेसिंहस्थोपिशुभप्रदः ॥ मासांतेदिन-
मेकंतुतिथ्यंतेघटिकाद्वयम् ॥ घटिकात्रितयंभांतेविवाहेपरिवर्जयेत
वरस्यभास्करवलंकन्यायाश्चगुरोर्बलं ॥ द्वयोश्चंद्रबलंग्राह्यंविवाहो-
नान्यथाभवेत् ॥ अष्टमेचचतुर्थेचद्वादशेचदिवाकरे ॥ विवाहितोव-
रोमृत्युंप्राप्नोत्यत्रनसंशयः ॥ जन्मन्यथोद्वितीयेचपंचमेसप्तमेपिवा ॥
नवमेचदिवानाथेपूज्यापाणिपीडनं ॥ एकादशतृतीयेचषष्ठेवादश-
मेपिच ॥ वरस्यशुभदोनित्यंविवाहेदिननायकः ॥ गर्गांगिरौगौत-
मवासिष्ठकश्यपाःपराशराद्यामुनयोवदंति । द्वितीयपुत्रार्थगतौदि-
ाकरस्त्रयोदशाहात्परतः शुभावहः एतत्तुलाराशेरेवइतिरविबलम् ॥
अष्टमे द्वादशेवापि चतुर्थे च बृहस्पतौ ॥ पूजातत्र नकर्त्तव्याविवा-
होप्राणनाशकः ॥ षष्ठेजन्मनिदेवेज्ये तृतीयदशमेपिवा ॥ भूरिपना-
पूजितःस्यात्कन्यायाशुभकारकः । एकादशेद्वितीये च पंचमेसप्तमे-
पिवा ॥ नवमेचसुराचार्यः कन्यायाः शुभकारकः ॥ इतिगुरुबलम् ।

शनिश्चरादिनेचैव्यदिरिक्ता तिथिर्भवेत् ॥ तस्मिन्विवाहिता कन्या-
पतिसंतानवर्द्धिनी ॥

सूर्यबलम् वरस्य. (वर)

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
मध्य	मध्य. पू.	शुभ.	अशुभ	मध्य पू.	शुभ	मध्य पू.	अशुभ	मध्य	शुभ	शुभ	ऽशुभ
पू.	३ ऽशु		भ	१२ ऽशु			भ	१२ ऽशु			

गुरुबल कन्यायाः ॥

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
मध्य	शुभ	मध्य	ऽशुभ	शुभ	मध्य	शुभ	ऽशुभ	मध्य	मध्य	शुभ	ऽशु
भ	पू.		पू.	भ		पू.	भ				भ

ટીકા—માર્ગ, અને નક્ષત્રીના ગ્રહ વ્યયને (२) ધન (१२) ભાવમાં હોય તો તે કર્તરી દોષ યોગ જાણવો. પણ તેનામાં વ્યયને ધન સ્થાનમાં રહેલા ગ્રહ જો પાપ હશે તો, તે દુષ્ટ ફળ કરવાવાળી અશુભ કર્તરી થાય, ને તેજ સ્થાનમાં શુ ગ્રહ હશે તો તે શુભ કર્તરી શુભ ફળ કરવાવાળી થાય. જો જન્મ લગ્નથી આઠમા લગ્નમાં વિવાહ થાય તો તે એક પત્ની વ્રત જેવું શાંત આચરણ કરવાવાળી સ્ત્રી થાય, જન્મ કુંડલીમાં પણ દ્વાદશને દ્વિતીય સ્થાનમાં માર્ગ વરૂનાં ગ્રહ હોય, તો તે મૃત્યુ દરિદ્ર કરવાવાળી કર્તરી થઈ. વિવાહ લગ્ન મીન, કર્ક, વૃશ્ચિક, મકર આ

હશે તો અષ્ટમ સ્થાનનાં ગ્રહનો દોષ થતો નથી. જન્મ માસ, જન્મ નક્ષત્ર જન્મ, દીવસ, તેમજ જયેષ્ઠા માસમાં જયેષ્ટ કંન્યા અને પુત્રના વિવાહ કરવો નહી. વધુવરમાં એક જયેષ્ઠ હશે તો જયેષ્ટ માસમાં વિવાહ કરવાને દોષ નથી, સિંહ રાશીમાં ગુરૂ હોય તે વરસમાં કંન્યા પુત્રનો વિવાહ કરવો નહી. પણ તે વરસમાં મેષનો રવી હોય તેટલા દાડામાં વિવાહ કરે તો દોષ નથી. માસાંતનો એક દાડો નિથરની બે ઘડી, નક્ષત્રાંતની ત્રણ ઘડી, એટલા વખત વિવાહ પણ કરવો નહી. એટલે કોઇ પણ શુભ કાર્ય ન કરવું. વરને સુર્યનું બળ કન્યાને ગુરૂનું બળ અને બેઉને ચંદ્રબળ વગર વીવાહ ન કરવો. જો વરને આઠમો, ચોથો બારમો, રવી છતાં વીવાહ કરયો તે વર મરણ પામે એમાં અંદેશો નથી પહેલો બીજો પાંચમો શાતમો સાતમો નવમો ર. વરને હોય તો તેના હાથથી રવીની પુજા કરીને વીવાહ કરવો. વરના વીવાહ દીવસે રવી અગીઆરમો, ત્રીજો, છઠો, દશમો હોયતો તે શુભ ફળ આપે. ગર્ગ અંગીરા, ગૌતમ, વસિષ્ટ કશ્યપ, પરાસર ઇત્યાદી ઋષી કે છે કે વરને વીવાહ કાલમાં રવી બીજો કે પાંચમો તો, તે રવી વીવાહ થયા પછી તેર દાડાથી શુભ ફળ આપે આ બધુ ફળ તુળા રાશીનો જે વર હોય તેઓજ જોવું. વીવાહ કાલમાં કંન્યાને આઠમો, બારમો, ચોથો બ્રહસ્પતી હોય તો તેની ઘણી પુજા કરીને પણ વીવાહ ન કરવો. કેમકે તેવો ગુરૂ મરણ નાશ કરે, છઠાને પહેલો ગુરૂ કંન્યાને હોય તેમજ ત્રીજોતે, દસમો હોય તો બહુ પુજા કરીને વીવાહ કરયો તો કંન્યાને શુભ ફળ આપે. કંન્યાને વીવાહ કાલમાં ગુરૂ અગ્યારમો, બીજો, પાંચમો, સાતમો, નવમો, હોય તો તે કલ્યાણકારક થશે. ઇતિ ગુરૂ બલ શનીવારને દાડે જો રિકતા તિથી હોય અને તે દાડે કંન્યાનો વીવાહ કરયો તો ને પતિને સંતાનની વૃધી કરે જ્યા

अथ वधूप्रवेश. ४६

हस्तत्रयेब्रह्मयुग्मेमघायांपुष्येधनिष्ठाश्रवणोत्तरेषु ॥ मूलानुराधाहयरेवतीषुस्थिरेषुलग्नेषुवधूप्रवेशः ॥ सूर्येरोगः कुजेमृत्युर्वैधव्यंबुधे तथा ॥ जीवशुक्रार्कचंद्रेषुमाविष्टाःश्रीमदावधूः ॥

ટીકા—હસ્ત, ચિત્રા, સ્વાતી, રોહિણી, અભિજીત, મઘા, પુષ્ય ધનિષ્ઠા, શ્રવણ, ઉતરા, મુળ, અનુરાધા, અશ્વિની, રેવતી, આ નક્ષત્ર અને સ્થિર લગ્ન જોઇ તેમાં વધુ પ્રવેશ કરવો. આ-દીવશે જો રવીવાર હોય તો રોગ થાય. મંગળવારે મરણ. બુધવારે વૈધવ્ય. અને ગુરૂ. શુક્ર, શની, ચંદ્રવાર હોય તો તે કન્યા લક્ષ્મી ભોગવે. ॥ ૪૬ ॥

अथ द्विरागमनमुहूर्त्त. ४८.

धातृयुग्मंहयोमैवंश्रुतियुग्मंकरत्रयं ॥ पुनर्वसुद्वयंपूषामूलंचाप्युत्तरात्रयम् ॥ विषमोवत्सरोमा सोमार्गोमेषश्चफाल्गुनः ॥ मकरंमिथुनंमीनंलग्नेकन्यातुलाधर षष्ठीरिक्ताद्वादशाशी च अमावास्याचवर्जिता ॥

ટીકા—રોહિણી, અભિજીત, અશ્વીની, અનુરાધા, શ્રવણ. ધનિષ્ઠા. હસ્ત, ચિત્રા, સ્વાતી, પુનર્વસુ. પુષ્ય, રેવતી, મુળ, ઉતરાફા, ઉતરાષા. ઉતરાભા૦ વીવાહથી વિષમ વર્ષ વિષમ માસ, ચૈત્ર, ફાલ્ગુન માસ મકર, મીથુન, મીન, કંન્યા, તુળા, આ લગ્ન ૬ ૪ ૯ ૧૪ ૧૨ તિથી, અમાવાસ્યા શિવાય એવું જોઈ પરણેલી કંન્યા બીજી વખત પતીને ઘેર લઈ જવી.

अथ पुंसवनसीमंतोन्नयने ५०

वरस्यरवि ४।८।१२ अशुभः ३।६।१०।११ शुभः १।२।५।७।९

पूजयाशुभः ॥ कन्यायाः गुरुः २।५।११।९ शुभः ६।२।३।१० मध्यमःपूज्यः ४।८।१२ अशुभः ॥

ટીકા—વરને રવિ, ચોથો, આઠમો, બારમો, અશુભ, ત્રીજો, છઠો, દસમો, અગ્યારમો, શુભ પેહેલો બીજો પાંચમો, સાતમો અને નવમો પૂજા કર્યાથી શુભ. કંન્યાને ગુરૂ બીજો પાંચમો નવમો અગ્યારમો શુભ. ત્રીજો છઠો પેહેલો દસમો પૂજા કર્યાથી શુભ. ચોથો આઠમો બારમો અશુભ.

आर्द्रात्रयंभाद्रयुग्मंमृगःपूषाश्रुतिःकरः ॥ मूल त्रयंगुरुःसूर्योभौमोरिक्ताविनातिथिः ॥ आद्योद्दता त्रयपोमासौलग्नेकन्यावृषेस्थिरे ॥ मासेपुंसवनंकुर्यात्सीमंतंचाष्टमेतथा ॥

ટીકા—આરદ્રા પુનર્વસુ પુષ્યસુ પૂર્વભા. ઉત્તરાભા. મૃગ રેવતી, શ્રવણ હસ્ત મૂળ પૂર્વાષા. ઉત્તરા. આ નક્ષત્ર ગુરૂ ભોમ, (મંગળ) સૂર્ય આ વાર. રિક્તા વગર તિથી પેહેલો અથવા બીજો ગભ ધારણથી માસ કંન્યા વૃષભ તિથર લગ્ન જોઇ પુંસવન સંસ્કાર કરવો ને અષ્ટમ માસમાં સામંતોન્નયન સંસ્કાર કરવો તે શુભ ફળ આપે. ॥ ૪૯ ॥

अथ नामकरण ॥ ५१ ॥

पुनर्वसुद्वयेहस्तेद्वयेमैत्रेद्वयेमृगेमूलोत्तराधानिष्ठा सुद्वादशैकादशेदिने ॥ अन्यत्रापिशुभेयोगेवारे बुधशशांकयोः ॥ भानौगुरौस्थिरेलग्नेबालनामकृतिःशुभा ॥

ટીકા—પુનર્વસુ, પુષ્ય, હસ્ત, ચિત્રા, અનુરાધા, જયેષ્ઠા, મૃગ. મળ ઉત્તરાફા. ધનિષ્ઠા, જન્મથી બારમો અથવા અગ્યારમો દાડો બીજા શુભ યોગ બુધ, ચંદ્ર, રવિ, ગુરૂ, શનિવાર એવા મુહૂર્ત જોઇ સ્થિર લગ્નમાં જનમેલાં બાલકનો નામ કરણ સંસ્કાર કરવો. ॥ ૫૦ ॥

अथ नूतनवस्त्रपरीधान. ॥ ५२ ॥

हस्तादिपंचकेश्विन्यांधनिष्ठायांचपुषणेगुरौशुक्रे बुधवारेधार्य-स्त्रीभिर्नवांबरं ॥ लग्नेमीनश्चकन्याच मिथुनंचवृषः शुभः ॥ पषाशु-नर्वसुद्वंद्वेरोहिण्युत्तरभेषुच ॥ सूर्येचाल्पधनंज्ञेयः शशिदिनेक्लेशः स-दाभूमिजेवस्त्राणांबहुताबुधेस्तुरगुरौविद्यागमः संपदा । नानाभोग-युतं मभोदश्चयनंदिव्यांगनाभार्गवेसौरेस्तुः खलुरोगशोककलहान्वस्त्रे धृतनूतने ॥ रक्तवस्त्रस्त्रीणांभौमदिनेपिधारणम् ।

टीका—हस्त चित्रा स्वाति विशाखा अनुराधा अश्वीनी धनिष्ठा रेवती आ नक्षत्र. गुरु शुक्र बुध आ वार जोइ स्त्रीओये नवां लुगडां पेहेरवां मीन, कन्या, वृषभ, मिथुन आ लग्न रे-वती पुनर्वसु पुष्य रोहीणी, उत्तरा, एवुं जोइ भायडाओए (पु-रुषे) नवां लुगडां पहेरवां रवीवारे नवुं वस्त्र पेर्युं तो थोडुं द्र-व्य मळे सोमवारे क्लेश थाय. मंगळवारे क्लेश थाय. बुधवारे बहु वस्त्र मळे. गुरुवारे विद्याने संपति मळे शुक्रवारे अनेक भोग युक्त आनंदायक स्त्री संभोग मळे. शनीवारे शोक (कल-ह) नवीन वस्त्र परीधान कर्याथी मळे छे. लाल वस्त्र स्त्रीयो मंगळवारे पेहेरे तो सारु फल मले ॥ ५१ ॥

अथ अन्नप्राशनम् ॥ ५३ ॥

आद्यन्नप्राशनेपूर्वासर्पार्द्रावरुणोयमः ॥ नक्षत्राणिपरित्यज्य रा-रौभौमार्कनंदनौ । द्वादशीसप्तमी रिक्तापर्वनंदाविवर्जिताः । लग्नेष च नृयोग्राह्यातुलाकन्याचमन्मथः ॥ शुक्लपक्षः शुभोयोगः संग्राह्यः शुभचंद्रमाः ॥ मासेपष्ठाष्टमः पूंसांस्त्रीणां मासश्चपंचमः ॥ इतिन-वान्नप्राशनम् ॥

ટીકા—પૂર્વા ૩. આશ્લેષા આરદ્રા, પૂર્વાભાદ્રપદ ભરણી. એ નક્ષત્ર અને મંગળ શનિવાર સિવાય બીજા વાર અને દ્વાદશી, સપ્તમી ચતુર્થી, નવમી, ચતુર્દશી સંક્રાંતિ અમાવાસ્યા પૂરણીમા, કૃષ્ણ ચતુર્દશી કૃષ્ણાષ્ટમી, પ્રતિપદા, ષષ્ઠી, એકાદશી સિવાય વૃષભ કન્યા મિથુન લગ્નમાં શુકલ પક્ષમાં શુભ યોગમાં સારો ચંદ્ર છતાં. પુત્રને જન્મથી છઠ્ઠા કે આઠમા મહિનામાં અને કન્યાને પાંચમા માસમાં પેલે વખત મિષ્ટા દુધપાક વિગેરે ખવડાવવું. ॥ ૫૩ ॥

अथ मुंडनम् ॥

पुनर्वसुद्वयेज्येष्ठामृगेचश्रवणद्वये ॥ हस्तत्रयेश्विरेवत्यांशुक्लपक्षेत्तरायणे ॥ लग्नेगोस्त्रीधनुःकुंभेमकरेमन्मथेतथा ॥ इतिमुंडनम् ॥

ટીકા—પુનર્વસુ પુષ્ય જયેષ્ઠા, મૃગ શ્રવણ ધનિષ્ઠા હસ્ત ચિત્રા સ્વાતી અશ્વિની રેવતી આ નક્ષત્રમાં શુકલપક્ષમાં ઉત્તરાયણમાં વૃષભ કન્યા ધન કુંભ મકર મિથુન આ લગ્ન લઈ બાલકનું મુંડન કરવું. ॥ ૫૪ ॥

अथ विद्यारंभः ५५

हस्तत्रयेहरिद्वंद्वेपूर्वायांमृगपंचके । मूलेपूष्णि चनक्षत्रेबुधेर्केगुरुशुक्रयोः देवोत्थानेमीनचापे लग्नेवर्षेचपंचमे ॥ विद्यारंभोत्रवर्ज्याश्चषष्ठ्यनध्यायरिक्तकाः ॥ इतिविद्यारंभः ॥

ટીકા—હસ્ત, ચીત્રા. સ્વાતી શ્રવણ ધનિષ્ઠા પૂર્વા, મૃગ આરદ્રા પુનર્વસુ પુષ્ય આશ્લેષા મૂળ રેવતી આ નક્ષત્રમાં બુધવાર રવિવાર ગુરૂવાર શુક્રવાર આ વારમાં ઉત્તરા મીન લગ્ન. બાલકને પાંચમે વરશે ષષ્ઠી અમાવાસ્યા, ચતુર્દશી પ્રતિપદા ચતુર્થ નવમી ચતુરદશી આ તિથિઓને છોડી વિદ્યા ભણવાનો આરંભ કરવો. ॥ ૫૫ ॥

१ बालकनाश.	२ कनिष्टभ्राता	३ कनिष्ठभ्राता	४ मातृनाश.	५ ज्येष्टभ्राता	६ माता.	७ पितृसुं	८ पुष्टी.	९ लक्ष्मी.	१०पित्राविनाश	३०मात्राविनाश	रंतोपित्राविमश्चा

अथ यज्ञोपवीतम् ॥ ५३

पुर्वाषाढाश्विनीहस्तद्वयेचश्रवणत्रये ॥ ज्येष्ठ्पगमृगपुष्यरेव-
त्यांचोत्तरायणे ॥ द्वितीयायांतृतीयायांपंचम्यांदशमीत्रये ॥ सूर्ये
शुक्रगुरौचंद्रेबुधेपक्षेतथासिते ॥ लग्नयोःस्त्रीधनुः सिंहकन्यामिथुन-
योरपि ॥ व्रतबंधोशुभेयोगेब्रह्मक्षत्रविशांभवेत् ॥ इतियज्ञोपवीतम् ॥

ટીકા—પૂર્વાષાઢા, અશ્વીની હસ્ત ચિત્રા શ્રવણ ધનિષ્ઠા-
શતતારકા જ્યેષ્ઠા પૂર્વા ફા. મૃગ પુષ્ય રેવતી આ નક્ષત્ર ઉત્તરા-
યણ દ્વિતિયા તૃતીયા પંચમી દશમી એકાદશી દ્વાદશી શુક્લપ-
ક્ષમાં, રવિ શુક્ર ગુરૂ ચંદ્ર બુધ આ વારમાં મિથુન ધન સિંહ
કન્યા એવા શુભ યોગના સમયમાં બ્રાહ્મણ ક્ષિત્રિય વૈશ્ય આ
ત્રણ વર્ણનાં છોકરાંને વૃતબંધ જનોઇ દેવી. ૫૬

अथ देवालयादिप्रातिष्टा ५७

मुलादितिद्वयंप्राज्ञश्रवणश्वमृगःकर ॥ जलवाप्यर्चनेहयाःशु-
क्रमंदार्कभूमिजाः । आर्द्राशतभिषाश्लेषा विशाखा भरणीद्वयम् ॥
त्याज्याचद्वादशीरिक्ताषष्ठीचंद्रक्षयाष्टमी ॥ प्रतिपच्चतिथिर्वारौ सा-
त्योशानिकुजौतथा ॥ मूर्त्तिःप्रतिष्ठास्यात् स्थिरलग्नोचराबवे ॥
इतिदेवालयवापीकूपतडागादिप्रातिष्ठा ॥

ટીકા—મૂળ, પુનર્વસુ પુષ્ય શ્રવણ મૃગ હસ્ત આ નક્ષત્રો
અને શુક્ર, શની, રવી, અને મંગળવાર આ કુવા અને વાવની

પ્રતિષ્ઠામાં ત્યાગ કરવાં આરદ્રા, શતતારકા, આશ્લેષા, વિશાખા, ભરણી, કૃત્તિકા, આ નક્ષત્રો દ્વાદશી, ચતુર્દશી, નવમી, ચતુર્થિ, ષષ્ઠી, ક્ષીણચંદ્ર, અષ્ટમી, પ્રતિપદા આ તિથી અને શનિને મંગળ વાર છોડવા. અને ઉત્તરાયણમાં કહેલા નક્ષત્ર તિથિ વિગેરે પવિત્ર દહાડામાં મૂર્તિઓની (દેવતાની) પ્રતિષ્ઠા કરવી. ॥૫૭॥

अथ गृहारंभः ॥ ५८ ॥

पूर्वाषाढादितिपुष्येश्रवणधनिष्ठाशततारकम् ॥ उत्तराफाल्गुनीहस्तचित्रामूलंचरेवती ॥ मैत्राश्विनीच लग्नानिसिंहकन्याघटोवृषः मिथुनंमकरंशुक्लपक्षेवास्तुकर्मणिशोभितैः ॥ श्रावण श्चवैशाखः कार्तिकः फाल्गुनस्तथा ॥ मासेतुमार्गशीर्षे च वास्तुकर्मणिशस्यते ॥ वज्रव्याघातशूलानि व्यतीपातादिगंडके ॥ विष्कंभपरिघौहेयौवारोभौमश्चभास्करः ॥ इतिगृहारंभः ॥

ટીકા—પૂર્વષા૦ પુનર્વસુ, પુષ્ય, રોહિણી, મૃગ, શ્રવણ, ધનિષ્ઠા, શતતારકા, ઉત્તરાફા૦ હસ્ત, ચિત્રા, સ્વાતી, મૂળ, રેવતી, અનુરાધા, અશ્વિની, આ નક્ષત્રો શ્રવણ, વૈશાખ, કારતિક. ફાલ્ગુન, માર્ગશીર્ષ, આ માસ અને તેમજ સિંહ, કંન્યાય કુંભ, વૃષભ, મિથુન, મકર, આ લગ્નમાં શુકલપક્ષ જોઈ વાસ્તુ, શાંતિ કરવી. વર્જ્યયોગ, વ્યાઘાત, શૂલ, વ્યતીપાત, ગંડ, વિષ્કુંભ, પરિઘ. આ યોગ તિથિ મંગળ ને રવી આ વાર વાસ્તુ કામમાં લેવા નહિ બાકી સારે દહાડે આરંભ કરવો.

अथ गृहप्रवेशः ॥ ५९ ॥

विशाखाभरणीपूर्वाहेयाश्लेषामघातथा ॥ अमावास्याचारिक्तचवारौभौमरविस्तथा ॥ गृहप्रवेशे वैशाखोमार्गःपौषादिकास्त्रयः ॥ ज्येष्ठोग्राह्यास्थिरलग्नंग्राह्यःपक्षोबुधैःसितः ॥ इतिगृहप्रवेशः ॥

ટીકા—વિશાખા, ભરણી, પૂર્વાફા૦ આશ્લેષા, મઘા વિગરે નક્ષત્ર તથા અમાવાસ્યા, ચતુરથી, નવમી, ચતુર્દશી આ તિથિ રવી ને મંગળવાર વિગરે યોગ ત્યાગ કરીને વૈશાખ માર્ગશીર્ષ પોષ, જયેષ્ઠ આ માસમાં, સ્થિર લગ્ન શુકલ પક્ષમાં શુભવારે ગૃહપ્રવેશ (નવા ઘરમાં જવું) કરવો. ॥ ૫૯ ॥

अथ हलप्रवाहः ॥ ६० ॥

अनुराधाचतुष्केचमघादितिभुगेकरे ॥ स्वातीश्रुतिविधिद्वंद्वरेः वत्यामुत्तरेषुच ॥ गोद्वयक्षीडपेहलः कार्योहेयःशनिः कुजः ॥ षष्ठीरिक्ताद्वादशीचाद्वितीयाद्वयपर्वच ॥ त्रिभिःत्रिभिःत्रिभिःपंचत्रिभिः पंचत्रीभिस्त्रयम ॥ सूर्यभात्दिनभंयावत्हानिवृद्धिर्हैक्रमात् ॥ इतिहलप्रवाहः ॥

ટીકા—અનુરાધા, જયેષ્ઠા, મૂળ પૂર્વાષા૦, મઘા, પુનર્વસુ, પુષ્ય હસ્ત, સ્વાતી, શ્રવણ, ધનિષ્ઠા, રોહિણિ, મૃગ, રેવતી, ઉત્તરા, ત્રણ સૂર્યનારાયણ ઉગતાં પહેલાં બે ઘડી વખતમાં શનિવાર, મંગળવાર. તજી બીજાવારમાં, છઠી ચતુરથી નવમી, ચતુર્દશી, દ્વાદશી, શુકલ ને કૃષ્ણપક્ષની દ્વિતીયા સૂર્ય સંક્રાંતીનો દહાડો, અમાવાસ્યા, પુરણીમા, કૃષ્ણ પક્ષની અષ્ટમી, ચતુર્દશી છોડી સૂર્ય નક્ષત્રથી દિનનક્ષત્ર ગણવામાં પહેલા ત્રણ. બીજા ત્રણ, ત્રીજા ત્રણ, ચોથા પાંચ, છઠા ત્રણ, સાતમા પાંચ, આઠમા ત્રણ નવમા ત્રણ એવા ભાગથી ગણી પેહેલામાં હાની ૧ બીજામાં વૃદ્ધિ ૨ ત્રીજામાં હાની ૩ ચોથામાં વૃદ્ધિ ૪ પાંચમાં હાની ૫ છઠામાં વૃદ્ધિ ૬ સાતમામાં હાની ૭ આઠમામાં વૃદ્ધિ ૮ નવમામાં હાની ૯ એવાં ફળ જોઈ વૃદ્ધિ આવે તે દિનનક્ષત્રમાં ત્યાગ કરેલા નક્ષત્ર છોડીને તેરાજ વખતમાં તે હલથી ખેતરમાં ખેડ કરવી. ॥ ૬૦ ॥

अथ यात्रा ॥ ६१ ॥

अनुराधात्रयं हस्तो मृगश्चैवादितिद्वयम् ॥ यात्रायां रेवती हस्तो-
निंद्याद्रभिरणीद्वयम् ॥ मघोत्तराविशाखा न सर्वाश्चान्येच मध्यमाः ।
षष्ठीरिक्ताद्वादशी च पर्वाणि च विवर्जयेत् ॥ लग्नं कन्यामन्मथश्च वृषभं-
च तुलाधरः ॥ यात्रा चंद्रबलेलग्न सकुनं च विचारयेत् ॥ त्र्यहं क्षीरंच-
पंचाहं क्षौरं सप्ताहं निरंतरम् ॥ वर्ज्यं यात्रा दिनात्पूर्वमशक्तस्तद्दिने रतम् ॥
पंचपर्वाण यागास्तु ॥ चतुर्दश्यष्टमी कृष्णा अमावास्या च पूर्णिमा ॥
पंचैतानि पर्वाणि रविसंक्रांति गदिनम् ॥ इतियात्रा ॥

ટીકા—અનુરાધા, જ્યેષ્ઠા, મુળ, મૃગ, હસ્ત, પુનર્વસુ, પુષ્ય, આ નક્ષત્ર લેવાં અને રેવતી, હસ્ત, આર્દ્રા ભરણી કૃત્તિકા, મઘા, ઉત્તરા, વિશાખા, આ નક્ષત્ર તજી સર્વ લેવાં ષષ્ઠિ ચતુરથી નવમી, ચતુર્દશી, દ્વાદશી, સુર્યસંક્રાંતિનો દીવસ અમાવાસ્યા પુરણીમા કૃષ્ણપક્ષની અષ્ટમી ને ચતુર્દશી આ તિથિ છોડી મિથુન કંન્યા વૃષભ તુળા આ લગ્નમાં ચંદ્રબળ જોઈ અપશુકન વર્જ્ય કરીને જવું. યાત્રામાં જવાના પેલા ત્રણ દાડ દુધ છોડવું પાંચ દાડા હજામત ન કરાવવી સાત દાડા સ્રીસંભાગ ન કરવો. અશક્તને એક દાડો પણ ન કરવો, અને ઈશ્વર સ્મરણ કરી યાત્રાએ જવું કૃષ્ણ પક્ષની અષ્ઠમીને ચતુર્દશી અમાવાસ્યા પુરણિમા સુર્યસંક્રાંતિ આ પાંચ દહાડાને પંચ પર્વ યાત્રા નામ કેહે છે. ॥ ૬૧ ॥

अथ दिशाशूलम् ॥ ६२ ॥

शनौ चंद्रे त्यजेत्पूर्वं दक्षिणां च दिशं गुरौ । सूर्ये शुक्रे पश्चिमां च-
बुधे भौमे तथोत्तरे ॥ इति दिशाशूलम ॥

ટીકા શનિ અને ચંદ્રવારમાં પૂર્વ દિશામાં ન જવું, બુધ,

વારે દક્ષિણ દિશામાં રવિ શુક્રવારે પશ્ચિમ દિશામાં બુધ, મંગળવારે ઉત્તર દિશામાં વાર શુળ રહે છે માટે તે વારમાં તે દિશાએ જવું નહીં. ॥ ૬૨ ॥

अथ योगिनी ॥ ६३ ॥

योगिनीसुखदावामेपृष्ठेवांछितदायिनी ॥ दक्षिणेधनहंत्रीचस-न्मुखेमरणप्रदा ॥ इतियोगिनी ॥

ટીકા—યોગિની વામ ભાગમાં હોય તો સુખ થાય. પૃષ્ઠ (પછવાડે) ભાગમાં હોય તો ઇછેલું કામ થાય. દક્ષિણ ભાગમાં હોય તો ધનની હાની કરે ને સનમુખ હોય તો મરણ થાય.

अथ शुक्रवीचार.

सर्वादिग्गमनेहस्तःपूषाचश्रवणोमृगः ॥ सर्वसिद्धिकरःपुष्यो-विद्यायांचतथागुरुः ॥ दक्षिणेदुःखदः शुक्रः सन्मुखोहंतिलोचनं वामेपृष्ठेशुभोनित्यं रोधयेदस्तगःशुभम् ॥ इतिशुक्रः ॥

ટીકા—હસ્ત રેવતી શ્રવણ મૃગ આ સર્વ નક્ષત્રમાં ગમે તે દિશામાં જાય તો સર્વ સિધી કરે અને વિદ્યા ભણવામાં પુષ્ય તથા ગુરૂ સિદ્ધી કરવાવાળા છે. શુક્ર જમણા ભાગમાં દુઃખ આપે સન્મખ નેત્રનો નાશ કરે, ડાબે પુઠ ભાગમાં હમેશ શુભફળ કરે શુક્રનો અસ્ત કામને અવરોધ કરે છે.

अथ क्रयाविक्रयः

पुष्योभाद्रपदायुग्मंस्वातीचश्रवणाश्विनी ॥ हस्तोत्तरामृगोमै-त्रंतथाश्लेषाचरेवती ॥ ग्राह्याणि भानिचैतानिक्रयविक्रयणेबुधैः ॥ चंद्रभार्गवजीवाश्चवाराःसत्क्रयपुत्तमम् ॥ इतिक्रयाविक्रयः ॥

ટીકા—પુષ્ય પુર્વાભા૦ ઉત્તરાભા. સ્વાતી શ્રવણ અશ્વિની હસ્ત ઉત્તરા મૃગ અનુરાધા આશ્લેષા રેવતી આ નક્ષત્રમા વે-

ચોથી ત્રીજ લેવી અને વેચવું, અને સોમ શુક્ર ગુરૂ આ વાર લેઇ ક્રય વીક્રય કરવો.

अथ तैलाभ्यंगः

धनिष्ठादक्षिणेत्रिष्वाग्रांमृद्धाणांछादनंतथा ॥ तैलाभ्यंगेरवौतापः सोमेशोभाकुजेमृतिः ॥ बुधेधनंगुरौहानिः शुक्रेदुःखंशनौसुखम् । रवौदूर्वांगुरौपुष्पंभौमवारेचमृत्तिका ॥ गोमयंभृगुवारेस्यात्तैलदोषोपशांतये ॥ तैलाभ्यंगः ॥

ટીકા—ધનિષ્ઠા પંચકમાં તૃણ કાષ્ઠનો સંગ્રહ ન કરવો. દક્ષિણ દિશામાં જવું નહીં. અને છાપરું કરવું નહીં. રવિવારે તૈલાભ્યંગ કરે તો તાપ થાય. સોમવારે કરેતો શોભા થાય. મંગળવારે કરે તો મૃત્યુ થાય. બુધવારે કરેતો ધન મળે. ગુરૂવારે હાની થાય. શુક્રવારે દુઃખ થાય. શનિવારે સુખ થાય. રવિવારે દુર્વા લઇ ન્હાવાથી. ગુરૂવારે પુષ્પ લઇ ન્હાવાથી. મંગળવારે મટોડી લઇ ન્હાવાથી. શુક્રવારે ગાયનું છાણ લઇ ન્હાવાથી તૈલાભ્યંગ દોષની શાંતિ થાય.

अथ रोगिस्नानम्

ऽश्लेषार्द्रंपुनर्वसुरोहिणीस्वातिमघासु च ॥ रोगिस्नानंचरेवत्यांवर्जयेदुत्तरात्रये ॥ रिक्तातिथौचरेलग्नेवारेचरविभौमयोः ॥ स्नानंतुरोगिणांश्रेष्ठंद्विजभोजनसंयुतम् ॥ इतिरोगिस्नानम् ॥

ટીકા—આશ્લેષા મઘા પુનર્વસુ રોહિણી સ્વાતી આ નક્ષત્ર રોગીએ સ્નાનમાં લેવાં અને રેવતી ઉત્તરાફા. ઉત્તરાષા. ઉત્તરાભા. આ નક્ષત્ર ત્યાગ કરવાં. ચતુરથી નવમી ચતુર્દશી લેવી. ચરલગ્ન લેવું રવી કાં મંગળવાર લેવો, અને બ્રાહ્મણ ભોજન કરાવી પછી રોગમુક્ત થવું.

अथ औषधग्रहन.

पुनर्वसुद्वयंपूषामृगाश्वीचकरत्रयम् ॥ मूलंश्रुतिद्वयंमैत्रं भिषक्कर्मणिगृह्यते ॥ सोमशुक्रामरेज्यानांवाराःशकुनमुत्तमम् ॥ लग्नेषुचापमीनेचवृषोग्राह्यस्तुलाधरः ॥ इतिऔषधम ॥

ટીકા—પુનર્વસુ પુશ્ય રેવતી અશ્વિની મ્રગ હસ્ત ચિત્રા સ્વાતી મૂળ શ્રવણ ધનિષ્ઠા શતતારકા અનૂરાધા આ નક્ષત્રમાં વૈધનું ઔષધ કરવું. સોમ શુક્ર ગુરૂવાર લો ઉત્તમ શુકન જોઇ ધન મીન વ્રષભ તુલ આ લગ્નમાં ઓસડ ખાવું લગાડવું. ॥

अथ पशुक्रयविक्रयः

अमावास्याष्टमीत्याज्यापूर्णिमाच्चतुर्दशी ॥ रविवारोवर्जनीयोगेपशूनांविनिर्गमम् ॥ चित्रोत्तरारोहिणिचश्रवणादिविवर्जितः ॥ एतेषुपशुजातीनामशुभंनिर्गमेभवेत् ॥ उत्तरासुविशाखायांरोहिण्यांचपुनर्वसौनवम्यांचचतुर्दश्यामष्टम्यांनानयेत्पशुम् ॥ इतिपशुप्रवेशः ॥ पूर्वामैत्रद्वयंमूलवासवोरेवतीकरः ॥ पुनर्वसुद्वयंग्राह्यंपशूनांक्रयविक्रये ॥ इतिपशुक्रयविक्रयः ॥

ટીકા—અષ્ટમી અમાવાસ્યા ચતુર્દશી પુરણીમા શીવાય બીજી તીથીમાં રવિવાર શીવાય બીજાવાર તેમજ ચિત્રા ઉત્તરા રોહિણિ શ્રવણ આ નક્ષત્રમાં પશુ ઘરથી કાઢવું તો તે જનાવરનું ભલુ થાય. ઉત્તરાફા ઉત્તરાષા. વિશાખા રોહિણી પુનર્વસુ આ નક્ષત્રમાં અને નવમી ચતુર્દશી અષ્ટમી આ તિથીમાં પશુ ઘરમાં ન લાવવાં પુર્વાફા. પુર્વાષા. પુર્વાભા. અનુરાધા જયેષ્ઠા મુળ વિશાખા રેવતી હસ્ત પુનર્વસુ પુષ્ય, આ નક્ષત્રમાં પશુને ક્રય વિક્રય કરવો. ॥

अथ वस्तुप्रश्न.

संक्रांतिरिष्टंतिथिवारमिश्रंसप्ताहतंपावकभक्तशेषम् ॥ समेसमर्घ विषमेत्यमूल्यंशून्येमहर्घमुनयोवदंति ॥ इत्यर्घविचारः ॥

ટીકા—જે વખતમાં સોંધા મોઘાના ભાવનો પ્રશ્ન જોવાનો તે વખતમાં સુર્યસંક્રાંતિ કઇ રાશીમાં છે તે ગણવી તે વખતની તથીને વાર ગણવા અને બદ્ધા એક કરી તે અંકને સાતથી ગુણવો અને ત્રણથી ભાગવો જે શેષ અંક રહે તેનું ફળ એમ જાણીએ કે શેષ અંક સમ રહે તો જે વસ્તુ ધારેલી છે, તેનો ભાવ સરતો છે. વિષમ રહે તો ઘણો મોંઘો છે, શુન્ય રહે તો મોંઘો એવું જાણવું. ॥

अथ जन्मप्रश्न.

नरसहूर्यंगर्भिणीनामधेयंतिथिप्रयुक्तंरसंसयुतंच एकेनहीनंनवभिर्विभक्तंसमेकुमारीविषमेकुमारः इतिबालककन्याजन्मविचारः॥

ટીકા—દિસનો અંક, ને ગર્ભિણીના નામના અક્ષર જેટલા હસે તે અંક, આ પ્રશ્ન જોતે વખતે જે વર્તમાન તીથી હશે તે અંક છનો અંક આ બદ્ધા અંક એક કરી તે અંકમાં એક અંક કમી કરવો બાકી અંકને નવથી ભાગી શેષાંક સમ રેહેશે તો કંન્યા ને વિષમ અંક રેહેશે તો પુત્ર એમ ફળ જાણવું.

वृष्टी जोवा विषे.

राशिचक्रंलिखित्वादौमेषसंक्रांतिभादिकम् । अष्टाविंशतिकेतव्लिखेन्नक्षत्रमंडलम् ॥ संधौद्वयंद्वयंदद्यादन्यत्रैकैकमेवच ॥ चत्वारः सागरास्तत्रसंधयश्चाष्टसंख्यया ॥ शृंगाणितत्रचत्वारितटान्यष्टौस्मृतानिच ॥ रोहिणी पतितायत्रतत्रज्ञेयंशुभाशुभम् ॥ जातोजलमप-

ह्यैव चंद्रस्यपरमा प्रिया ॥ समुद्रेषुमहावृष्टिस्तटेवृष्टिश्चशोभना ॥पर्वतेबिंदुमात्रास्यात्खंडवृष्टिश्चसंधिषु ॥ इतिरोहिणीचक्रम् ॥

रोहिणी चक्रम्

शृं१	सं१		सं१	शृं१
त१	त१	समुद्र२	त१	त१
सं१	समुद्र२	रोहिणी चक्रम्	समुद्र२	सं१
सं१ त१	त१	समुद्र२	त१	त१ सं१
शृं१	सं१		सं१	शृं१

ટીકા—વૃષ્ટિ જોવાને માટે રોહિણી ચક્ર કરવું તે એવી રીતનું કે વચમાં જગ્યા રહે તેને ચારે [redacted]માં જગ્યા રહે તેનામાં લગ્નકુંડલી જેવા બાર ઘરને તેનાં મુખ્ય ચાર ભાગમાં સમુદ્ર લખી તે બે બે નક્ષત્રના નામની નિશાની જેવાં બેના અંક મુકીને સમુદ્ર ડાબે ભાગને રેખાનાં અગ્રમાં સંધિ નામ લખી ત્યાં એક નક્ષત્રના નામનું નિશાન જેવો એકડો માંડવો. તે રેખાને ડાબે આંગનાં રેખાને અગ્રમાં સૃંગ એવું નામ એકડો લખવો. એવા અંક ચાર સમુદ્ર એકના બે લીધે ૮ આઠ તટના ૮ આઠ સંધીના ૮ અને ચાર સૃંગના ૪ બધા મળી ૨૮ થયા તેજ અઠાવીસનક્ષત્ર જાણી રોહિણી જયા આવે ત્યાંનું ફળ જોવું રોહિણીનક્ષત્ર બધાંનક્ષત્રથી ચંદ્રમાને પ્રિય છે આ રોહિણી જે વરસમાંસમુદ્રમાં પડે તો તે વરસમાં જળપ્રલ થાય. તટમાં પડે તોપણ ઉત્તમ રીતે વૃષ્ટિ થાય જે પર્વતમાં પડે તો ઘણી થોડી વૃષ્ટિ થશે, અને જોસંધિમાં રોહિણી પડે તોતે વરસમાં ખંડવૃષ્ટી થાય એમ જાણવું

अथ पर्वकाल.

स्थिरवे २।५।८।११ कर्कटे ४ चादौनृपमादौस्व संक्रमाम् ॥ द्विस्वभावेमृगेचांते ३।६।९।१२।१० दानेमकरेतुलाजयोः । कुलेष-

मिथुनकर्कटे ॥ द्विमार्गे भास्करे पुण्यं अपूर्वे सर्वरात्रिके ॥ सर्वकेतु मकरे प्रथम-
मितरेके स्वरदानि ॥ इति पर्वविचारः ॥

ટીકા—મેષસંક્રાંતિ બેઠા પછી ઘડી ૨ વૃષભથી ૫ મિથુનથી ૮ કર્કની ૩૦ બેઠા પેહેલા સિંહની ૧૬ કન્યાના ૧૬ તુળાની ૨૦ વૃશ્ચિકની બેઠા પેહેલા ૧૬ ધનની પેહેલા ૧૬ મકરના બેઠા પછી ૨૦ કુંભની બેઠા પછી ૬ મીનના બેઠા પછી ૬ ઘડી પર્વકાલ જાણવો

अथ अग्निवासः ॥

सैकातिथिर्वारयुता कृताप्ता १४ शेषगुणे ॥ भ्रे० ॥ भुवि वह्नि-
वासः । सौख्याय होमे शशि २ युग्मशेषे प्राणार्थनाशौ दिवि भूतले च ॥
सूर्यभाद्गणयेच्चन्द्रं सूर्यविच्छुक्रगुरुगणाः ॥ चन्द्रारे क्ष्यां गुरुशिखिनां नेष्टा-
होमाहुतिं स्यन् ॥ इत्यग्निवासः ॥

ટીકા—જે વખતમાં અગ્નિ સ્થાપન કરવાનો વખત જોવાનો હોય તે વખતમાં વર્તમાન તિથી હોય, તેના આંકમાં એકડો મેળવી તે હાડાનો વાર ગણી તે આંક, જેટલા આંક એક કરી ચારથી ભાગવા, શેષાંક બે ૩ અથવા પુર્ણ રહે તો અગ્નિ સ્વર્ગ લોકમાં અને ૧ એક રહેશે તો મનુષ્ય લોકમાં અગ્નિ જાણવો, બે રહેશે તો પાતાળમાં જાણવો હવન કરતી વખત મનુષ્ય લોકમાં અગ્નિ હશે તો તે હવનથી સુખ થાય, ને સ્વર્ગ પાતાળમાં અગ્નિ હોય ને હવન કરે તો પ્રાણ અને દ્રવ્યનો નાશ થાય. હવે સુર્ય નક્ષત્રથી દિન નક્ષત્ર ગણતાં ત્રણ ત્રણનો એકેક ભાગ કરવો એમ કરતાં સત્તાવીસ નક્ષત્રની ગણનામાં નવ ભાગ થાય તે નવ ભાગના પહેલાનો રવિ, બીજાનો બુધ, ત્રીજાનો શુક, ચોથાનો ગુરૂ, પાંચમાનો ચંદ્ર, છઠ્ઠાનો મંગળ, સાતમાનો ગુરૂ આઠમાનો રાહુ, નવમાનો કેતુ. એવા અધિપતી છે. તેનામાંથી શુભ ગ્રહ જોઇ તે સમયમાં હવન કરવો. પાપ ગ્રહની વખતમાં હવન થાય તો તે હવનથી કલ્યાણ ન થાય.

अथ भद्रावासः

मीनमेषवृश्चिककर्केस्वर्गेकन्यातुलधनमिथुन नागलोकेकुंभसिंह वृषभमकरमृत्युलोकेहानिः ॥ इतिभद्रावासः ॥

ટીકા—ચંદ્રમા મિન, મેષ, વૃશ્ચિક, કર્ક, આ રાશીનોહોયતો ભદ્રા સ્વર્ગ લોકમાં જાણવી કન્યા, તૂળા, ધન, મિથુન, આ રાશીનો ચંદ્ર હોય તો ભદ્રા નાગ લોક (પાતાળ) માં જાણવી. કુંભ, સિંહ, વૃષભ મકર, આ રાશીનો ચંદ્રમા હશે તો ભદ્રા મનુષ્ય લોકમાં જાણવી તે મનુષ્ય લોકવાળી ભદ્રા દુષ્ટ ફળ આપે.

अथ ग्रहाणां दृष्टिः

दशमेतृतीयेनवपंचमेचचतुर्थाष्टेकलमंच ॥ पश्यंतिपादवृध्याचफलानिचैवप्रयच्छन्ति ॥ पूर्णपश्यंतिरविजस्तृतीय दशमे त्रिकोणमपिजीवः ॥ चतुरष्टमभूमिसुतः सितार्कबुधहिमकराः कलत्रं च ॥ इतिग्रहाणांदृष्टिः ॥

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	रा	के	ग्रहद.
૧૦।૩	૧૦।૩	૧૦।૩	૩।૧૦	૧૦।૩	૩।૧૦	૯।૫	૧૦।૩	૧૦।૩	એકપાદ.
૯।૫	૯।૫	૯।૫	૫।૯	૯।૫	૫।૯	૪।૮	૫।૯	૫।૯	द्विपाद.
૪।૮	૪।૮	૭	૪।૯.	૪।૮	૪।૮	૭	૪।૮	૪।૮	त्रिपाद.
૮	૭	૪।૮	૯।૫	૫।૯	૭	૩।૧	૭	૭	संपूर्ण.

ટીકા—ગ્રહ ૧ દસમે, ને ત્રીજે ઘરમાં એક ચરણ દૃષ્ટિ જુવે. નવમે, પાંચમે, ઘરમાં દ્વિ ચરણ દૃષ્ટિ જુવે, ચોથે ને આઠમે ઘરમાં ત્રિ ચરણ દૃષ્ટિથી જુવે, સાતમા ઘરમાં ચાર ચરણ પૂર્ણ

દૃષ્ટિ જુવે. ચરણ વિભાગ જેવાં ફળ કરેછે. શની દસમે ને ત્રીજે ઘેર પૂર્ણ અને વિશેષ દૃષ્ટિથી જુવે, મંગળ ચોથને આઠમે ઘેર વિશેષ દૃષ્ટિથી જુવે, ગુરૂ પાંચમે ને નવમે વિશેષ જુવે. આ ત્રણ ગ્રહ ફળ પણ વિશેષ આપે. ।।

शुभाःचंद्रबुधबृहस्पतिशुक्राः । पापग्रहास्सूर्यमंगलशनीराहूकेतवः ॥

ટીકા— ચંદ્ર, બુધ, બૃહસ્પતિ, શુક્ર, આ ચાર સૌમ્ય શુભ ગ્રહ અને રવિ, મંગળ, શનિ, રાહુ, કેતુ આ પાંચ પાપ ગ્રહ છે.

तनु१धन२सहज३सुहृद४सुत५रिपु६जाया७मृत्यु८धर्म९कर्म १० आय ११ व्यय १२ ॥ इतिलग्नःभावाः ॥

ટીકા—૧ ધન, ૨ સહજ, ૩ સહૃદ, ૪ સુત, ૫ રિપુ, ૬ જાયા, ૭ મૃત્યુ, ૮ ધર્મ, ૯ કર્મ ૧૦ આયપત, ૧૧ વ્યય, (ખર્ચ) ૧૨ એવા લગ્નથી બાર ભાગ છે.

योयोभावःस्वामिदृष्टोयुतोवासौम्यैर्वास्यात्तस्यतस्यास्तिवृद्धिः ॥ पापैरेवंतस्यभावस्यहानिर्निर्दिष्टव्यापृच्छतांजन्मतोवा ॥ च्युतिविंलग्नाद्धिबुकाच्चवृद्धिमस्यात्मवासोस्तमयान्निवृत्तिः ॥ वाच्यंग्रहःप्रश्नविलग्नकालाद्गृहंगविष्टे हिबुकेप्रवासी ॥ वालेनोकेंद्रोपगतौ १। ४ ७ १० रात्रिमौधैतुकरौप्रश्ने बुधसौरिमूलकरौ शशिगुरुशुक्रः स्थिताजीवः ॥ इतिपुष्टिप्रश्नः ॥

ટીકા—જે ભાવે તેના સ્વામીએ જોયેલા હોય, અને તે શુભ ગ્રહ સંયુક્ત હશે તો તે ભાવની વૃદ્ધિ થાય, અને જો તે સ્વામી પાપગ્રહ યુક્ત હોય તો વિશેષ હાની થાય એમ ફળ જાણવું. (લગ્નથી પ્રશ્નમાં લગ્ન ને શુભ ગ્રહનું પ્રશ્ન જોવા વિષે) લગ્નમાં શુભ ગ્રહ હોય, તો જવામાં સારૂં ફળ થાય. ચતુર્થ ભાવથી વૃદ્ધિનો પ્રશ્ન શુભાશુભ અધિપતિ ત્યાં હોય તેનું ફળ જાણવું દશમ ભાવથી પ્રવાસ જોવો, સપ્તમ ભાવથી નિવૃત્તિનો પ્રશ્ન જો-

બો, ને જે ગ્રહ લગ્ન ચતુર્થ, સપ્તમ, દશમ ભાવમાં હોય તો તે બળવાન જાણવો. રવિ કાં ભોમ લગ્નેશ હોય તો ધાતુને કહે. બુધ કાં શની લગ્નેશ હોય તો મૂલ વસ્તુ સ્વાધીનમાં જાણવી. ચંદ્ર, ગુરૂ, શુક્ર, આ લગ્નેશ હશે તો મુઠીમાં જીવ છે એમ મુષ્ટિ પ્રશ્ન જાણવો.

अथ जन्मसमययोगफलम्,

शब्दंमेषवृषसिंहमकरेषवतुलासुलग्ने ॥ अर्धं कुंभघटे कन्याशेषाः शब्द-विवर्जिताः ॥ दीपो रवेर्वा उदयात्तैलं निशाकरात् । चंद्रलग्नांतरं संख्यग्रह सूतिकाः कन्यकाः ॥ षष्ठेष्टमेन चंद्रः सद्योमरणं नयाप संदृष्टः अष्टाभिःशुभदृष्टोवर्षैर्मिश्रैस्तदर्धमायुः पुरुषक्रूरैश्चर्याधिराहि-स्वभावसंज्ञाश्च ॥ अष्टमेष्टादशोपिग्रहः क्रूरायत्राभवत् ॥ तदायातु-र्धविद्यात्चतुर्थदशमपिच ॥ इतिजन्मसमययोगफलम् ॥

ટીકા--બાળકના જન્મે વખતમાં જો મેષ, વૃષભ, સિંહ, મકર, મીન, તૂળા આ લગ્ન હશે તો તે શબ્દ કરે, ને કુંભ, કન્યા, લગ્ન હોય તો આર્ધો શબ્દ કરે. બાકીના મિથુન, કર્ક, વૃશ્ચિક મીન આ લગ્ન હશે તો બાળક શબ્દ પણ ન કરે. દીપ રવેથી જોવો, ને બત્ત ઉદયથી જોવી. ને બત્ત ઉદયથી જોવી. ચંદ્રથી તેલ જોવું. ચંદ્રને લગ્નનાં અંતરથી સૂતિકાની સંખ્યા, ને લગ્નમાં અથવા કેંદ્રમાં ગ્રહ હશે તેટલી સુયાણુ જાણવી. લગ્નથી છઠા ને આઠમ સ્થાનમાં પાપ ગ્રહને જોયેલો ચંદ્ર હોય તો તે બાળક જન્મથી થોડો વખત જીવવાનું, કદી શુભ ગ્રહની ગ્રહ-પર દૃષ્ટિ હોય તો છ કાં આઠ વરસ સુધી જીવે, ને ષષ્ટેશ, અષ્ટમેશ, ઉચ્ચ અથવા મિત્રક્ષેત્રમાં અથવા મિત્રયુક્ત અથવા શુભ સ્થાનમાં કેંદ્રમાં હશે તો તેને થોડો આયુર્દાય (આવરદા) થયે. (સ્ત્રીપુરુષ નપુંસક જાણવા વિષે જેવો લગ્નેશ હશે તેવું

થશે. અષ્ટમ અથવા દ્વાદશ સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ હશે તો તે બાળકની માતાને ભય છે ચતુર્થ ને દશમ સ્થાનમાં પાપ ગ્ર: હશે તો તે બાળકના પિતાને ભય છે.

ग्रह उंच नीच जाणवानुं कोष्टक.

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	रा	ग्रह.
१	२	१०	६	४	१२	७	६	उं.
७	८	४	१२	१०	६	१	९	नीच

सप्ताहृतगतवर्षाब्दैर्गताब्दानामनुक्रमात् ॥ जन्मवारादयोयोज्या-
स्फुटं वर्षफलं भवेत् ॥ इति वर्षफलनिर्णयम् ॥

ટીકા—ગત વર્ષ જેટલા હશે તેહનો ચતુર્થાંશ અથવા દ્વિતિયાંશ કાઢી ગત વર્ષને અંકમાં જોડવો, અને તે અંકમાં જન્મવારનો અંક જોડી તેના નીચે સ્થાનમાં જન્મ સમયની ઘડી પલ જોડવી. તે અંકને એકવીસે ગણવો, પછી તે અંકને ચાળીસે ભાગવો, જે ભાગાકાર આવશે તે ચતુર્થાંશ યુક્ત ગત વર્ષના અંકને જોડવો, પછી ઉપરના અંકને સાતથી ભાગવો, જે અંક શેષ રહેશે તે સંખ્યાને વારે જન્મ સમયનો રવિ અંશ કળા વિકલાદિ બરાબર આવશે તો તે વારે તેટલા ઘડી પલમાં વર્ષ પ્રવેશ થયો એમ જાણવું.

ग्रहोपुरुष अथवा स्त्री जाणवानुं कोष्टक.

मे	वृ	मि	क	सिं	कं	तु	वृ	ध	म	कु	मी
पु	स्त्री	पु	स्त्री	पु	स्त्री	पु	स्त्री	पु	स्त्री	पु	स्त्री
क्रू	सु	क्रू	सू	क्रू	सू	क्रु	सु	क्र	सू	कु	स

क्षीतकादिसमारभ्यवर्षेनक्षत्रगण्यते । नवभिश्चहरेद्भागंशेषंग्रहदशोच्यते ॥ आदित्य चंद्र भौम राहु जीव शनि बुधकेतु शुक्र इतिक्रमेण । अष्टेंदु १८ रवाग्नि ३० रिवुदक् २१ वेदबाण ५४ गजाब्धयाः शैलबाण ५७ कुबाणाश्च ५१ भुमिनेत्र २१ छयोरासाः६० इतिग्रहदशादिनानि ॥

ટીકા—જે દહાડે વર્ષ પ્રવેશ થયો, તે દહાડે કેયું નક્ષત્ર છે તે જોઇ કૃત્તિકાથી તે નક્ષત્ર સુધી ગણી તે અંકને નવથી ભાગવો જે શેષાંક રહેશે તે સંખ્યાના ગ્રહની દશા છે એમ જાણવી. દશાધિપતિ ગ્રહની ગણત્રી એવી છે કે પહેલો રવિ, બીજો ચંદ્ર, ત્રીજો મંગળ, ચોથો રાહુ, પાંચમો ગુરૂ છઠો શનિ, સાતમો બુધ, આઠમો કેતુ, નવમો શુક્ર. હવે રવિની દશા દહાડા ૧૮, ચંદ્રની દા. ૩૦ મંગળની દા ૨૧ રાહુની દા. ૫૪ ગુરૂની દા. ૪૮ શનિની દા. ૫૭ બુધની દા. ૫૧ કેતુની દા. ૨૧ શુક્રની દા. ૬૦ એમ જાણીને બતાવવી.

र	चं	मं	रा	गु	श	बु	क	शु	ग्रहाः
	१	..	१	१	१	१	..	२	मास
१८	३०	२१	५४	१८	५७	५१	२१	६०	दिनानि

अथ	लफलम		
पाद	पा	पा.	प
१	२	३	४
जन्म	ज.	ज.	ज
पितृ	मातृ	धन	सुख
नाश	नाश	नाश	

ज्येष्ठानक्षत्रफलम्			
१	२	३	४
अशुभ	शुभ	भ	शुभ

अथ ऽश्लेषाफलम्.

१	२	३	४
शुभ	धननाश	मातृनाश.	पितृनाश.

रा	चं	भौ	रा	जी	श	बु	के	शु
कृ	रो	मृ	आ	पु	प	ऽश्ले	म	पू
उ	ह	चि	स्व	वि	ऽनु	ज्ये	मू	पू
उ,	श्र	ध	श	पू	उ	रे	अ	भ

स्त्रीजातकतनु आदी बार भाव जोवा विषे.

(तनुस्थान) भूमींकरोतिविधवांदिनकृत्कुजश्चराहुर्विनिष्टतनयांरविजोदरिद्राम् ॥ शुक्रःशशांकतनयश्चगुरुश्चसाध्वींमायुः क्षयंप्रकुरुतेत्रचशर्वरीशः ॥ १ ॥ धनस्थ,प्रकुर्वंति भास्करशनैश्चरराहुभौमाःदारिद्र्यदुःखमतुलंनियतंद्वितीये॥ वित्तेश्वरीमविधवांगुरुशुक्रसौम्यानारीं प्रभूततनयांकुरुतेशशांकः ॥ २ ॥ (सहजस्थान)॥ सूर्येंदुभौमगुरुशुक्रबुधास्तृतीयेकुर्यात्स्त्रियंबहुसुताधनभोगिनींच । सत्यांदिवाकरसुतःकुरुतेधनाढ्यांलक्ष्मींददातिनियतंकिलसिंहिकेयः ॥३॥(सुहृद्स्थान) ॥ स्वल्पंपयोभवतिसूर्यसुतेचतुर्थेदौर्भाग्यमुग्रकिरणःकुरुतेशशीच । राहुर्विनष्टतनयांक्षितिजोल्पवीजांसौख्यान्वितां भृगुसुरेज्यबुधाश्चकुर्युः ॥४ (सुतस्थान) ॥ नष्टात्मजांरविकुजौखलु चंद्रवश्यांचंद्रात्मजोबहुसुतांगुरुभार्गवौच ॥ राहुर्ददातिमरणंरविरःउरोगंकन्याप्रसूतिनिरतांकुरुतेशशांकः॥५॥ (रिपुस्थान) ॥ षष्ठस्थिताश्च-

निद्दिवाकरराहुभौमार्कीनस्त्वथावहुसुतांधनभोगिनीं च ॥ चंद्रःकरोति विधवासुतनादरिद्रांदष्यांच[illegible]नयःकलहप्रियांच ॥६॥ (भावा-स्थान) सौरारजीवबुधराहुरवींदुकाव्यः प्रसह्यमरणंस्वसुपस्व[illegible]स्थाः ॥ वैधव्यनैधनभयंक्षयविघ्ननाशंव्याधिप्र[illegible]मरणंनियतंक्रमेण ॥७॥ (मृत्युस्थान) ॥ रथ[illegible]नेष्टमेगुरुबुधौ[illegible] वियोगंमृत्युं[illegible]मृगुसुतश्च तथै[illegible] ॥ सूर्यः करोति[illegible]निर्णीकु[illegible]हिम[illegible]वहु[illegible]-तिव[illegible] ॥ ८ ॥ (धर्मस्थान) ॥ धर्मस्थिताभृगुदिवाकरभूमिपुत्र-जीवाःसुधर्मनिरतां[illegible]क्षिजःसुभोगाम् ॥ राहुश्चसूर्य[illegible]तिवं-ध्यांनारींप्रसूततनयांकुरुतेशशांकः ॥९॥ (कर्मस्थान)॥ राहुर्नं[illegible]स्थक गतोविधवांकरोतिपापेपरांदिनकरश्चशनैश्चरश्च ॥ मृत्युंकुजोऽर्थरहितां कुटिलांचचंद्रःशेषाग्रहाधनवतीबहुवल्लभांच ॥ १० ॥ (आयस्थान)॥ आयेरविर्बहुसुतांधनिनींशशांकः पुत्रान्वितांक्षितिसुतो[illegible]धना-ढ्यां ॥ आयुष्यतींसुरगुरुर्भृगुजः सुपुत्रींराहुःकरोति सुभगांसुखिनीं-बुधश्च ॥११॥ (व्ययस्थान) ॥ अंत्येधनव्ययवतींदिनकृद्दरिद्रांवंध्यां कुजः परस्तांकुटिलांचराहुःसाध्वींसितश्यशशिजाबहुपुत्रपौत्रयुक्तां-विधुःप्रकुरुतेव्ययगोदिनांघाम् ॥ १२ ॥

ટીકા— તનુસ્થાને, (પહેલું) જો નારીને લગ્નસ્થાનનાં રવિ કાં મંગળ હોય તો તે વિધવા થાય. રાહુ હશે તો છોકરો ન થાય. શનિ હશે તો દરિદ્ર થાય. શુક્ર બુધ ગુરૂ આ હશે તો તે સ્ત્રી સાધવી (સારા આચરણવાળી) થાય, અને ચંદ્રમા હોય તો તે અલ્પાયુષ (થોડા આયુષવાળી) હોય. એમજ સ્ત્રીને ધન સ્થાનમાં (બીજું) રવિ, શની, રાહુ, મંગળ, આ ગ્રહ હશે તો તે સ્ત્રી દરિદ્રી દુઃખી નિશ્ચે થાય, અને ગુરૂ શુક્ર બુધ ચંદ્ર, આ

ગ્રહ થશે તો તે સ્ત્રી અવિધવા, (સૌભાગ્યવંતી) દ્રવ્યવાન, બહુ પુત્રવાન વનનો ભોગ કરવા વાળી થશે. સહજસ્થાન (ત્રીજી) જો સ્ત્રીને તૃતીયસ્થાનમાં રવિ, ચંદ્ર, મંગળ, ગુરૂ શુક્ર,બુધ આ ગ્રહ થશે તો તેને બહુ છોકરાં અને ધનની ભોગી થશે. શનિ હોય તો તે સ્ત્રી દ્રવ્યવાન થશે અને રાહુ હશે તો તે સ્ત્રીને મોટી લક્ષ્મી મળશે. સુહૃતસ્થાન. (ચોથુ) જો સ્ત્રીને ચતુર્થ સ્થાનમાં શની હોય તો તેને દુધ થોડું થશે. રવિ ને ચંદ્ર હશે તો તે સ્ત્રીનું દુષ્ટ ભાગ્ય થશે, રાહુ હશે તો છોકરા મરશે, મંગળ હશે તો તેને છોકરા થોડા થશે. અને ગુરૂ શુક્ર બુધ આ ગ્રહ હશે તો તે સ્ત્રી સુખી થાય સુતસ્થાન (પાંચમુ) જે સ્ત્રીને પંચમ ભાવમાં રવિ ને મંગળ હશે તોતે સ્ત્રીના પુત્ર મરશે, બુધ ગુરૂશુક્ર આ ગ્રહ હશે તો તે સ્ત્રીને ઘણા છોકરા થશે, રાહુ હશે તો તે મરી જાય, શનિ હશે તો તે સ્ત્રી રોગી થશે, ચંદ્ર હશે તોઘણી કુંન્યાજ થશે; રીપુસ્થાન (છઠું) જે સ્ત્રીને ષષ્ઠ ભાવમાં શનિરવિ રાહુ મંગળ ગુરૂ આ ગ્રહ હશે તો તે સ્ત્રી ધનનો ભોગ કરાવાવાળી ને તેને ઘણા છોકરા થશે, ચંદ્ર હશે તો વિધવા થાય, શુક્ર હોય તો દરિદ્રી, બુધ હશે તો તે વેશ્યા, કઇ કલહ કરવાવાળી થશે, જાયાસ્થાન (સાતમુ) જે સ્ત્રીને સપ્તમ સ્થાનમાં શની, મંગળ, ગુરૂ, બુધ, રાહુ, રવી, ચંદ્ર, શુક્ર, આ ગ્રહ હશે તો ઘણાં દુઃખ પામી અંતે મરણ આપશે. અને વૈધવ્ય, બંધન, ભય,ક્ષય, દ્રવ્યનો નાશ; વ્યાધિ, પ્રવાસ, મરણ, આ ફળ ક્રમથી ગ્રહ આપશે. મૃત્યુસ્થાન (આઠમું) જે સ્ત્રીને અષ્ટમ સ્થાનમાં ગુરૂને બુધ હશે તો તેને વિયોગ થાય, ચંદ્ર હોય તો મરણ આપે, તેમજ શુક્રને રાહુ મરણ આપશે, સુર્ય હશે તો તે સ્ત્રી વિધવા થાય, મંગળ હશે તો ધનવાળી થાય, શનિ હશે તો રોગી થશે, પણ તેના ઉપર પતિની ઘણી પ્રીતિ રહેશે. ધર્મસ્થાન (નવમુ) જે સ્ત્રીને નવમ સ્થાનમાં શુક્ર, રવિ, મંગળ, ગુરૂ, આ ગ્રહહશે

તો તે સ્ત્રી મોટી ધર્મશીલ થશે, બુધ હશે, તો સારો ભોગ કરવાવાળી થશે; રાહુ ને શનિ હોય તો તે સ્ત્રી પ્રજા વિનાનીથાય અને ચંદ્ર હશે તોતે સ્ત્રીને કન્યા સંતતી થાય. કર્મસ્થાન (દશમું) જે સ્ત્રીને દશમા ભાવમાં રાહુ હોય તે સ્ત્રી વિધવા થાય. રવી, શનિ, આ ગ્રહ હશે તો મૃત્યુ થાય. મંગળ હશે તોતે સ્ત્રી દ્રવ્ય વગર રહેશે. ચંદ્ર હોય તોતે સ્ત્રી કુટિલ સ્વભાવની થશે. બુધ ગુરૂ, શુક્ર, કેતુ, આ ગ્રહ હશે તોતે સ્ત્રી ધનવંતી ને બહુ વલ્લભા થશે (અગીઆરમું) લાભસ્થાન જે સ્ત્રીને લાભ સ્થાનમાં રવિ હશે તે સ્ત્રી બહુ પુત્રવાળી થશે. ચંદ્ર હોય તો ધનવાળી થાય. મંગળ હશે તો બહુ પુત્રથી. યુક્તથશે. શનિ હશે તો ધનવાળી થાય. ગુરૂ હશે તો તે સ્ત્રીનું મોટું આયુષ્ય થશે. શુક્ર હોય તો સારા પુત્ર થશે. રાહુ હોય તો તે સ્ત્રી સુંદરી થશે બુધ હોય તો સુંદર ને સુખી થશે. (બારમું) વ્યયસ્થાન જે સ્ત્રીનેવ્યયસ્થાનમાં રવિ હશે તો વૃદ્ધપણમાં દ્રવ્યનો વ્યય કરશે. મંગળ હશે તો તે સ્ત્રી દરિદ્રી ને વાંઝણી થશે. રાહુ હોય તો તે સ્ત્રી કુટિલ ને, જારિણી થાય. જો શુક્ર ગુરૂ બુધ આ ગ્રહ હશે તો તે સ્ત્રી સાધ્વી થશે. ચંદ્ર હોય તો તે સ્ત્રી બહુ પુત્ર ને પૌત્રથી યુક્તરહેશે. ચંદ્ર હોય તો તે સ્ત્રીને દિવસે આંધળી કરે.

स्था	नांव	रवि	चंद्र	मंगळ	बुध	गुरु	शुक्र	शनि	रा के
१	तनु	त्रियवा	आयुष्य नाश	विधवा	पतिव्रता	पतिव्रता	पतिव्रता	दरिद्रा	पुत्र रमण
२	धन	दरिद्र दुःख	बहुपुत्रवती	दरिद्र दुःख	सौभाग्य संपती	सौभाग्य संपति	सौभाग्य संपती	दरिद्र दुःख	दरिद्र दुःख
३	सहज	पुत्रवतीधना	पुत्रवती धनाढ्या	पुत्रवती धनाढ्या	पुत्रवती धनाढ्या	पुत्रवती धना	पुत्रवती धना	[illegible]मीवती	[illegible]मीवती

स्था	नांव	रवि	चंद्र	मंगळ	बुध	गुरु	शुक्र	शनि	राहु
४	सुहृत	दरिद्रता	दौर्भाग्य	अल्पसंतती	अति सौख्य	अति सौख्य	अती सौख्य	दुग्ध अल्प	पत्र नाश
५	सुत	बालक नाश	कन्याबहु	बालक नाश	बहुफल प्राप्ती	बहु फल प्राप्ती	बहु फल प्राप्ती	रोग	मृत्यु
६	रिपु	धनवती	विधवा	धनवती	कलह	धनवती	दरिद्री वेश्या	धनवती	धनवती
७	जाया	रोगी	प्रवासी	विधवा	क्षम	बहु भय बंधन	मृत्यु	वेध मृत्यु	वित्त नाश
८	मृत्यु	विध	वियोग मरणांत	धनयशी	स्वजन वियोग	स्वजन वियोग	स्वजन वियोगा	अति [illegible]	मरणांत वियोग
९	धर्म	धर्मवान्	सुतती वती	धर्मकृत कारक	उत्तम भागी	धर्म वृद्ध	धर्म वृद्धि	वांझ	वांझ
१०	कर्म	पाप कारिणी	वारांगी जारिणी	मृत्यु	धनवपर प्रीती	धनवर प्रीती	स्वजन वर प्रीती	पाप कर्मी	वैधव्य
११	आय	अति पुत्रवती	लक्ष्मीवती	पुत्रसंतत	सुखी	आयुष्य वती	पुत्रवती	धनवती	सौभाग्यवती
१२	व्यय	वंचिक	दिवांध	वांझ जारिणी	सुपुत्रा	सुखीका	प्रतिव्रता	वांचक	जार कर्मी

मूळमैत्रमृगरोहिणीकरैःपौष्णमारुतमघोत्तरान्वितैः ॥ निर्विघ्नोपगृहभर्तृगीहसांपाणिपीडनविधिर्विधीयते ॥ २० ॥

મળ અનુરાધા મૃગ રોહણી હસ્ત રેવતી સ્વાતિ મઘા ઉત્-

રોહિ૦ ઉત્તરાષા૦ ઉત્તરાભા૦ આ નક્ષત્રમાં વિવાહ કરવો.

मृदुध्रुवक्षिप्रचरेषुमूलमघाविशाखासहितेषु भेषु ॥ हलप्रवाहं प्रथमं विदध्यान्निरोगमुक्तान्वितसीरनैः ॥ ११ ॥

ટીકા—મૃદુ ધ્રુવ ક્ષિપ્રા ચર આ નામનાં નક્ષત્રમાં મૂળ મઘા વિશાખા આ નક્ષત્ર વરસમાં હળ પ્રથમ સારા નિરોગી બળદથી ખેતરમાં ખેડવું.

(रविवारेकृते)राज्याभिषेकोत्सवयानसेवागोवह्निमंत्रौषधियज्ञकर्म ॥ सुवर्णताम्रौर्णिकचर्मकाष्ठसंग्रामपण्यादिरवौविदध्यात ॥१२॥

ટીકા—રવિવારે રાજ્યાભિષેક, ગીતવાદ્ય, પાલખીમાં બેસવું, રાજ સેવા કરવી, ગાય બળદ લેવાં, આપવાં, યજ્ઞયાગાદિ હવન કરવાં, મંત્રોપદેશ લેવો, ઔષધ લેવું, આપવું. હથિયાર સોનું ત્રાંબુ કાંબલ ચામડું લાકડાં લડાઇ વાણિયાનું કામ આ કામ કરવાને.

(सोमवार)शंखाब्जमुक्तारजतेक्षुभोज्यस्त्रीवृक्षकृष्यंबुविभूषणाद्यां ॥ गीतंक्रतुक्षीरविकारशृंगीपुष्पांबरारंभणमिंदुवारे ॥ १३ ॥

ટીકા—શંખ કમળ મોતી રૂપું શેરડી ભોજન સ્ત્રીભોગ ઝાડ કપાસ પાણી દાગીના ગાયન યજ્ઞ ગાય ભેંસ, ફુલ વસ્ત્ર લેવા દેવાનાં કામ સોમવારે કરવા.

(भोमवार) भेदानृतस्तेयविषाग्निशस्त्रवध्याभिघाताहवशाठ्यदंभान् ॥ सेनानिवेशाकरधातुहेमप्रवालरक्तानिकुजेविदध्यात् ॥१४॥

ટીકા—ભેદ લબાડી ચોરી વિષ અગ્નિ શાસ્ત્રવધ નાશ સંગ્રામ કપટ દંભ ફોજ રાખવી ખાણ ખોદાવી ધાતુ સોનું મુંગા રક્તપાત આ કર્મ મંગળવારે કરવાં.

(बुधवार) नैपुण्यपुण्याध्ययनंकलाश्चशिल्पादिसेवालिपिलेखनानि ॥ धातुक्रियाकांचनयुक्तिसंधिर्व्यायामवादाश्चबुधेविधेयाः १५

ટીકા—ચાતુર્ય પુણ્ય અધ્યયન કલા શિલ્પ સેવા લખવું ચિત્ર કાઢવાં ધાતુક્રિયા સોનાની મુકત સખ્ય કરવું જવું આવવું વાદ કરવો આ કામ બુધવારે કરવાં.

(गुरुवार) धर्मक्रियापौष्टिकयज्ञविद्यामांगल्यहेमांबरवेश्मयात्राः ॥ रथाश्वभैषज्यविभूषणादिकार्यंविदध्यात्सुरमंत्रिवारे ॥ १६ ॥

ટીકા—ધર્મ કરવો, નવ ગ્રહાદિ પુજા કરવી, યજ્ઞ વિદ્યાભ્યાસ, સૌભાગ્યકારક કર્મ વસ્ત્ર ગૃહકૃત્ય યાત્રા રથ અશ્વ ઓસડ ઘરેણાં આ કામ ગુરૂવારે કરવાં.

(शुक्रवार) स्त्रीगीतशय्यामणिरत्नगंधवस्त्रोत्सवालंकरणादिकर्म॥ भूपण्यगोक्रोसकृषिक्रियाश्चसिध्यंतिशुक्रस्यदिनेसमस्ताः ॥ १७ ॥

ટીકા—સ્ત્રી ગાય શય્યા મણિ રત્ન (હીરા) ગંધ વસ્ત્ર ઉત્સવ અલંકાર વાણિયાને ધંધો દ્રવ્યભંડાર ખેતી આ કામ શુક્રવારે કરવાં.

(शनीवारे) लोहाश्मसीसत्रपुशस्त्रदासपापानृतस्तेयविषादियोग॥ गृहप्रवेशोद्विपबंधदीक्षास्थिरंचकर्मार्कसुतेविदध्यात् ॥ १८ ॥

ટીકા—લોઢું પથર સીસું કલમ તલવાર પાપ દાસ ખોટું બોલવું ચોરી ઝેહેર અર્ક કાઢવો ગૃહપ્રવેશ કરવો હાથી બાંધવો ઉપદેશ સ્થિર કર્મ આ કામ શનીવારે કરવાં.

तत्प्रश्नलग्नेरविजीवभौमास्तृतीयसप्तेनवपंचमेच ॥ गर्भेपुमान्वैऋषिभिः प्रणीतंचान्यग्रहैः स्त्रीविबुधैः प्रणीतं ॥ १९ ॥

ટીકા—અમુક ગર્ભવંતી સ્ત્રીને શું પ્રસવ છે એ પ્રશ્નના સમયમાં જે લગ્ન હશે તે લગ્નથી ત્રીજે સાતમે, નવમે પાંચમે ઘેર રવિ ગુરૂ મંગળ આ ગ્રહ હશે તો પુત્ર થશે ને જો આ ઘરમાં બીજા ગ્રહ હશે તો કંન્યા થશે એમ જાણવું.

मेषेचद्विपदांचिंताप्टपेचैवचतुष्पदां ॥ मिथुनेगर्भचिंताव्यवसा-

पस्यकर्कके ॥२०॥ सिंहेतुजीवचिंतास्यात्कन्यायांचस्त्रियस्तथा॥तुले स्याद्धनचिंताचव्याधिचिंताचवृश्चिके ॥२१ ॥ चापेचधनचिंतास्या-न्मकरेचशत्रुचिंतनं ॥ कुंभेस्थानस्य चिंतास्यान्मीनेचिंताचदैविकी २२

જે લગ્નમાં ચિન્તા સબંધી પ્રશ્ન કરે તે વખત મેષ લગ્ન હોય તો બે પગવાળા પ્રાણી, ચિન્તા વૃષભમાં ચાર પગવાળા પ્રાણી, મિથુનમાં ગર્ભના, કર્કમાં ઉદ્યોગની, સિંહમાં જીવની, ક-ન્યામાં સ્ત્રીની, તુળામાં ધનની, વૃશ્ચીકમાં વ્યાધીની, ધનમાંધન-ની મકરમાં શત્રુની, કુંભમાં જગ્યાની, મિનમાં દેવતાની ચિન્તા થાયછે એમ કહેવુ.

आषाढस्यासितेपक्षेदशम्यादौदिनत्रये ॥ रोहिणीकालमाख्यातिमहद्दुर्भिक्षलक्षणं ॥ २३ ॥ रात्रावेवनिरभ्रंस्यात्प्रभातेमेघडंबरं ॥ मध्यान्हेजलबिंदुस्यात्तदादुर्भिक्षकारणं ॥ २४ ॥

ટીકા—આષાઢ માસની કૃષ્ણપક્ષની દશમી એકાદશી દ્વા-દશી આ ત્રણ દહાડામાં જો રોહિણી દિન નક્ષત્ર આવશે તો સુભિક્ષ આ ત્રણ દહાડાનાં ત્રણ ફળ અનુક્રમથી જાણવાં, અને આજ દહાડાની રાત્રિયોમાં અભ્ર વાદળાં) ને પ્રાતઃકાળમાં મેઘ ગર્જના થાય ને બપોરે થાય નહીં એવાં લક્ષણ થાય તો જાણ-વું કે આ વરસમાં મોંઘવારી થશે એમ જાણવુ.

तिथिवारंचनक्षत्रंलग्नंचान्हाधिमाश्रितं ॥ पंचभिस्तुहरेद्भागंशेष-फलमादिशेत् ॥ २५ ॥ पृथिव्यांतुस्थिरंज्ञेयंआशुव्योम्निनलभ्य-ते ॥ तेजस्तुराज्ञःसंज्ञेयंवायौशोकंविनिर्दिशेत् ॥ २६ ॥

ટીકા— જે વખતમાં ખોવાઇ ગએલી વસ્તુનો પ્રશ્ન કર્યો તે વખતના તિથી વાર નક્ષત્ર લગ્ન અને પ્રહર આ બધા અંક એ-કત્ર કરી તે અંકને પાંચથી ભાગવા અને શેષ અંક ૧ રહેશે તો પૃથ્વી તત્વ એનું ફળ સ્થિર છે. બેને ત્રણ રહે તો ઉદક ને આકાશ તત્વ એનામાં વસ્તુ જડવાની નહીં ચારને પાંચ રહે તો તેજ ને વાયુ જાણી ચારનુ ફળ વસ્તુ રાજથી જડશે પાંચનું ફળ શોક થશે એમ જાણવું.

हस्तेंदुमैत्रश्रवणाश्विनीतिष्यपौष्णश्रविष्ठाश्वपुनर्वसुश्च ॥ मोक्तानिधिष्ण्यानिनवप्रयाणेस्वर्क्षात्रिपंचादिमसप्ततारा: ॥ २७ ॥

ટીકા—હસ્ત મૃગ અનુરાધા શ્રવણ અશ્વિની પુષ્ય રેવતી ધનિષ્ઠા પુનર્વસુ આ નવ નક્ષત્ર પ્રયાણ કરવા યુક્તછે, પણ પોતાના જન્મ નક્ષત્રથી જો આમાંનુ નક્ષત્ર ત્રીજું પાંચમું પહેલું સાતમું આવશે તો તે તોડી આમનુંજ બીજું જોઇ પ્રયાણે જવું.

॥ अथ श्रीचंद्रदर्शनम् ॥

दर्शस्यनाडिकाषष्ठ्या: शोध्याद्दर्मानसंयुता: ॥ राहुसूर्यघटिभ्यश्चाप्यधिक दृश्यतेशशी ॥ १ ॥

ટીકા—અમાવાસ્યાની નાડીઓને શાઠમાંથી કાઢી નાંખવી અને ઘડિઓમાં દિનમાન જોડવું પછી નિચે લખેલા રાહુ સુર્ય જે રાશિના ચાલતા હોય તે કોઠામાંથી બન્નેની નાડીનોએક આંકડો લેવો જો તે ઘડિઓથી પેલો આંકડો દિનમાન જોડેલો વધારે થાય તો પ્રતિપદાને દિવસે ચંદ્રમા દેખાશે. ૧

अमानाडिकाषष्टित: शोधनीया:द्युमानेनयुक्तातदासर्पराहो: ।
भसंपातनाडिभ्यएताधिकास्यात्तदादृश्यतेशीतमालिन्यनाथ: ॥२॥

ટીકા અમાવસ્યા જેટલી ઘડિ હોય તે ઘડિઓને સાઠમાંથી પાડવી એટલે સાઠમાંથી સોધવી પછી તે ઘડિઓમાં દિનમાન પડવેનુ જેટલુ હોય તે જોડવું પછી રાહુ સુર્યના સંપાતની ઘડિ કોઠામાંથી કાઢવી જો તે ઘડિથી પ્રથમની ઘડિઓ અધીક હોય તોજ ચંદ્રમા પડવેને સાંજે દેખાશે ને જો ઓછી હશે તો પડવેને દિવસે નહીં દેખાય ૨

नंदाऽद्रि १० गीश ११ मनु १४ षोडश १२ नागचंद्रा १८ श्चंद्रार्कभागविवरेयदिचांशकास्यु: दृश्यस्तदाभवति शीतमयूखमालीमेषादिकेदिनकरे घटभादिलोपे ॥ ३ ॥

ટીકા—સૂર્યને ચંદ્રમાનું અંતર કરી અને જો તે અંતરના અંશ ઉત્તરગોળના નવદશ ૧૦ તથા ૧૪ ષોડષ એટલે સોલ ત-

થા ૧૮ હોય તો ચંદ્ર દર્શન પડવે થાય ને કહેલા અંશોથી વધારે હોય તો પડવેએ ચંદ્ર દેખાય નહિ ને જો દક્ષિણ ગોલનો સૂર્ય હોય તો તે અંશો વિલોમ કહેતાં ઉલટા સમજવા એટલે અંતરના અંશો તુલાના સૂર્યના ૧૮ વૃશ્ચિકના સોલ ધનના ૧૪ મકરના ૧૧ કુંભના ૧૦ મીનના ૯ એવી રીતે હોય તો દેખાય અને અશોથી અધીક હોય તો દ્વિતિયાના દિવસે ચંદ્ર દેખાય અનુક્રમે મેષાદિ રાશી નામ સંપત નાડિ કોષ્ટક.

રા.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૨૧	૪૩	૫૪	૫૫	૫૨	૫૬	૫૫	૫૪	૫૩	૫૨	૫૫	૫૩	૫૨
૨	૪૮	૫૧	૫૪	૫૮	૫૭	૫૭	૫૫	૫૩	૫૦	૪૬	૪૭	૪૬
૩	૪૪	૪૭	૫૨	૫૭	૫૯	૬૩	૬૦	૬૨	૫૬	૫૧	૪૯	૪૪
૪	૪૮	૪૯	૫૩	૬૩	૬૪	૭૩	૭૭	૭૭	૬૩	૬૬	૬૧	૫૨
૫	૬૪	૫૮	૫૯	૬૪	૭૧	૮૧	૮૯	૯૪	૯૩	૮૯	૬૧	૭[illegible]
૬	૭	૭૯	૬૫	૬૫	૬૯	૭૮	૮૮	૯૭	૧૦૨	૦૮	૯૦	૯૨
૭	૮૪	૭૪	૬૬	૬૨	૬૩	૬૬	૭૪	૮૪	૯૨	૯૭	૯૭	૯૭
૮	૭૮	૭૧	૬૩	૫૭	૫૪	૫૪	૫૭	૬૪	૬૨	૭૮	૮૨	૮૨
૯	૬૬	૬૩	૫૭	૫૨	૪૮	૪૫	૪૫	૬૮	૫૩	૫૯	૬૩	૬૬
૧૦	૫૮	૫૮	૫૬	૫૩	૫૨	૪૭	૪૧	૪૬	૪૮	૫૧	૫૪	૫૬
૧૧	૫૩	૬૬	૫૫	૫૪	૫૩	૫૨	૫૦	૫૯	૫૨	૫૧	૫૨	૫૩
૧૨	૫૫	૫૨	૫૫	૫૬	૫૫	૫૫	૫૪	૫૬	૫૩	૫૩	૫૪	૫૫

અથ શ્રીમોભમુહુર્તં ॥

मुलेभाग्नितयंगृहेशमरणं शंगर्भगेपंचकेमध्येऽष्ट स्वखिलंधनंनि-
गदितंहानिस्तुपुच्छेऽष्टसु ॥ मांतेभत्रितयंसुतादिसुखकृत्संकीर्तितं-
घास्तुतःसूर्यर्क्षाद्रजनीपतेरुडुभवेत्तावत्तुमोभस्फुटं ॥ ४ ॥

ટીકા—સૂર્યના મહા નક્ષત્રથી તે દિવસના ચંદ્રમાના નક્ષત્ર પર્યંત ગણીયે ને જો ૩ ત્રણ થયા હોય તો મોભના મુલે આવ્યું મે તેથી ઘરનો કરાવનારો મરણને પામે ને જો તેથી વધારે હોય તો મોભના ગર્ભને વિષે આવે તેનું ફળ એવું છે કે ઘરને પતિ સુખી થાય ને જો આઠથી આઠ આવે તો મોભના મધ્ય ભાગે સમજવું તેનું ફલ સર્વ સુખ થાય ને જો શોલ ૧૬ થી વધારે થયા હોય તો મોભના પુછે આઠ આપવા તેનું ફલ હાનિ કરે એવું છે ને જો ૨૪થી વધારે હોય તો ૩ મોભના છેડે દેવાતેનું ફલ એવું છે કે ઘરના કરાવનારને પુત્રાદિ સુખની પ્રાપ્તિ થાય.

मोभचक्रम् ॥

॥ मू ३ गर्भ ५ मध्य ८ पुछ ८ टोच ३ ॥

पूर्वापरास्येभवनेमोभमूलंतुदक्षिणे ॥
दक्षिणोत्तरादिग्द्वारेमोभमूलंतुपश्चिमे ॥ ५ ॥

ટીકા—જો ઘરનું બારણું પૂર્વ દિશાનું તથા આથમણીઓરનું હોય તો મોભનું મૂલ દક્ષિણ દિશાના કરા ઉપર રાખવું અને દક્ષિણ દિશાનું તથા ઉત્તર દિશાનું ઘરનું દ્વાર હોય તો મોભનું મૂલ પશ્ચિમ દિશાના કરા ઉપર રાખવું એવું વાસ્તુ શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે

॥ अथ श्रीपट्टमुहूर्त्त ॥

नीरेज्यादितिचित्रहस्तमैत्रचित्रासाम्यांसेपुच वसुभेश्वश्विकपीर्वे
शुकेज्यबुधापिदिनेपुपट्टकानांन्यासःस्याच्छुभदस्सोर्ध्वदाकदशात ३

ટીકા—ભીંતોમાં પાટડા ઘાલવાનું મુહૂર્તનાં નક્ષત્ર પુર્વાષાઢા પુષ્ય પુનર્વસુ તથા આરદ્રા હસ્ત અનુરાધા ચિત્રા મૃગશિર્ષ ને રેવતી ને ધનિષ્ટા ને ચંદ્રમાનું બલ જોઈ શુક્રવાર ગુરૂવાર ને રવિવારને દહાડે કરાઓમાં પાટડા ઘાલવો તે શુભ કરા ઉપરનાં નક્ષત્ર ને વારમાં સ્તંભ રોપણુ કરવોતે શુભ કરે.

रविभादिनभंयावत्उर्ध्वेद्वारासमालिखेत् ॥ मूलेत्रीणिप्रदेयानिसृष्टिमार्गेणदापयेत् ॥ ७ ॥

ટીકા— સૂર્યના મહા નક્ષત્રથી ગણવાં તે દિનના નક્ષત્ર પર્યંત ને પછી પાટડા ચક્ર લખવું ને વામ માર્ગનાક્રમે ફરીને તે નક્ષત્ર આપવાં ત્રણ મૂલે આપવાં.

अग्रेसप्तप्रदेयानिपंचमध्येतथैवच ॥ मुखेसप्तप्रदेयानिपंचकोणेनियोजयेत् ॥ ८ ॥

ટીકા—પછે ત્રણથી ૭ અગ્રભાગે આપવાં ને ૧૦ થી પાંચ મધ્ય ભાગમાં આપવાં ને ૧૫ થી સાત મુખે આપવાં ને ૨૨થી પાંચ કોણે આપવાં તેનું ફલ નિચે પ્રમાણે.

मूलेचप्राप्यतेलक्ष्मीरग्रेचाग्निभयंतथा ॥ मध्यस्थानेध्रुवंराज्यंमुखेकोणेशुभंभवेत् ॥ ९ ॥

નિચે લખેલા ચક્ર પ્રમાણે તેનું ફલ સમજવું.

॥ अथ पाटडा चक्र ॥

अग्रे	को५ऽशुभं	मुख
७	मध्य५राज्यं	७
अग्निभं	म् ३लक्ष्मी	ऽशुभं

अथ स्तंभमुहूर्त ॥

सूर्यांधिष्टिलमात्रयंप्रथमतोमध्येतथाधियातिः । स्तंभाग्रेचरसंख्य-

યામુનિવરૈઃ પ્રોક્તાનિભાનિક્રમાત્ ॥ સ્તંભાગ્રેમરણંભવેતગૃહપતેર્મૂલે-
ધનાર્થક્ષયંમધ્યસ્થેચસુતાર્થકીર્ત્તિમતુલંપ્રાપ્નોતિકર્તાસદા ॥ ૧૦ ॥

ટીકા—અંના મઘા નક્ષત્રથી તે દિવસના નક્ષત્ર પર્યંત ગ-ણવાં ને ત્રણ સ્તંભના મૂલમાં આપવાં ને ત્રણથી ૨૦ મધ્ય ભાગે આપવાં ને ૨૩ થી પાંચ સ્તંભની ટોચે આપવાં અને ટોચે નક્ષત્ર હોય ને સ્તંભના કુંભી ઉભી કરે તો ઘરનો સ્વામી (ધણી) મરણ પામે ને મૂલે ધન હાની થાય ન મધ્ય ભાગે સ-ર્વાર્થ સિદ્ધિ થાય.

॥ મંત્રારંભમુહૂર્ત્ત ॥

માસેચાશ્વિનતોહિપદ્કપરતોસુશ્રાવણેમાધવેભદ્રાપૂર્ણત્રયોદશી-
તિથિરવૌશુક્રેંદુજેંદુગુરૌ ॥ રોહિણ્યુત્તરશાક્રશંકટમરુદ્દહ્યિપાદ્દૈવા-
શ્વિનીવિષ્ણુશ્ચંદ્રબલેસુલગ્નસમયેપ્રારંભમંત્રસ્યચ ॥ ૧૧

ટીકા—આસોથી ૭ માસને વિષે તથા શ્રાવણ વૈશાખને વિષે ને ભદ્રા પુર્ણા ને ત્રયોદશી એટલી તિથીઓને વિષે તથા રવિવાર શુક્રવાર બુધવાર સોમવાર ને ગુરૂવારને દિવસે અને રોહિણીથી ત્રણ ઉત્તરા એટલે ઉત્તરાફાલ્ગુની ઉત્તરાષાઢા ઉત્તરા ભાદ્રપદ તથા જ્યેષ્ઠા આરદ્રા અને સ્વાતિ પુષ્ય વિશાખા અ-શ્વિની શ્રવણ એટલાં નક્ષત્રોને વિષે અને ચંદ્ર બલવાન છતે અને લગ્ન શુદ્ધિ સારી હોય એવા વખતે સ્તોત્ર મંત્રનું અનુ-ષ્ઠાન કરવું.

॥ કીલકમુહૂર્ત્ત ॥

સાર્પાદ્રાંતકપૈત્રભાગ્યમૃદુભેક્ષિમેચરેવાશ્રુતૌનંદાપૂર્ણજયાંગુરુજ્ઞ-
ભૃગુજેચંદ્રેસિતેશોભનં ॥ તચ્ચક્રેષુભાગુભંરાત્રિભતોરામા૨ક્ષ૯વાણઃ
શરાઃવેદાવાણમિતીસુપીડનાર્વિધોપાચોદશાપૃષ્ટતઃ ॥ ૧૨ ॥

ટીકા—આશ્લેષા આર્દ્રા ભરણી ને મઘા પુર્વાફાલ્ગુની મુ-દુ સંજ્ઞાના નક્ષત્રોને વિષે એટલે મૃગશિર્ષ ચિત્રા રેવતી અનુ-રાધા તેમને વિષે ક્ષિપ્ર સંજ્ઞાનાં નક્ષત્રોને વિષે એટલે હસ્ત પુ-ષ્ય અશ્વિની અભિજીત તેમને વિષે ને ચર સંજ્ઞાનાં નક્ષત્રોને વિષે એટલે સ્વાતિ અદિતિને શ્રવણુ ધનિષ્ઠાને શતતારકા તેમને વિષે તથા નંદા પૂર્ણાને જવાને વિષે અને ગુરૂવાર બુધવાર શુ-ક્રવાર શુકલપક્ષના સોમવાર તેમના દિવસે કોશ જોડવો ને નિ-ચે પ્રમાણે કોશ ચક્રનું ફળ સમજવું.

अथ चुल्लीचक्रं ॥

पृष्ठेषट्५मस्तकेवेदभानि४बाहोयुग्मदबवेदमादिष्ठं ॥ मध्येबाणं पादयोर्वेदऋक्ष्यं ४ चुल्लीचक्रंकीर्तितंगर्गमुख्यैः ॥ १३ ॥ पृष्ठेसौख्यं मस्तकेस्वामिनाशोबाहोयुग्मंलक्ष्मिनाशंकरोति ॥ मध्येहानिः पाद-योःरत्ननाशंइष्टेचंद्रेसूर्यभाद्गणतीत्यं ॥ १४ ॥

ટીકા— નવીન ચુલામાં રાંધવા આરંભ કરવો તે કહાડે સ-ર્વ નક્ષત્રથી દિન નક્ષત્ર ગણી પેહેલા ૭ નક્ષત્ર પીઠના ભાગમાં ગણવાં એનું ફળ સૌખ્ય. મસ્તકના ચાર ફળ સ્વામિ નાશ બે બાજુના ચાર ચર ફળ લક્ષ્મી નાશ મધ્યમાંના પાંચ ફળ હાનિ. પેહેલામાં ચાર ચાર ફળ રત્ન નાશમએ સારૂં ફળ ને સારા ચંદ્ર જોઇ પ્રથમ રાંધવું.

ઉપર કહ્યા પ્રમાણે ચુલાનું ફલ સમજવું.

॥ अथ वास्तुमुहूर्त्त ॥

गेहंमाधवपौषफाल्गुननभोमार्गेषुमृद्वानिकैः पाक्षपर्केज्यवसुधुवेः स्थिरतनौक्रूपास्तुकेंद्रात्रये १५ ॥

ટીકા—શ્લોકના અર્થ ભાગમાં ઘર કરવાના માસ પ્રથમ

વૈશાખ પૌષ ફાલ્ગુન શ્રાવણ ને માર્ગશીર્ષ એ માસ અને મૃગશીર્ષ ચિત્રા રેવતિ અનુરાધા સ્વાતિ તથા શતતારકા હુસ્ત પુષ્ય ધનિષ્ઠા રોહિણિ ત્રણ ઉત્તરા એટલાં નક્ષત્રોમાં ઘર કરવું

त्र्युत्तरेचित्ररोहिण्यांपुष्येमत्रकरद्वये ॥ ॥ धनिष्टार्द्दितयेपौष्ण्येगुहारंभःप्रशस्यते ॥ १६ ॥

ઉપરના શ્લોકમાં કહેલાં નક્ષત્રોમાં ઘરનો આરંભ શ્રેષ્ઠ જાણવો.

याम्योदक्मथमालितौलिकुपभेद्वारंसतीनेशुभंमाच्यांपश्चावृघटासिंहकार्कमकरेयाचास्तुकुंभेऽर्कभात् ॥ पश्चादष्टशुभेषुमतप्टहमथोद्वाविंशतेःपटशुभाःसत्स्वेटेरुशमास्थितोस्थिरगृहेघ्नंगोदयेसतक्रते ॥ १७ ॥

ટીકા—અશ્વિની મંદ લોચન, ૧ ભરણી મધ્ય. લો ૨ કૃતિકા સુલોચન. ૩ રોહિણી સુલોચ. ૪ મૃગ મંદ લોચન. ૫ આર્દ્રા મધ્ય લો. ૬ પુનર્વસુ સુલોચન. ૭ પુષ્ય અંધલા. ૮ અશ્લેષા મંદ લોચન ૯ મઘા મધ્ય લો. ૧૦ પુર્વફા. સુલોચના. ૧૧ ઉત્તરા ફા. અંધલો. ૧૨ હુસ્ત મંદલો. ૧૩ ચિત્રા મધ્ય લો. ૧૪ સ્વાતી સુલોચન. ૧૫ વિશાખા અંધલો. ૧૬ અનુરાધા મંદલો, ૧૭ જયેષ્ઠા મધ્ય લો. ૧૮ મુળ સુલોચન. ૧૯ પુર્વાષા. અંધલો. ૨૦ ઉત્તરાષા, મંદલો, ૨૧ અભિજિત મધ્ય લો, ૨૨ શ્રવણ સુલોચન. ૨૩ ધનિષ્ઠા અંધલો. ૨૪ શતતાર મંદ લો. ૨૫ પુર્વા ભા. મધ્ય. ૨૬ ઉત્તરા ભા. સુલોચ. ૨૭ રેવતી અંધલો. ૨૮

वस्तु नष्ट थइ ते जोवानो प्रश्न.

अंधकेलभतेशीघ्रंमंदकेचादिनत्रयात् ॥ मध्यकेचचतुः पष्ट्यानेनामोतिसुलोचने ॥ १८ ॥

ટીકા— જે વખત પ્રશ્ન કર્યો તે વખતના નક્ષત્રનું નામ શું છે તે જાણી અંધ હોય તો જલદી જડશે મંદ હોય તો ત્રણ

દાડામાં અને મધ્ય લોચન હોય તો ચોસઠ દાડામાં ને સુલોચન હોય તો નવ દાડામાં વસ્તુ જડશે એમ કહેવું આ પ્રશ્ન બીજી રીતિથી દિશાં એમ જાણવી કે--

अंधकेपूर्वतोवस्तुमंदकेदक्षिणेतथा ॥ पश्चिमेमध्यनेत्रेचउत्तरेतु-सुलोचने ॥ १९ ॥

ટીકા--અંધ નક્ષત્ર હોય તો પૂર્વ દિશામાં વસ્તુ છે, મંદ લો. નક્ષત્ર હોય તો દક્ષિણ દિશામા મધ્ય લોચન હોય તો પશ્ચીમ દિશામાં સુલોચન હોય તો ઉત્તર દિશામાં વસ્તુ છે એમ જાણવી ને.

अंधेसद्यःप्राप्यतेनष्टवस्तुःकष्टात्प्राप्यंमंदनेत्रेचतद्वत् ॥ दूराच्छ्राव्यंमध्यनेत्रेनलभ्यंनश्रोतव्यंनैवलभ्यंसुनेत्रे ॥ २० ॥

ટીકા—અંધ નક્ષત્ર હોય તો જલદીથી મલે મંદ નેત્ર હોય તો કષ્ટથી મધ્ય નેત્ર હોય તો દૂરથી સાંભળવી જડવાના નહીં ને, સુલોચન હોય તો સાંભળવામાં જે જડવામાં ન આવે ૨ એનો ચોથી રીતથી એમ પ્રશ્ન જોવો કે—

मघादिअर्यमांतंचसमीपवस्तुदृश्यते ॥ हस्तादिवसुपर्यंतमन्यहस्तेचदृश्यते ॥ २१ ॥ शततारायमांतंतुस्वगृहेवस्तुदृश्यते ॥ अग्न्यादिसार्पपर्यंतमदृष्टंदूरगंतथा ॥ २२ ॥

ટીકા મધા નક્ષત્રથી ઉત્તરા ફાલ્ગુની સુધી નક્ષત્રમાં જે વસ્તુ ગઇ તે આપણી પાસે છે હસ્ત નક્ષત્રથી ધનિષ્ઠા સુધી નક્ષત્રમાં વસ્તુ ગઇ તે બીજાને હાથ નજરે મડશે શતતારકાથી ભરણી સુધી નક્ષત્રમાં જે વસ્તુ ગઇ તે પોતાના ઘરમાં વસ્તુ જડશે અને કૃતિકાથી અશ્લેષા સુધી નક્ષત્રમાં જે વસ્તુ ગઇ તે જડવાની નહીં એમ જાણવું એની પાંચમી રિતી એમ છે કે.

तिथिवारंचनक्षत्रंप्रहरैश्चसमन्वितं ॥ दिक्संख्ययाहतंचैवसप्तभिर्विभजेत्पुनः ॥ २३ ॥ एकेनभूतलेद्रव्यंद्वयंचेद्भांडसंस्थितं ॥ तृतीयेजलमध्यस्थमंतरिक्षेचतुर्थके ॥ २४ ॥ तटस्थंपंचमेतुस्यात्षष्ठेगोमयसंस्थितं ॥ सप्तमेभस्ममध्यस्थंइत्येतत्लक्षणं ॥ २५ ॥

ટીકા—જે વખતમાં પ્રશ્ન જોવાનો તે વખતનું નક્ષત્ર તિથી વાર પ્રહર એના આંકડા મેળવી તે અંકને દશથી ગણીને સાતથી ભાગી જે અંક શેષ રહેશે તેનું ફળ એમ જાણવું કે ૧ હોયતો પૃથ્વીમાં, ૨ હોય તો વાસણમાં, ૩ હોય તો પાણીમાં, ૪ હોય તો આકાશમાં એટલે તાકામાં, ૫ હોય તો તટમાં, ૬ હોય તોછાણમાં, ૭ હોય તો ભસ્મમાં, ધન ચોરીને રાખ્યું છે એમ જાણવું.

सौम्येपौष्णेश्रवणत्रेवास्वाख्येहस्तस्वातीत्वाष्ट्रपुष्याश्विभेषु ॥ ऋक्षेदित्यांमेखलाबंधमौक्षौमैःस्पर्यंतनूनमाचार्यवयः२६मेखलाबंधन ॥

ટીકા—મૃગ, રેવતી, શ્રવણ, ધનિષ્ઠા, હસ્ત, સ્વાતી, ચિત્રા પુષ્ય, અશ્વીની, પુનર્વસુ આ નક્ષત્ર ને માસ પક્ષ વાર આ ક્રમના શુક્ર શુધે તે પ્રમાણે દિનશુદ્ધી ગ્રહબળ જોઇ જનોઇ કરવી ને સમાવર્તન પણ કરવું.

शुक्लेमाघादिपंचस्विनगुभादिवसेप्राग्दलेन्होव्रतंस्यात्त्यक्त्वाध्याय रिक्तातिथिमुनिवसुनांश्चंद्रभागंप्रदोषं ॥२७॥इतिउपवीतमुहूर्त॥

ટીકા—શુક્લપક્ષ અને માઘથી તે જ્યેષ્ટ સુધીના ૫ માસમાં તથા રવિવાર, બુધવાર, ગુરૂવાર, શુક્રવાર, ચંદ્રવારને દિવસે અને દિવસના પ્રથમ અર્ધમાં જનોઇ આપવી તે શ્રેષ્ઠ અને અનધ્યાય એટલે ૧૩-૧૪-૧૫-૧ તથા ૩૦ તથા સાતમ ૭ આઠમ ૮ નવમી તથા ચતુરથી ૪ તથા શાસ્ત્રમાં બીજી અનધ્યાય તિથીઓ કહી છે તમને તથા ચંદ્ર નવમાંશ તથા પ્રદોષ એટલે સાયંકાલને વરજિને શુભ વખતે જનોઈ આપવી.

माघचभरणीज्येष्ठाविसाखाचैवकृत्तिका॥नक्षत्रपंचकंमाह्नैने ग्राह्यंव्रतबंधने २८ ॥

ઉપર કહેલાં નક્ષત્રોમાં ઉપવીત ન આપવું ઇતિસ્પષ્ટાર્થ.

शशी१नाग८शैला७ङ्क९रामा३ग्नि३वेदा४करा२शा१०शिवा११ बाणा५चित्रभानुः१२विवाहादिकार्येतथाकामिनीनांक्रमात्कुकाल चंद्रोशुभेवर्जनीयः ॥ २९ ॥ इतिस्त्रीघातचंद्रविचार ॥

ટીકા—મેષાદિ રાશિવાલી સ્ત્રીયોને ત્યાગ કરવાનો ચંદ્રમા જેની મેષરાશી હોય તેને પહેલો ૧ વૃષભરાશીને ૮ મિથુનને ૭ કર્કને ૯ સિંહને ૬ કન્યાને ૩ તુલાને ૪ વૃશ્ચીકે ૨ ધનને ૧૦ માં

કરને ૧૧ કુંભને ૫ મીનને ૧૨ એવી રીતે બીજાને વિવાહાદિ શુભ કામને વિષે કાલ ચંદ્ર વર્જવો.

॥ अथ यात्रार्थे वा प्रयाणार्थे सर्व घात ग्रह विचार:॥

रात्रिशिसोम्योभृगुसूर्यभौमाजीवोऽर्कपुत्रोक्रियमादिकानां ॥
एकेकवृद्धांकिलकालचंद्रात्प्रोक्तामुनीन्द्रैरपिकालखेटाः ॥ ३० ॥

॥ सर्वग्रहघातकोष्टक ॥

रा.	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कु.	मी.
चं.	૧	૫	૯	૨	૬	૧૦	૩	૭	૪	૮	૧૧	૧૨
बु.	૨	૬	૧૦	૩	૭	૧૧	૪	૮	૫	૯	૧૧	૧
गु.	૩	૭	૧૧	૪	૮	૧૨	૫	૯	૬	૧૦	૯	૨
शु.	૪	૮	૧૨	૫	૯	૧	૬	૧૦	૭	૧૧	૨	૩
मं.	૫	૯	૧	૬	૧૦	૨	૭	૧૧	૮	૧૨	૩	૪
सू.	૬	૧૦	૨	૭	૧૧	૩	૮	૧૨	૯	૫	૪	૫
श.	૭	૧૧	૩	૮	૧૨	૪	૯	૯	૧૦	૦	૫	૬

वधुप्रवेशेयुधियानगेहक्रियाविवाहेपुहलप्रवाहे ॥ नृपाभिषेका-
भरणास्त्रधृत्योरनिष्टदःस्यात्किलकालचंद्रः ॥ ३१ ॥

ટીકા—વધુ પ્રવેશમાં ઘાતચંદ્ર જોવો નહીં અને સંગ્રામને વિષે તથા પ્રયાણમાં ઘરના કામમાં વિવાહમાં હલના મુહુર્તમાં રાજ્યાભિષેકમાં સ્ત્રીને આભરણ (ઘરેણાં) આપવામાં અને શસ્ત્ર ઝાલવામાં કાલચંદ્ર નેષ્ટફલ આપે છે માટે તજવો અને વિશેષ હકીકતકે જે વારે ગામ જવું હોય તથા જે ગ્રહની દશામાંપ્રયાણ કરવું હોય અથવા યાત્રા કરવી હોય તે ગ્રહ ઉપરના લખેલા કોષ્ટકમાં ઘાત ન હોય તોજ તે વારે પ્રદેશમાં કમાવાને તથા યાત્રા કરવાને જવું. ॥ ઇતિ શ્રી બાલબોધ ગુજરાતી ટીકા સમાપ્ત. ॥

ज्योतिषनां पुस्तको मूळसहित गुजरातीमां.

नाम.	कीम
ज्योतिर्मयूख सारोद्धार મુળ સહિત ગુ. ભાષાંતર	૧– (
ज्योतिषसार ज्योतिषरत्न મુળ સહિત ગુ. ભાષાંતર	૧– (
ज्योतिष सार बालबोध મુળ સહિત ગુ. ભાષાંતર ...	૦– ૧
ज्योतिषाई भूषण મુળ સહિત ગુ. ભાષાંતર ...	૦– ૬
मयूख दर्पण મુળસહિત ગુજરાતી ભાષાંતર ...	૦– ૧
मुहूर्त दीपक મુળસહિત ગુજરાતી ભાષાંતર	૦– ૪–૦
जातकालंकार મુળસહિત ગુજરાતી ભાષાંતર ...	૦– ૩–૦
चमत्कार चिंतामणि મુળસહિત ગુ. ભાષાંતર ...	૦– ૩–૦
ग्रहगोचर મુળસહિત ગુજરાતી ભાષાંતર	૦– ૨–૦
जन्मपत्रिका निबंध मुळ (જન્મપત્રીકા કરવા વિષે)	૧– ૦–૦
वर्षपत्रिका निबंध मुळ (વર્ષફળ કરવા વિષે) ...	૦– ૮–૦
स्वप्नाध्याय મુળસહિત ગુજરાતી ભાષાંતર	૦– ૧–
જાતક જ્યોતિષ ફળ દર્પણ ગુજરાતી ભાષાંતર.	૨– ૦–
તાજક જ્યોતિષ ફળ દર્પણું ગુજરાતી ભાષાંતર.	૧– ૮–૦
[illegible]	૦– ૮–૦
સો વર્ષનું પંચાંગ (સં. ૧૯૧૨ થી સં. ૨૦૧૨ સુ.)	૨– ૮–૦
ઓગણત્રીસ વ. પં [સં. ૧૯૪૭ થી સં. ૧૯૭૫ સુ.)	૦– ૨–૦
પંચાંગ ૧૦ વ. સં. ૧૯૫૧ થી ૧૯૬૦ સુ. ब्रह्मपक्षीय ...	૧– ૦–૦
પંચાંગ ૫ વ. સં. ૧૯૨૧ થી ૨૫ સુ. सौरपक्षीय ...	૦–૧૦–૦
सामुद्रिकबोध હસ્તરેખા અને શુકનાવળી ગુ. ...	૦– ૨–૦
शुकनावली संग्रह (જનાવરોના શબ્દોની]	૦– ૨–૦
शुकनावली संग्रह (सचित्र)	૦– ૨–૦
रमल शुकनावली	૦– ૮–૦
रमल भास्कर हिन्दीभाषा	૦– ૫–૦
कररेखा संकेतावली (छपाक सुगम सामुद्रक)	૦– ૬–૦
रेखामाला मराठी भाषा	૦– ૫–૦

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે,
બુકસેલર ચકલા દરવાજા–અમદાવાદ.